

گزارش اجلاس دهم دوره شانزدهم
ولسی جرگه از تاریخ 16 سنبله
الی 30 جدی 1394

شناسنامه

عنوان: گزارش شش ماهه ولسی جرگه

تحلیلگران: هوسی دولتزی و راهده حکیم

ناشر: موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا)

نشانی دفتر: خانه شماره 13، جوار موسسه تحصیلات عالی خوارزمی، کوچه حجاری و نجاری - دهمزنگ، سرک دارالامان، کابل - افغانستان.

ایمیل: info@fefa.org.af

media@fefa.org.af

صفحه اینترنتی: www.fefa.org.af

شبکه های اجتماعی:

<https://www.facebook.com/FreeElectionAfg>

<https://www.twitter.com/FreeElectionAfg>

سیاسگذاری

تکمیل و تهیه گزارش شش ماهه مشاهده از پارلمان یکی از گام های دیگر موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) در عرصه فعالیت های مشاهداتی این موسسه در راستای بلند بردن سطح شفافیت و پاسخگویی میباشد. جا دارد تا از تلاش تمامی همکارانم در برنامه مشاهده از کارکرد های پارلمان و تمامی کسانی که به نوعی در پیشبرد این برنامه ما را

یاری کرده اند تشکری نمایم. البته پیشبرد این برنامه بدون همکاری‌های همیشگی شورای ملی (ولسی جرگه) با این موسسه، امکان‌پذیر نبود. موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) این تلاش‌ها و همکاری‌ها را می‌ستاید و از تمامی نمایندگان محترم ولسی‌جرگه بخصوص تمامی کمیسیون‌های ولسی‌جرگه که برخورد مسلکی و نیک مطابق با تفاهم نامه با مشاهدین فیفا داشته اند و از کارکرد های فیفا چه در داخل و چه در خارج از شورای ملی حمایت نموده و روحیه همکاری با ما داشته اند اظهار سپاس و امتنان مینماید.

2سپاسگذاری
9مقدمه
111. کارکرد های ولسی جرگه
141.1. جلسات عمومی
151.2. جلسات کمیسیون ها
161.3. جلسات فوق العاده
161.4. جلسات سری
161.5. جلسات مشترک
172. بخش قانون گذاری
192.1. قوانین معرفی شده
232.2. قوانین زیر کار
242.2.1. قانون تحصیلات عالی ملکی
262.2.2. طرح قانون بانکداری
282.2.3. قانون تحصیلات عالی نظامی
292.2.4. قانون انتخابات
292.2.5. قانون مبارزه علیه مواد مخدر
292.3. قوانین رد شده
292.3.1. قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی از سوی ولسی جرگه رد شد
312.4. قوانین تصویب شده :
342.4.1. تصویب قانون تنظیم معاشات مقامات دولتی
342.4.2. قانون تشکیل و صلاحیت های قوه قضاییه
352.4.3. قانون آب
362.4.4. قانون تدارکات
372.4.5. قانون اکادمی علوم دولت جمهوری اسلامی افغانستان

- 2.4.6. فرمان ریاست جمهوری مبنی بر ایزاد در قانون سرپرستی‌ها 39
- 2.4.7. قانون محصول خدمات مخابراتی 41
- 2.4.8. قانون محصول حق العبور 42
- 2.4.9. قانون تنظیم خدمات انرژی برق 43
- 2.4.10. قانون کارکنان خدمات ملکی 43
- 2.4.11. قانون آفت کش های زراعتی 44
- 2.4.12. قانون انرژی هستوی 45
- 2.4.13. قانون امور ذاتی پولیس، امنیت ملی و ادارات اداری تشکیلات
نظامی مشابه 46
- 2.4.14. قانون حقوق اعضای کادر علمی انستیتیوت امور قانونگذاری و
تحقیقات علمی_حقوقی 46
- 2.4.15. طرح تعدیل اصول وظایف داخلی ولسی جرگه 47
- 2.4.16. قانون مالیات بر عایدات 48
- 2.5. طرحهای پیشنهادی 49
- 2.5.1. طرح تغییر شخصیت حقوقی تصدی های ساختمانی هلمند، سپین غر و
قند بغلان به شرکت های دولتی 49
- 2.5.2. طرح ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه .. 50
- 2.5.3. طرح ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد
مستقل بودجوی 51
- 2.6. تصویب فرامین رییس جمهور پس از رد 51
- 2.7. موافقتنامه ها، 53
- 2.7.1. طرح اساسنامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی 54
- 2.7.2. موافقتنامه سارک درمورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی .. 54

2.7.3. پروتوکول مبارزه علیه قاچاق مهاجران در خشکی، دریا و هوا
متمم کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی
54.....

2.7.4. موافقتنامه بین الحکومتی بنادر محاط به خشکه55

2.7.5. کنوانسیون سازمان همکاری های اسلامی در زمینه مبارزه علیه
تروریزم بین المللی.....55

2.7.6. موافقتنامه میان وزارت دفاع ملی افغانستان و وزارت دفاع ملی
جمهوری چین در مورد ارایه کمک های نظامی مجانی چین به افغانستان
55.....

2.7.7. معاهده انتقال محکومین میان افغانستان و حکومت امارات متحده
عربی.....55

2.7.8. موافقتنامه همکاری های امنیتی میان افغانستان و حکومت امارات
متحده عربی.....56

2.7.9. موافقتنامه همکاری مالی نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض
نقدی فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه.....56

2.8. بخش اقتصادی.....56

2.8.1. قطعیه سال 1393 از سوی مجلس نمایندگان رد شد56

2.8.2. بررسی بودجه وسط سال مالی ۱۳۹۴.....60

2.8.3. معرفی بودجه سال مالی 1395.....62

2.8.4. بررسی بودجه 1395 سکتور حکومتداری.....63

2.8.5. پیشنهاد پروژه ها برای وزارت صحت در مسوده بودجه 1395.....64

2.8.6. بررسی بودجه 1395 سکتور وزارت معارف.....64

2.8.7. ولسی جرگه بودجه سال 1395 را رد کرد66

2.8.8. بودجه ملی سال 1395 از سوی ولسی جرگه تصویب شد66

3. نظارت بر اعمال حکومت.....70

70	3.1. جلسات استجوابیه.....
71	3.1.1. امنیت.....
75	3.1.2. انکشافات اقتصادی.....
82	3.1.3. مواد مخدر.....
84	3.1.4. ترانسپورت.....
85	3.1.5. مهاجرین.....
87	3.1.6. معادن.....
88	3.1.7. محیط زیست.....
91	3.1.8. شاروالی.....
93	3.1.9. فساد اداری.....
95	3.2. جلسات استماعیه.....
95	3.2.1. گزارش ولایتی وکلا.....
96	3.2.2. انتخابات.....
98	3.2.3. کمیته حالت اضطرار.....
99	3.2.4. زنان.....
104	3.2.5. اقتصاد.....
105	3.2.6. شاروالی.....
106	3.3. جلسات استیضاحی.....
109	3.4. اعضای کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی و یک عضو باقیمانده ستره محکمه.....
111	3.5. جلسات عادی ولسی جرگه.....
111	3.5.1. نمایندگان مردم در نخستین نشست خویش پس از تعطیلات تابستانی پیرامون موضوعات امنیتی کشور بحث نمودند.....

3.5.2. ولسی جرگه عمل وحشیانه گروه داعش را در ولایت زابل محکوم کرد
113

3.5.3. از هشتمین سالگرد شهادت وکلاء در حادثه بغلان و سایر شهدای
شورای ملی گرامی داشت به عمل آمد..... 115

4. بررسی شکایات و رسیدگی به مشکلات مردم..... 115

5. پیشنهادات فیفا..... 117

مقدمه

برنامه مشاهده از عملکرد و فعالیت پارلمانی توسط فیفا در جنوری سال 2012 آغاز گردید، این برنامه برای اولین بار در سطح کشور توسط فیفا به راه انداخته شد که سه هدف عمده (اطمینان بخشیدن از تطبیق اصل شفافیت در امور تقنینی و نظارت از اجراءات حکومت توسط ولسی جرگه، بالا بردن سطح آگاهی مردم از اجراءات و دست آورد های ولسی جرگه، تقویت سطح همکاری و هماهنگی میان ولسی جرگه و جامعه مدنی) را دنبال مینماید. فیفا یافته های مشاهداتی خویش را جهت آگاهی شهروندان از عملکردهای نمایندگان مردم همراه با شهروندان، نهاد های جامعه مدنی، آگاهان امور، نهاد های تحصیلی، وزارت خانه ها، سفارت خانه ها، دارالانشای ولسی جرگه و نمایندگان مردم شریک میسازد.

گزارش شش ماهه هذا از شروع الی ختم کار دوره شانزدهم تقنینی اجلاس دهم سال پنجم از تاریخ 1394/06/16 الی 1394/10/30 ترتیب گردیده است که نظارت از جلسات عمومی و کمیسیون های ولسی جرگه (کمیسیون های مورد مشاهده فیفا) را نشان میدهد.

مجلس عمومی طی این دوره جمعاً (51) جلسه را برگزار نموده که در برگیرنده (0) جلسه ای افتتاحیه (0) جلسه ای فوق العاده، (14) جلسه ی استجوابیه، (4) جلسه ی استماعیه، (0) جلسه ای سری و (32) جلسه ای عادی می شوند.

درین اجلاس از جمله (22) قانون معرفی شده به ولسی جرگه پرداخته شده که به تعداد (16) قانون از سوی ولسی جرگه تصویب، (1) قانون رد، (5) قانون زیر کار و (8) موافقت نامه بین المللی تصدیق شده است. هم چنان طی اجلاس دهم، بودجه ملی سال مالی 1395 به ولسی جرگه جهت تصویب معرفی گردید که بار اول از سوی این مجلس رد گردید و بار دوم پس از غور و بررسی در کمیسیون اختصاصی (مالی و بودجه) دوباره داخل آجندا مجلس عمومی گردید و در نتیجه از سوی مجلس نمایندگان مورد تصویب قرار گرفت.

از میان قوانین معرفی شده طی اجلاس دهم مجلس نمایندگان، یک قانون آن از سوی این مجلس رد شده است که عبارت از قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی میباشد. همچنین (5) قانون دیگر هنوز در ولسی جرگه زیر کار است. قوانین تحصیلات عالی ملکی، تحصیلات عالی نظامی، مبارزه علیه مواد مخدر، بانکداری و انتخابات از جمله قوانین زیر کار در ولسی جرگه می باشند.

طی این دوره 9 موافقت نامه بین المللی و (5) طرح پیشنهادی از سوی ریاست جمهوری به ولسی جرگه موصلت نموده که بعد از طی مراحل تمام آن به تصویب رسیدند. همچنین طی اجلاس دهم، ولسی جرگه در نشست 1394/10/28 به ریاست عبدالروف ابراهیمی رییس ولسی جرگه بودجه ملی سال مالی 1395 را

با اکثریت آراء تصویب نمود. بودجه ملی سال 1395 مبلغ 444,6 میلیارد افغانی معادل 6,6 میلیارد دالرامریکایی می باشد که 276 میلیارد آن بودجه عادی و 168,5 میلیارد آن بودجه انکشافی بوده که برای برنامه های توسعه ای در کشور به مصرف می رسد. قبل از این مسوده بدلیل عدم توازن ازسوی اعضای مجلس رد گردیده بود.

درین گزارش تمامی موضوعات شامل جلسات ولسی جرگه که توسط فیفا نظارت شده بحث شده و گزارش مختصر از آن ارائه می شود. همچنین یک ارزیابی کلی از نحوه کارکرد ولسی جرگه روی این موضوعات را در این گزارش خواننده می توانید.

1. کارکرد های ولسی جرگه

پارلمان انتخابی 1389 (شانزدهمین دوره) متشکل از 249 عضو با در نظر داشت نفوس کشور، از تمام ولایت ها انتخاب شده است¹. مدت کار دو دور اجلاس جرگه در هر سال نه ماه است که به دو دوره کاری چهار و نیم ماهه تقسیم می گردد، مگر اینکه ضرورت مندرج ماده نود و نهم قانون اساسی² پیش آید. موعد تعطیلات تابستانی و زمستانی بالترتیب از پانزدهم جوزا تا اول اسد و از پانزدهم قوس الی اول دلو هرسال میباشد. در صورت ضرورت با در نظر داشت موارد خاص صلاحیت ولسی جرگه که در ماده 91 قانون اساسی³ آمده است، جرگه می تواند طور دیگری تصمیم بگیرد. جلسات عمومی جرگه مطابق فیصله کمیته رؤسا در ایام و اوقات معینه دایر میگردد. چنانچه ولسی جرگه از جلسه افتتاحیه و انتخاب هیئت اداری تا آخرین جلسه روز اختتامیه خود جلسات خویش را دو الی سه روز در هفته برگزار مینماید که در یک اجلاس به (60) جلسه عمومی میرسد.

جلسات عمومی ولسی جرگه به جلسات عادی، جلسات استجوابیه، جلسات استماعیه و جلسات استماعیه تقسیم میشود. ولسی جرگه دارای صلاحیت استعمال رای اعتماد یا بر عکس آن به هر یکی از وزراء، تائید یا رد مقرری ها مطابق به احکام قانون اساسی، تصویب، تعدیل یا لغو قوانین، تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکی، تصویب بودجه دولتی، ایجاد واحدهای اداری و تعدیل ویا لغو آن، تصدیق معاهدات و میثاقهای بین المللی میباشد.

¹ ماده هشتاد و سوم قانون اساسی: اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگرددند... تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حد اکثر دو صد و پنجاه نفر میباشد.

² در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد، مدت اجلاس شورا قبل از تصویب آن نمی تواند خاتمه یابد.

³ ولسی جرگه دارای صلاحیتهای اختصاصی ذیل می باشد:

1- اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هر یک از وزرا مطابق به حکم ماده نود و دوم این قانون اساسی،

2- اتخاذ تصمیم راجع به پروگرامهای انکشافی و بودجه دولتی،

3- تایید یا رد مقرریها (انتصابها) مطابق به احکام این قانون اساسی.

مطابق ماده نودچهارم قانون اساسی در صورتیکه رئیس جمهور به مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد، میتواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتیکه ولسی جرگه آنرا مجدداً با دوثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ میگردد. مطابق ماده صد قانون اساسی هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس برای رفع اختلاف تعیین می گردد. در صورتیکه اختلاف نظر رفع نگردد، ولسی جرگه میتواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

مطابق ماده نود و هفتم اصول وظایف داخلی در هر جلسه عمومی یک ساعت قبل از بحث روی آجندای معینه وقت امتیازی برای طرح دیدگاه های اعضا در موضوعات خارج از آجندا تعیین میگردد. هر عضو مجلس که خواهان استفاده از وقت امتیازی باشد در لست سخنرانی ثبت نام میکند. هر عضو در هر نوبت می تواند حد اکثر به مدت ده دقیقه از وقت امتیازی استفاده کند. سخنرانی اعضا در وقت امتیازی از جایگاه مخصوص (میز خطابه) ایراد میشود. اعضای ولسی جرگه در جلسات عمومی خویش، پیش از رفتن به آجندای رسمی در وقت امتیازی، طرح ها و دیدگاه های شان را روی موضوعات مختلف جاری کشور از جمله بازتاب مشکلات مردم بیان می نمایند، که موارد یاد شده غرض بررسی و پیگیری بیشتر به کمیسیون های هژده گانه جهت اجراآت بعدی رسماً ارسال می گردد. اعضای محترم ولسی جرگه در هنگام ساعت امتیازی جلسات عمومی، بیشتر از (874) مورد رویداد ها، حوادث و مشکلات سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی کشور و عامه مردم را یاد آوری و راه های بیرون رفت از مشکلات یاد شده را به مجلس پیشنهاد نمودند، که موارد یاد شده غرض بررسی، پیگیری و اجراآت بعدی کتباً به هیات اداری ولسی جرگه، کمیسیون های هژده گانه و یا مراجع مربوطه ارسال گردیده است.

ولسی جرگه کمیسیون های جداگانه را به منظور سهولت های کاری از میان اعضای خود ایجاد می کند. این کمیسیونها امور مربوط به زراعت، معارف، صحت، امنیت، روابط خارجی و سایر بخش ها را مورد رسیدگی قرار میدهند. ولسی جرگه دارای 18 کمیسیون دایمی میباشد که هر کمیسیون مسئولیت نظارت بر سه سکتور را دارد. چنانچه باید خاطر نشان ساخت که مباحث به صورت تخصصی تر در کمیسیون های هجده گانه ولسی جرگه مطرح میشوند قوانین بعد از بحث و بررسی کمیسیون های هجده گانه ولسی جرگه جهت تصویب به جلسات عمومی ولسی جرگه ارایه میگرددند. در ضمن کمیسیون های ولسی جرگه روی عرایض مختلف مواصلت شده به این کمیسیون ها نیز میپردازد که پس از غور و بررسی اعضای کمیسیون غرض اجراآت بعدی به مراجع مربوطه ارسال میگردد.

بر اساس مشاهدات فیفا از کارکرد ولسی جرگه، میتوان بصورت کل کارکرد های اجلاس دهم سال پنجم را مثبت ارزیابی کرد. ولی در بسیاری از موارد عدم تکمیل نصاب در جلسات عمومی و کمیسیون ها باعث کندی روند ارزیابی ولسی جرگه از اعمال حکومت، عدم تصویب قوانین و عدم رسیدگی به مشکلات مردم گردیده است. چنانچه نظارت پارلمانی یکی از وظایف بسیار مهم و اساسی ولسی جرگه بوده و قانون اساسی، با صراحت و قاطعیت این صلاحیت را به پارلمان تفویض نموده است. ولسی جرگه در اجرای نقش ارزیابی از کارکرد های حکومت نسبتاً برجسته عمل نموده و در این اجلاس توانسته است نظارت خوب و دقیق خود را از اعمال حکومت داشته باشد چنانچه مجلس نمایندگان متواتر سکتور های امنیتی، وزرای مختلف وزارت خانه ها، شرکت های دولتی و غیر دولتی را استجواب نموده است. با آنکه از این میان دو مراجع مربوطه به استیضاح کشیده شد و وزیر داخله و وزیر مخابرات هر یک در جلسات جداگانه از سوی ولسی جرگه استیضاح گردیدند.

جدول مقایسه یی کارکرد های ولسی جرگه طی اجلاس دوره شانزدهم در مجلس عمومی

شماره	جلسات مجلس عمومی	اجلاس اول	اجلاس دوم	اجلاس سوم	اجلاس چهارم	اجلاس پنجم	اجلاس ششم	اجلاس هفتم	اجلاس هشتم	اجلاس نهم	اجلاس دهم	مجموع
بخش جلسات												
1	جلسات افتتاحیه	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	5
2	جلسات عادی	34	30	46	47	40	31	40	31	34	32	365
3	جلسات استیضاحیه	2	0	2	2	5	1	0	0	0	2	14
4	جلسات استجوابیه	1	2	5	9	6	6	9	5	14	14	81
5	جلسات استماعیه	15	8	7	5	2	2	0	0	3	4	46
6	جلسات فوق العاده	12	2	0	2	2	0	2	9	0	0	32
7	جلسات احتجاجیه	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24
8	جلسات سری	0	0	0	1	4	0	0	0	1	0	5
مجموع		89	42	61	66	60	40	52	45	51	51	567

جدول مقایسه‌ی کارکرد های ولسی جرگه در بخش قوانین طی اجلاس دهم در مجلس عمومی

شماره	جلسات مجلس عمومی	اجلاس اول	اجلاس دوم	اجلاس سوم	اجلاس چهارم	اجلاس پنجم	اجلاس ششم	اجلاس هفتم	اجلاس هشتم	اجلاس نهم	اجلاس دهم	مجموع
بخش جلسات												
1	اسناد تقنینی و بودجه تصویب شده	3	5	10	22	12	12	17	16	9	20	146
2	اسناد تقنینی رد شده	1	1	1	4	0	4	4	7	1	10	33
3	معاهدات بین المللی تصدیق شده	7	8	6	20	3	4	8	4	1	9	70
4	مجموع مصوبات	24	12	24	36	20	19	24	23	16	39	241
5	فیصله ها	36	5	11	10	17	2	9	7	7	1	106
6	اعلامیه ها و پیام ها	8	4	5	4	3	2	4	2	3	3	38
7	طرح اعضای ولسی جرگه	1	0	0	1	0	1	2	6	1	1	13

1.1. جلسات عمومی

«جلسات عمومی» نشست‌هایی هستند که تمامی وکلای ولسی جرگه در آن اشتراک می‌کنند. در این جلسات، نمایندگان منتخب مردم در ولسی جرگه در ارتباط به موضوعات مهم و تصویب قوانین بحث نموده و در مواردی قابل بحث رای می‌دهند و تصمیم می‌گیرند.

این جلسات سه روز در هفته برگزار میشود و فیفا از این جلسات از طریق تیم نظارتی خویش، به صورت سیستماتیک و با رعایت اصول و استندردها،

مشاهده به عمل آورده. مجلس نمایندگان در اجلاس دهم (51) جلسه عمومی برگزار نموده است که در جدول زیر تعداد و نوع جلسات آورده شده است.

ماه	تعداد جلسات عمومی	جلسات عادی	جلسات استجوابی	جلسات استيضاحی	جلسات افتتاحیه	جلسات سری	جلسات استماعیه	جلسات فوق العاده
سنبله 1394	6	4	2	0	0	0	0	0
میزان 1394	8	5	3	0	0	0	1	0
عقرب 1394	11	6	3	1	0	0	1	0
قوس 1394	13	6	5	0	0	0	2	0
جدی 1394	13	11	1	1	0	0	0	0
مجموعه	51	32	14	2	0	0	4	0

1.2. جلسات کمیسیون ها

کمیسیون های هژده گانه ولسی جرگه به منزله بازوهای پرتوان ولسی جرگه که بیشترین کار ها در آن انجام و به پختگی میرسد میباشد. در این نشست ها اعضای کمیسیونها جلسه را روی موضوعات مختلف برگزار مینمایند. این جلسات شامل جلسه عادی، جلسه استجوابیه، جلسه استماعیه، جلسه فوق العاده، جلسه مشترک، جلسه مشورتی و جلسه مختلط میشوند. همچنان دیدار با اقشار مختلف مردم و مقام های خارجی، اعلامیه، بازدید و سفر نظارتی از ادارات دولتی و غیر دولتی در مرکز و ولایات از مسولیت های دیگریست که کمیسیون ها به پیش می برند. در طول ماه های گذشته، کمیسیون های ولسی جرگه مسئولین دولتی و غیر دولتی را تقدیر و عرایض شهروندان و شرکت های تجارتی را مورد بررسی قرار داده است. فیفا از 4 کمیسیون ولسی جرگه مشاهده به عمل میاورد، این کمیسیون ها عبارتند از: کمیسیون امور زنان، جامعه مدنی و حقوق بشر، کمیسیون مواصلات، مخابرات، امور انکشاف شهری، تهیه مسکن، تهیه آب و برق و امور شاروالی ها، کمیسیون صحت، تربیت بدنی، کاروکارگر و جوانان، کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانک ها.

مطابق ماده بیست و پنجم اصول وظایف داخلی هر عضو می تواند کمیسیونی را انتخاب نماید که به مسلک و تجربه او سازگاری داشته باشد. همچنان تغییر عضویت از یک کمیسیون به کمیسیون دیگر بنابر تقاضای خود عضو و موافقت اکثریت اعضای هر دو کمیسیون و تائید جرگه صورت گرفته میتواند. هر کمیسیون دایمی جرگه متشکل از ده تا بیست و پنج عضو می باشد. کمیسیون های ولسی جرگه طی اجلاس دهم دوره شانزدهم، افزون بر اجرای امور متعدد، جمعاً (38) سند تقنینی را در دستور کار شان قرار دادند که بیشتر آن را طی مراحل و اجرا نمودند. کمیسیون های مورد مشاهده فیفا در این اجلاس جمعاً 182 جلسه را روی موضوعات مختلف برگزار نمودند که شامل جلسات

عادی، استجوابیه، استماعیه، جلسه مشترک، جلسه مختلط و فوق العاده میشوند.

تعداد جلسات	مشاهده پارلمانی
33	کمیسیون صحت
35	کمیسیون زنان و جامعه مدنی ...
37	کمیسیون تقنینی
36	کمیسیون مواصلات و مخابرات
41	کمیسیون مالی و بودجه
182	مجموع

1.3. جلسات فوق العاده

جلسات فوق العاده جلساتی اند که در ایام تعطیل شورای ملی مطابق ماده یکمصدو هفتم قانون اساسی⁴ به امر رئیس جمهور دایر می گردد. و یا جلسات که در ایام اجلاس عادی بنابر ضرورت به تصمیم اعضای جرگه تدویر میگردد. ولسی جرگه در اجلاس دهم هیچ جلسه فوق العاده دایر نکرده است.

1.4. جلسات سری

هرگاه مجلس به محرمیت جلسه مطابق ماده 105 قانون اساسی⁵ تصمیم اتخاذ نماید، راه های ورودی به تالار جلسه و محل مخصوص ناظران و مطبوعات به امر رئیس جرگه مسدود میگردد. در این صورت تنها رئیس عمومی دارالانشا و سایر ذواتی که توسط هیئت اداری اجازه خاص دخول جلسه را می یابد داخل جلسه شده می توانند. ولسی جرگه در اجلاس دهم خود جلسه سری برگزار نکرده است.

1.5. جلسات مشترک

مطابق ماده سی و پنجم اصول وظایف داخلی کمیسیون های دایمی عنداللزوم می توانند ایجاد کمیته مشترک موقت را پیشنهاد نمایند. تعداد اعضای این کمیته حد اکثر بیست و یک عضو بوده می تواند. ایجاد کمیته مشترک

⁴ جلسات فوق العاده شورای ملی در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده میتواند.

⁵ جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رییس مجلس یا حداقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا درخواست و مجلس این خواست را بپذیرد

موقت و لست اعضای آن توسط جرگه به تصویب می رسد و گزارش کمیته مشترک موقت جهت اتخاذ تصمیم به جلسه عمومی ارایه میگردد. کمیته مشترک موقت باید حد اکثر در ظرف سه ماه وظایف محوله خویش را انجام دهد، مدت مذکور میتواند در صورت ارائه دلایل موجه از سوی کمیته مشترک موقت به تأیید جرگه تمدید گردد. کمیته مشترک موقت رئیس، معاون و منشی خویش را با استفاده از نحوه انتخاب هیئت اداری کمیسیون های دایمی انتخاب مینماید.

ولسی جرگه در صورت ضرورت و بحث روی موضوعات مختلف به تشکیل جلسات مشترک میپردازد و عموماً موضوعات مهم قابل بحث که گنجایش جرو بحث در جلسات عمومی را ندارند و به تحقیق بیشتر نیاز دارند به جلسات مشترک ارجاع میشوند، این موضوعات از طرف هیئت اداری به کمیسیون های مشترک راجع میشود. جلسات مشترک متشکل از کمیسیون های مربوط به مسایل زیربط بوده و یا هم متشکل از کمیسیون های مشترک هژده گانه میباشد که در مورد موضوعات بسیار مهم به بحث و بررسی پرداخته و اعضای کمیسیون در مورد توافق نمایند.

2. بخش قانون گذاری

قانونگذاری یکی از وظایف و اختیارات قانونی نمایندگان مجلس به شمار رفته و محور اصلی فعالیتهای شورای ملی افغانستان را تشکیل می دهد. نمایندگان ملت از طرف مردم مأموریت دارند با توجه به مقتضیات و نیازمندی های جامعه اقدام به وضع قوانین نمایند. نمایندگان در این زمینه از اقتدار عالی برخوردارند. آنچه در تعریف و قلمرو قانون جای میگیرد قاعداً در حیطه صلاحیت های پارلمان خواهد بود. در هر کشور قانونگذاری یا وضع قانون روند خاصی دارد. در افغانستان نیز قانونگذاری روند طولانی دارد و قانون محصولی است که باید با حلاجی در مراحل ششگانه تسوید، تدقیق، تأیید، تصویب و توشیح و بالاخره نشر در جریده رسمی، از طرح قانونی یا مسوده به قانون نافذ تبدیل شود. در قانون اساسی قانون چنین تعریف شده است: "قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد. در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ می گردد".⁶

اما اینکه در چه زمانی و چه قوانینی را وضع میکنند؟ آیا به نیازها و توقعات اجتماعی پاسخگو هستند یا خیر؟ بستگی به لیاقت، درایت و

6 ماده نود چهارم قانون اساسی افغانستان

کیاست نمایندگان و اینکه در جریان انتخابات چه نوع افرادی وارد مجلس شده اند، دارد. در صورتی که افراد منتخب از میان نخبگان جامعه و آشنا به مسائل سیاسی روز و نیازمندی های جامعه باشند بهتر میتوانند قوانین را در جهت پیشرفت و ترقی و رفاه جامعه وضع نموده و بر اجرای صحیح آن نظارت نمایند. قانون اساسی افغانستان در این راستا مقرر داشته است. "هرعضو شورا در موقع اظهار رأی، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار میدهد". بر این اساس قانونگذاری یکی از عمده ترین وظایف پارلمان به حساب می رود. قوانین همیشه در پارلمان مطرح می شود، مورد بحث و ارزیابی قرار می گیرد و با اخذ مشروعیت از سوی نمایندگان مردم با طی مراحل خاص مورد تصویب قرار می گیرد.

یکی از نقاط مثبت در عرصه اکتشافات ولسی جرگه در این دوره تقنینی تصویب قوانین بسیار مهم کشور میباشد. ولسی جرگه دوره شانزدهم اجلاس دهم و سال پنجم خویش را سپری نمود، بر اساس گزارش مشاهداتی فیفا، ولسی جرگه توانسته است در مجموع از (39) مصوبه که در این دوره تقنینی به ولسی جرگه معرفی و به بحث گرفته شده بود 10 قانون، (6) فرمان تقنینی، (1) سند بودجه ملی سال مالی 1395، (3) سند تغییر شخصیت حقوقی به شمول برخی تعدیلات در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه را به تصویب برسانند و (9) موافقت نامه بین المللی را تصدیق نماید اما باز هم در پهلوی اکتشافات مثبت، نقاط ضعف نیز وجود داشته است. مهمترین آن بازماندن تصویب قوانین به دلیل عدم تکمیل نصاب و کم توجهی نمایندگان مردم نسبت به تصویب قوانین کشور میباشد. عدم تصویب برخی ازین قوانین بر زندگی روزمره مردم تأثیرات ناگوار خود را داشته است به عنوان مثال قانون تحصیلات عالی از هشت سال بدینسو در ولسی جرگه مورد بحث قرار دارد ولی ولسی جرگه به دلیل عدم توافق نظر نتوانسته تا قانون متذکره را در این مدت به تصویب برساند. رد فرمان تقنینی در رابطه به توشیح قانون تشکیل، وظایف و صلاحیت های کمیسیون های مستقل انتخابات از سوی ولسی جرگه. این قانون که بتاريخ 14 عقرب سال 1393 به ولسی جرگه معرفی گردیده بود بعد از بحث و بررسی در کمیسیون های هژده گانه و جلسات مشترک روی این قانون، که تقریباً یک سال از آن سپری شد بالاخره بتاريخ 1394/09/30 از سوی ولسی جرگه رد گردید. چنانچه با رد این فرمان تمامی کار های کمیسیون های خاص اصلاحات انتخاباتی بی اعتبار خوانده شد و پس از این کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل سمع شکایات میتوانند با استفاده از صلاحیت های خود تاریخ انتخابات را اعلان کنند. قرار بود با تصویب این قانون اصلاحات در نظام و قوانین انتخاباتی حکم فرما شود و تاریخ انتخابات پارلمانی و شورای های ولسوالی عنقریب اعلان شود. اما با رد این فرمان صلاحیت بار دیگر به کمیسیون مستقل انتخابات واگذاشته شد که تاریخ انتخابات را 26 میزان 1395 اعلان نمود. برخی قوانین زیر کار ولسی جرگه قرار دارد ولی باز هم ولسی جرگه به حدی نهایی خویش کوشش نموده و بارها تعهد گذاشته است که بزودترین فرصت قوانین متباقی را جهت منافع علیای کشور به تصویب

میرساند. در ادامه، گزارشی از جزئیات کاری ولسی جرگه روی طرح قوانین ارائه شده است.

2.1. قوانین معرفی شده

هر یک از قوای سه گانه دولتی می‌تواند تسوید یا پیشنهاد قانون را آغاز نماید، ولی هر کدام شرایط خاصی برای اقدام به این کار دارد. براساس ماده 97⁷ قانون اساسی حکومت می‌تواند طرح قانون را به ولسی جرگه تقدیم نماید. هم چنان در بند اول ماده هفتاد و هفتم اصول ووظایف داخلی ولسی جرگه⁸ اشاره شده است: "حکومت طرح قانون را یا از جانب خویش و یا در حدود صلاحیت قضایی از جانب ستره محکمه به امضای وزیر عدلیه و وزیری که طرح قانون عمدتاً با او ارتباط دارد توسط وزیر دولت در امور پارلمانی به انضمام یادداشت توضیحی مبنی بر ضرورت طرح قانون به جرگه ارائه می نماید".

ستره محکمه نیز بر اساس ماده 95 قانون اساسی می‌تواند در ساحه تنظیم امور قضایی طرح قانونی خود را از طریق حکومت به شورای ملی پیشنهاد نماید. با توجه به اینکه طرح قانونی پیشنهاد ستره محکمه نباید در مورد بودجه و امور مالی باشد، این مورد در حوزه انحصاری حکومت قرار دارد.⁹ به همین ترتیب در قانون تشکیل و صلاحیت محاکم در این مورد نیز اشاره شده است که پیشنهاد طرح قانون در ساحه تنظیم امور قضائی به شورای ملی از طریق حکومت صورت گیرد.¹⁰

اعضای ولسی جرگه و مشرانو جرگه نیز می‌توانند طرح قانون را پیشنهاد نمایند، متنها، مطابق ماده 95 و 97 قانون اساسی، چند شرط دارد:

1. این که در امور مالی و بودجه نباشد؛
2. این که تعداد اعضای پیشنهاد دهنده از ده نفر کمتر نباشند؛ و
3. این که یک پنجم اعضای همان مجلس نیز آن پیشنهاد را تأیید کنند.

نهادهای حکومتی اعم از وزارت‌ها، ادارات و شرکت‌های دولتی و کمیسیون‌های مستقل با طرح قانون در قلمرو کاری خود، آن را تسوید و تدوین می‌نمایند.

⁷ پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می‌گردد.
⁸ فقره اول ماده هفتاد و هفتم اصول ووظایف داخلی ولسی جرگه.

⁹ ماده نود و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان
¹⁰ بند دوم ماده بیست چهارم قانون تشکیل و صلاحیت محاکم جمهوری اسلامی افغانستان

طرح ها ، فرامین تقنینی، موافقتنامه ها، قطعیه و بودجه ملی سال مالی 1395 که درین دور تقنینی در ولسی جرگه جهت طی مراحل و تصویب آن به بحث گرفته شده اند، قرار جدول ذیل میباشند:

شماره	نام سند	تعداد فصل و ماده	کمیسیون مربوطه	تاریخ مواسلت
1	قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون های انتخاباتی	پنج فصل و سی و پنج ماده	امور تقنینی	1394/07/20
2	طرح قانون تنظیم معاش مقامات دولتی	دو فصل و نه ماده	مالی و بودجه	1394/01/08
3	قانون تشکیل و صلاحیت های قوه قضائیه	نه فصل و یکصد و ده ماده	عدلی و قضایی	1394/03/11
4	قانون آب	هفت فصل و چهل ماده	مواسلات و مخابرات	1394/03/11
5	قانون تدارکات	ده فصل و نود و شش ماده	مالی و بودجه	1394/07/20
6	قانون اکادمی علوم	شش فصل و سی و یک ماده	امور دینی و فرهنگی	1394/08/18
7	قانون مالیات بر عایدات	هفت فصل و یکصد و سیزده ماده	مالی و بودجه	1394/07/14
8	قانون محصول خدمات مخابراتی	سه فصل و شانزده ماده	مواسلات و مخابرات	1394/07/13
9	قانون محصول حق العبور	چهار فصل و بیست و یک ماده	مواسلات و مخابرات	1394/07/20
10	قانون امور ذاتی پولیس، امنیت ملی و ادارات اداری تشکیلات نظامی مشابه	فصل نهم و ماده شصت و هفتم	امنیت داخلی	ندارد
11	تنظیم خدمات انرژی برق	دوازده فصل و پنجاه و سه ماده	مواسلات و مخابرات	1394/07/13
12	قانون کارکنان خدمات ملکی	سه فصل و یازده ماده	عدلی و قضایی	1394/07/12
13	قانون حقوق اعضای کادر علمی انستیتیوت امور قانونگذاری و	سه فصل و سیزده ماده	عدلی و قضایی	1394/07/20

			تحقیقات علمی-حقوقی	
1394/08/04	اقتصاد ملی	شش فصل و سی ماده	قانون آفت کش های زراعتی	14
1394/07/14	محیط زیست	یازده فصل و پنجاه و هفت ماده	قانون انرژی هستوی	15
	امور تقنینی	بیست و چهار فصل و یکصد و سی و هفت ماده	طرح تعدیل اصول وظایف داخلی ولسی جرگه	16
	دینی و فرهنگی	هفت فصل و هفتاد و دو ماده	قانون تحصیلات عالی ملکی	17
	امنیت داخلی	شش فصل و پنجاه و چهار ماده	قانون تحصیلات عالی نظامی	18
	صحت و جوانان	هشت فصل و پنجاه و هشت ماده	قانون مبارزه علیه مواد مخدر	19
1394/07/13	تفتیش مرکزی	هفت ماده	قانون سرپرستی وزارتها و ادارات دولتی	20
	مالی و بودجه	پانزده فصل و یکصد و هفتاد و هشت ماده	قانون بانکداری	21
1394/07/11	امور تقنینی	یازده فصل و پنجاه و هشت ماده	ولسی جرگه فرمان تقنینی ریس جمهور در قانون انتخابات را رد کرد	22
1394/03/11	اقتصاد ملی	در قید (39) ورق	طرح تغییر شخصیت حقوقی تصدی های ساختمانی هلمند، سپین غر و قند بغلان به شرکت های دولتی	23
1394/07/12	اقتصاد ملی	در قید (5) ورق	طرح ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه	24
1394/04/24	اقتصاد ملی	در قید (2) ورق	طرح ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد مستقل بودجوی	25

1394/04/10	امور بین المللی	به داخل یک مقدمه، چهار فصل و بیست و هفت ماده	طرح اساسنامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی	26
1394/04/10	امور بین المللی	در (22) ماده	موافقتنامه سارک درمورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی	27
1394/06/21	امور بین المللی	در قید (56) ورق	پروتوکول مبارزه علیه قاچاق مهاجران در خشکی، دریا و هوا متمام کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی	28
1394/04/10	امور بین المللی	در (17) ماده و (2) ضمیمه	موافقتنامه بین الحکومتی بنادر محاط به خشکه	29
1394/04/10	امور بین المللی	در (4) فصل و (42) ماده	کنوانسیون سازمان همکاری های اسلامی در زمینه مبارزه علیه تروریزن بین المللی	30
1394/04/06	امور دفاعی	در قید (3) ماده	موافقتنامه میان وزارت دفاع ملی افغانستان و وزارت دفاع ملی جمهوری چین در مورد رایه کمک های نظامی مجانی چین به افغانستان	31
1394/03/03	امور بین المللی	در قید (49) ورق	معاهده انتقال محکومین میان افغانستان و حکومت امارات متحده عربی	32
1394/03/03	امور بین المللی	در قید (49) ورق	موافقتنامه همکاری های امنیتی میان	33

			افغانستان و حکومت امارات متحده عربی موافقتنامه همکاری مالی نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه	34
1394/08/10	امور بین المللی	در قید (9) ماده	قعطیه های بودجه عادی، انکشافی و عواید بابت سال 1393	35
1394/06/25	مالی و بودجه		مسوده اول بودجه ملی سال مالی 1395	36
1394/09/02	مالی و بودجه		مسوده دوم بودجه ملی سال مالی 1395	37
1394/10/27	مالی و بودجه			

2.2. قوانین زیر کار

براساس گزارش مشاهداتی فیفا، در اجلاس دهم سال پنجم ولسی جرگه بسیاری از قوانین بعد از طی مراحل مورد تصویب قرار گرفته اند. ولی قوانین که با گذشت مدت طولانی و بعد از طی مراحل تصویب نشده اند مشکلات خاص خود را داشته اند. این قوانین در اثر موجودیت ماده اختلافی، کمبود نصاب و یا هم در اثر کم توجه جدی وکلا از تصویب باز ماندند. از جمله قوانین که برای یک مدت طولانی در کمیسیون های ولسی و جلسات عمومی مورد بحث قرار گرفته ولی به تصویب نرسیده است قانون تحصیلات عالی ملکی و قانون بانکداری میباشد که با گذشت تقریباً هشت سال این قوانین در کمیسیون ها دست به دست شده و بار ها روی صحن مجلس عمومی به بحث گرفته شده ولی هنوز هم بی نتیجه و مبهم باقی مانده است. قوانین که به دلیل عدم تکمیل نصاب در اجلاس دهم از تصویب باز مانده است، قانون تحصیلات عالی نظامی میباشد که در مجلس نمایندگان به دلیل عدم تکمیل نصاب و عدم توجه جدی نمایندگان مردم از تصویب بازماند. با تفکیک اینکه تعدادی از قوانین از مدتهای طولانی بدین سو در مورد آن رای گیری نشده و به تصویب ولسی جرگه نرسیده، برخی قوانین دیگر هستند که به مجلس نمایندگان معرفی شده و کار روی آن جریان دارد. در ذیل قوانین که در دوره شانزدهم تقنینی و اجلاس دهم ولسی جرگه زیر کار بوده را به معرفی میگیریم:

شماره	نام سند	تعداد فصل و ماده	کمیسیون مربوطه	تاریخ موافقت
1	قانون تحصیلات عالی ملکی	هفت فصل و هفتاد و دو ماده	امور دینی و فرهنگی	1392/01/11
2	قانون تحصیلات عالی نظامی	شش فصل و پنجاه و چهار ماده	امنیت داخلی	ندارد
3	قانون مبارزه علیه مواد مخدر	هشت فصل و پنجاه و هشت ماده	صحت و جوانان	1394 / 10/30
4	قانون بانکداری	پانزده فصل و یکصد و هفتاد و هشت ماده	امور تقنین	1392 / 07/80
5	قانون انتخابات	ایزده فصل و پنجاه و هشت ماده	امور تقنی	1394/07/11

2.2.1. قانون تحصیلات عالی ملکی

قانون جدید تحصیلات عالی ملکی که به دلیل اختلاف نظر پارلمان در کابرد واژه های مثل: دانشگاه، پوهنتون، دانشجو و... بیش از شش سال معلق و بی سرنوشت مانده بود، در این اواخر به اساس مصوبه شماره (19) مؤرخ 1394/06/4 کابینه جمهوری اسلامی افغانستان و حکم رییس جمهور غنی، منظور و توشیح گردیده است. در این قانون رتبه های علمی از شش رتبه به پنج رتبه تقلیل داده شده است (پوهیالی حذف شده است). لیسانس نمیتواند استاد شود. باید نامزد کادرهای علمی دانشگاه ها فارغان التحصیلان کارشناسی ارشد (ماستر) و دکترا (Ph.D) باشند. کادر های علمی دانشگاه ها که در رتبه های پوهنیار و پوهنمل هستند به عنوان معاون استاد (Assistant) و آن هایی که در رتبه های: پوهندوی، پوهنوال و پوهاند هستند به عنوان استاد شناخته می شوند. سن تقاعد شصت و پنج سالگی تصویب شده است که این فقره و بعضی از فقرات دیگر این قانون باعث نارضایتی جمعی از استادان و مخصوصا اساتید دانشگاه های کابل گردیده است.

این درحالیست که شماری از استادان پوهنتون کابل و اتحادیه استادان پوهنتون های افغانستان نسبت به طرح جدید قانون تحصیلات عالی کشور اعتراض کرده و آن را ناقص خوانده است و در عین حال از مجلس نمایندگان خواستند تا به جدیت کامل این قانون را مورد غور و بررسی قرار داده و به اکثریت آرای از سوی مجلس نمایندگان رد شود.

اتحادیه استادان پوهنتون های افغانستان ادعا می کند که رییس جمهور این طرح را هنگام رخصتی های تابستانی ولسی جرگه دریک فرمان تقنینی توشیح کرده است و آنان بیان دارند که دراین طرح نظریات و پیشنهاد های شوراهای علمی پوهنتون های کشور و این اتحادیه درنظر گرفته نشده است.

انتصابی بودن روسای پوهنتون های ولایت ها، داشتن حد اقل مدرک ماستری برای جذب کادرها در پوهنتون ها، عدم توجه به وضعیت معیشتی استادان و تعیین سن 65 سال برای تقاعد استادان از موارد عمده این طرح اند که اتحادیه استادان پوهنتون های افغانستان برآن اعتراض دارد. اعضای این اتحادیه بر انتخاب روسای پوهنتون ها و بر روندهای دموکراتیک تاکید می کنند و می گویند که حداقل سن تقاعد برای استادان 70 سال مدنظر گرفته شود و برای از بین بردن زمینه فساد در آزمون کانکور کمیته مستقل کانکور خارج از دایره وزارت تحصیلات عالی ایجاد شود. به باور این اتحادیه اگر این قانون به مرحله اجرا گذاشته شود روند پیشرفت نظام آموزشی کشور را صدمه زده و زمینه فساد اداری را در روند کانکور فراهم می کند.

این درحالیست که حکومت مطابق قانون اساسی می تواند در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی را ترتیب کند¹¹. این فرمان رییس جمهور در هنگامی صادر گردیده که شورای ملی در تعطیلات تابستانی خویش بودند پس از آغاز دوره شانزدهم اجلاس دهم فرمان متذکره به ولسی جرگه جهت غرض تصویب یا رد معرفی گردید، به این ترتیب ولسی جرگه به کمیسیون مربوطه وظیفه سپرد تا فرمان متذکره را مورد مطالعه قرار داده و غرض تصویب طی مراحل نماید.

به همین ترتیب کمیسیون امور دینی و فرهنگی ولسی جرگه، در جلسه خویش مورخ 1394/09/01 پیرامون قانون تحصیلات عالی ملکی که به اساس فرمان رییس جمهور توشیح گردیده بحث نمود ضمن تائید فرمان متذکره با اکثریت آرا حاضر جلسه، صرف تعدیل را در ماده پنجاهم وارد نمود و جهت طی مراحل غرض تائید و رد به تمام کمیسیون های فرستاده شد.

شماره	اصل متن قانون
1	<div>تقاعد</div> <div><u>ماده پنجاهم:</u></div> <div>اعضای کادر علمی در مؤسسات تحصیلات عالی بعد از اكمال سن هفتاد (70) و پنج (65) سالگی متقاعد میگردند.</div> <div>در صورت توانائی کار و ضرورت به پیشنهاد وزیر تحصیلات عالی و حکم ریئس</div>
<div>تقاعد</div> <div><u>ماده پنجاهم:</u></div> <div>اعضای کادر علمی در مؤسسات تحصیلات عالی بعد از اكمال سن هفتاد (70) سالگی متقاعد میگردند.</div> <div>در صورت توانائی کار و ضرورت به پیشنهاد وزیر تحصیلات عالی و حکم ریئس</div>	

¹¹ ماده هفتاد و نهم فقره اول قانون اساسی افغانستان

جمهور میتواند تا پنج (5) سال تمديد گردد.

سپس در جلسه عمومي مجلس نمايندگان مورخ 1394/09/28 پيرامون فرمان رئيس جمهور در پيوند به قانون تحصيلات عالي ملكي بحث صورت گرفت و در نتيجه تصميم گرفته شد تا فرمان مذكور در جلسه مشترك كميسيون مربوطه (كميسيون امور ديني و فرهنگي) مورد غور و بررسي قرار گرفته، سپس نتيجه كاري غرض نهايي شدن به جلسه عمومي مطرح گردد.

آخريين جلسه كه ولسي جرگه در مورد قانون تحصيلات عالي ملكي دابر نموده، جلسه مورخ 1394/09/28 ميباشد كه باز هم مجلس نمايندگان تصميم در مورد تصويب و يا رد فرمان رئيس جمهور را به جلسات بعدي موكل نمود، در حاليكه بر بنياد قانون اساسي كشور فرامين تقنيني بعد از توشيح رئيس جمهور حكم قانون را حايض مي شود. فرامين تقنيني بايد در خلال سي روز از تاريخ انعقاد نخستين جلسه شوراي ملي به آن تقديم شود و در صورتي كه از طرف شوراي ملي رد شود، از اعتبار ساقط ميگردد.¹²

البته قابل ياد آوري است كه در اين فرمان رئيس جمهور از دو ماده اختلافي اين قانون تذكر داده نشده است و مجلس نمايندگان هم اشاره اي در اين مورد نداشتند. طرح قانون تحصيلات عالي، يكي از جنجالي ترين قانون هايي است كه طي يك دهه گذشته به مجلس نمايندگان معرفي شده است. اين قانون حدود شش سال پيش طرح و از آن زمان به اينسو، به دليل اختلافها بر سر موضوع زباني به تصويب مجلس و توشيح رئيس جمهور نرسيده است. اختلافها بر سر ذكر هم زمان واژه «پوهنتون» و «دانشگاه» و ديگر القاب علمي در اين قانون، سبب دوپارچگي جلسات بررسي مجلس نمايندگان شده و به همين دليل اين قانون از تصويب باز مانده بود. در حاليكه مطابق قانون اساسي ولسي جرگه نمي تواند طرح پيشنهاد شده را بيش از يك ماه به تاخير اندازد.¹³

2.2.2. طرح قانون بانكداري

طرح قانون بانكداري در پانزده فصل و يكصد و هفتاد و هشت ماده به تاريخ 1392/07/08 غرض طي مراحل قانوني و تصويب آن از سوي شوراي ملي به معرفي گذاشته شد. اين طرح بارها در كميسيون ها و جلسات عمومي مجلس نمايندگان مورد بحث قرار گرفته است. آخريين بار كه اين طرح در صحن مجلس آورده شد

¹² ماده هفتاد و نهم فقره دو قانون اساسي افغانستان

¹³ ماده نود و هفتم، فقره سوم قانون اساسي افغانستان

بتاریخ 1393/07/09 در اجلاس نهم ولسی جرگه بود که باز هم مجلس نمایندگان نتوانستند به یک نظر واحد رسیده و این طرح را در وقت معیننه به تصویب برسانند. طرح فوق در این دوره تقنینی از تصویب باز ماند.

برخی وکلاء این قانون را خلاف ماده سوم قانون اساسی¹⁴ و برخلاف شریعت اسلام دانسته، خواهان عدم بحث و تصویب آن از سوی ولسی جرگه شدند؛ اما برخی دیگر از وکلاء با تأکید بر عدم مخالفت این قانون با احکام دین مقدس اسلام و با توجه به نیاز جدی کشور به داشتن قانون امور بانکداری و ارتباط کشور با سایر کشورهای جهان، خواهان تصویب آن شدند. در نتیجه، تصمیم اتخاذ گردید تا کمیسیون مالی و بودجه یک بار دیگر جلسه مشترک کمیسیون ها را برگزار نموده، پس از توحید نظریات وکلاء آن را در یکی از جلسات آینده ارائه کند. قابل یاد آوری است که با وجود برگزاری جلسات مشترک کمیسیون های ولسی جرگه موفق به نظر واحد درین مورد نشدند و این طرح از تصویب باز ماند.

در اجلاس نهم، بنا بر فیصله کمیته روسای ولسی جرگه کمیسیون تقنین به بررسی های همه جانبه قانون بانکداری موظف گردید. کمیسیون امور تقنین ولسی جرگه در این مورد مورخ 1394/06/22 جلسه دایر نمود. این جلسه به ریاست محمدنذیر حنفی (هرات) با اشتراک مهمانان هر یک دکتور صیاد استاد دانشکده شرعیات دانشگاه کابل و داکتر مصطفی نیازی رییس بورد شرعی «د افغانستان بانک» و شریعت بورد بانک مرکزی دایر گردید. به اساس فیصله کمیته روسای ولسی جرگه که کمیسیون مربوطه جهت بررسی همه جانبه قانون بانکداری موظف گردیده بود، جلسه کمیسیون را به ادامه جلسات قبلی خویش در مورد قانون بانکداری ادامه داد.

در ادامه بنابر یک سلسله مشکلات موجود در مسوده این قانون- قانون بانکداری اسلامی به صورت درست و تخصصی گنجانیده نشده بود - به منظور تکمیل نمودن مسوده متذکره، قانون بانکداری اسلامی کشور سودان را که ترجمه شده بود، بعضی از مواد قانون آن الی ماده بیستم، مورد بحث قرار گرفت. از این که ترجمه قانون متذکره تکمیل نگردیده بود، بنا کار بالای قانون متذکره به غرض نهایی شدن به جلسات بعدی موکول گردید. پیش از این در جلسه کمیسیون امور تقنینی ولسی جرگه در اجلاس نهم مورخ 1394/04/09 فیصله به عمل آمده بود که هیاتی متشکل از متخصصین بانکداری اسلامی در کمیسیون امور تقنینی ولسی جرگه با حق الزحمه ای که دارالانشای ولسی جرگه در اختیار شان قرار می دهد، روی قانون بانکداری اسلامی کار نمایند تا آماده رأی گیری در جلسه عمومی شود. در این جلسه نماینده های «د افغانستان بانک» اصرار داشتند که زمان اجرای این قانون مطابق مهلتی که (آی ام اف) در اختیارشان قرار داده بسیار کم مانده است. آن ها تأکید نمودند که

¹⁴ ماده سوم قانون اساسی: در افغانستان هیچ قانونی نمیتواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.

سرنوشت این قانون باید هرچه زودتر با تصویب و یا رد آن روشن شود تا سیستم بانکی کشور در فهرست سیاه صندوق بین‌المللی پول قرار نگیرد. ولی متأسفانه تا اکنون سرنوشت طرح قانون بانکداری روشن نیست و کمیسیون‌های ولسی جرگه با سهل‌انگاری در تصویب این قانون عمل می‌نمایند.

2.2.3. قانون تحصیلات عالی نظامی

طرح قانون تحصیلات عالی نظامی بداخل شش فصل و پنجاو چهار ماده از سوی کابینه جمهوری اسلامی افغانستان مورخ 1394/05/29 منظور گردید. وزیر عدلیه و وزیر دولت در امور پارلمانی این طرح را در خلال مدت (30) روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن شورا تقدیم نمودند. طرح مذکور از سوی مجلس عمومی به کمیسیون اختصاصی (کمیسیون امور دفاعی و تمامیت ارضی) فرستاده شد. کمیسیون‌های ولسی جرگه جلسات متعدد خود را روی این طرح برگزار نموده اند که از این میان در نشست کمیسیون صحت و جوانان، تربیت بدنی، کار و کارگر ولسی جرگه مورخ 1394/09/8 بریاست مجیب الرحمن ځمکنی تدویر یافت. اعضای این کمیسیون روی طرح قانون مؤسسات تحصیلات عالی نظامی و تعدیلات کمیسیون امور دفاعی ولسی جرگه بحث نمودند و تعدیلات مورد تایید اعضای کمیسیون قرار گرفت.

این طرح بتاريخ 1394/09/16 جلسه عمومی ولسی جرگه وارد آجنداء شد. در این جلسه که به ریاست ظاهر قدیر نایب اول ولسی جرگه مورخ تدویر گردید، قرار بود طرح قانون تحصیلات عالی نظامی به رای گیری گذاشته شود، اما به دلیل عدم تکمیل نصاب این قانون از رای گیری باز ماند.

نخست طرح قانون تحصیلات عالی نظامی از سوی کمیسیون امور دفاعی و تمامیت ارضی ولسی جرگه به مجلس ارایه گردید. همایون همایون (خوست) عضو کمیسیون امور دفاعی ولسی جرگه در مورد این قانون گفت، این طرح دارای 6 فصل و 54 ماده میباشد، که در 18 کمیسیون ولسی جرگه مورد بحث قرار گرفته و دو جلسه مشترک در مورد آن تدویر گردیده است. عضو این کمیسیون در ادامه گفت که دو ماده اختلافی در این طرح وجود دارد. این دو ماده اختلافی ماده های سوم و ششم این قانون میباشد. چنانچه در ماده سوم این قانون تعاریف اصطلاحات چون موسسه تحصیلات عالی نظامی، پوهنځی، دیپارتمنت، شورای عالی موسسه تحصیلات عالی نظامی، عضو کادر علمی و اثر بکر آمده است. که در این اصطلاحات میان نمایندگان اختلاف نظر وجود دارد. چنانچه حفیظ منصور (کابل) بر این باور است که باید واژه ها و اصطلاحاتی که در زبان فارسی دری است در طرح قانون تحصیلات عالی نظامی گنجانده شود. همچنان در ماده ششم این قانون که در مورد وظایف و صلاحیت های شورای عالی میباشد اختلاف نظر وجود دارد.

در اخیر بعد از بحث روی ماده های اختلافی این قانون، قرار بود نخست موارد اختلافی این قانون به رای گیری گذاشته شود، اما ظاهر قدیر رییس مجلس، بدلیل نبود نصاب لازم، ختم مجلس را اعلام نمود. وی گفت، این طرح به کمیسیون های مربوطه راجع شده و موارد اختلافی آن مورد بحث قرار

گیرد و بعد از پخته شدن دوباره در جلسه ای دیگر به مجلس آورده شود. این در حالی است که مجلس نمایندگان به دلایل مختلف از جمله این نظر که ادامه کار مجلس غیر قانونی است، مدت هاست که در موارد زیادی با کمبود نصاب رو به رو می شود. این در حالی است که مجلس نمایندگان به دلایل مختلف از جمله این نظر که ادامه کار مجلس به دلیل تمامی وقت آن غیر قانونی است، مدت هاست که در موارد زیادی با کمبود نصاب رو به رو میشود.

2.2.4. قانون انتخابات

فرمان تقنینی شماره (84) ریاست جمهوری پیرامون تعدیل و ایزاد در برخی از مواد قانون انتخابات مورخ 1394/06/15 توشیح گردیده و در قید (8) ورق جهت طی مراحل قانونی بتاريخ 1394/07/11 به شورای ملی فرستاده شده بود. این قانون دارای (11) فصل و (58) ماده میباشد. در نشست عمومی ولسی جرگه روز شنبه مورخ 1394/10/05 ابتداء این فرمان از سوی نذیر احمد حنفی (هرات) رئیس کمیسیون امور تقنین به مجلس ارایه گردید و سپس به رای گیری گذاشته شد و سرانجام از جمله 128 عضو حاضر در این نشست 113 تن آنان به این فرمان رای مخالف دادند و این فرمان با اکثریت آراء از سوی ولسی جرگه رد گردید. استدلال نمایندگان مجلس در رد فرمان، این بود که براساس قانون اساسی آنان حق ندارند که تعدیل قانون انتخابات را در سال اخیر کاری مجلس در دستور کار بگیرند. در ماده 109 قانون اساسی افغانستان آمده است: "پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینی در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمیتواند".

2.2.5. قانون مبارزه علیه مواد مخدر

نشست عمومی مجلس نمایندگان که به ریاست عبدالروف ابراهیمی (کندهز) رئیس این مجلس مورخ 1394/10/30 دایر گردید، طبق اجندا، قانون مبارزه علیه مواد مخدر که به منظور مبارزه علیه کشت، قاچاق، تولید و توزیع مواد مخدر و برخورد قانونی با قاچاقبران مواد مخدر وضع گردیده است به داخل هفت فصل و هفتاد و شش ماده از سوی عبدالصیر انور وزیر عدلیه و غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی غرض تصویب به معرفی گرفته شد و به صورت رسمی به رئیس ولسی جرگه تقدیم شد.

2.3. قوانین رد شده

2.3.1. قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی از سوی ولسی جرگه رد شد

جلسه کمیسیون مواصلات و مخابرات، امور شهرسازی، آب و برق و امور شاروالی های ولسی جرگه به ریاست سید اکرام الدین معصومی مورخ 1394/09/3 برگزار گردید. در این جلسه پیرامون کار بالای تعدیلات قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیونهای انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی که به

فرمان تقنینی نافذ بوده و به غرض تائید به شورای ملی کشور فرستاده شده است، بحث صورت گرفت.

ضمن بررسی این قانون در کمیسیون های دیگر ولسی جرگه، این قانون در کمیسیون مواصلات و مخابرات ولسی جرگه نیز مورد بحث قرار گرفت. که این کمیسیون در جلسه امروز خویش از ماده نهم الی آخر آن مورد بحث قرار گرفت. اعضای کمیسیون در مورد فقره (5) ماده هشتم این قانون نظر خود را چنین اظهار داشتند که، کمیته گزینش باید حذف شود و بجای آن رییس جمهور صلاحیت گزینش کمیشنران را داشته باشد. بقیه موارد با بعضی ملاحظات در قسمت بعضی مواد آن از طرف کمیسیون مواصلات و مخابرات مورد تائید قرار گرفت.

این قانون که به تاسی از احکام مواد 33¹⁵ و 156¹⁶ قانون اساسی افغانستان وضع گردیده است. بداخل (5) فصل و (35) ماده به شورای ملی جهت بررسی تعدیلات حکومت و تصویب آن فرستاده شده است. این قانون بتاريخ 14 عقرب 1393 از سوی حکومت به ولسی جرگه معرفی گردیده بود، که مجلس عمومی کمیسیون عدلی و قضایی ولسی جرگه را در خصوص تعدیل این قانون موظف ساخت. بعد از بحث و بررسی در کمیسیون های هژده گانه ولسی جرگه این قانون به تاریخ 1394/09/30 در مجلس عمومی جهت اخذ رای گیری وارد آجنداء گردید. این جلسه عمومی ولسی جرگه بریاست عبدالروف ابراهیمی برگزار گردید. در این جلسه ضمن رد بودجه ملی سال ملی 1395 فرمان رییس جمهور در مورد قانون تشکیل، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی نیز با اکثریت آرای نمایندگان رد گردید.

بر اساس این فرمان، کمیسیون خاص اصلاحات انتخاباتی، در قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون های انتخاباتی، تعدیلات ایجاد کرد و بسته پیشنهاداتش را به حکومت سپرد. ریاست جمهوری براساس پیشنهاد کمیسیون اصلاحات انتخاباتی طی فرمانی طرح تعدیل قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون های انتخابات را به مجلس نمایندگان فرستاده بود. کمیسیون تقنین ولسی جرگه، تعدیلات ایجاد شده از سوی کمیسیون خاص اصلاحات

¹⁵ ماده سی و سوم قانون اساسی: اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد

¹⁶ ماده یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی: کمیسیون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد

انتخاباتی را به ولسی جرگه پیشکش کرد. در حالیکه برخی از نمایندگان، خود فرمان تقنینی رییس جمهور را غیر قانونی خوانده و به همین دلیل این کار را از جمله صلاحیت های خود کمیسیون های انتخاباتی میخوانند. چنانچه عبدالقادر زازی (کابل) میگوید، این فرمان ریاست جمهوری خلاف ماده چهاردهم قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون انتخابات است. در ماده چهاردهم قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های کمیسیون انتخابات آمده است که طرح تعدیل در این قانون تنها از سویی کمیسیون انتخابات می تواند به مجلس ارایه شود.

در نتیجه اعضای ولسی جرگه بر سر این فرمان تقنینی رییس جمهور رأی گیری کردند، که به اکثریت آرا رد گردید. اعضای ولسی جرگه میگویند که با رد این فرمان تمامی کارهای کمیسیون خاص اصلاحات انتخاباتی، بی اعتبار خوانده شد و پس از این، کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل سمع شکایات میتوانند با استفاده از صلاحیت های خود، تاریخ انتخابات را اعلام کنند.

فرمان رئیس جمهور در رابطه به قانون تشکیل وظایف، و صلاحیت های کمیسیون های انتخاباتی در حالی رد می شود که گفته می شود رییس جمهور و رئیس اجرائیه توافق کرده اند تا پس از رخصتی های زمستانی، شورای ملی را نه گشایند.

2.4. قوانین تصویب شده :

مطابق ماده 97 قانون اساسی¹⁷ مسوده نخست به ولسی جرگه ارسال شده و در جلسه عمومی آن ثبت، طی مراحل و اعلام می گردد. ولسی جرگه بر اساس ماده نودم قانون اساسی صلاحیت تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی را دارد.

طرح قانونی یا مسوده پس از معرفی، تایید و شامل آجندهای مجلس عمومی ولسی جرگه می گردد. هنگام معرفی طرح قانون تا زمانی که حکومت دلایل معرفی را طرح ننماید و گروه های پارلمانی موضع خود را ابراز نکنند، روی آن هیچ گونه بحثی صورت نمی گیرد. رییس ولسی جرگه طرح مذکور را بعد از معرفی به یکی از کمیسیون های دایمی هجده گانه که به موضوع ارتباط

17 فقره اول ماده نود و هفتم: پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می گردد.

دارد ارجاع می‌دهد. بر اساس ماده هشتاد و سوم اصول وظایف داخلی¹⁸ کمیسیون مربوطه، طرح قانون را که از جانب رئیس ارجاع گردیده باید در مدت بیست روز به تصویب برساند. کمیسیون عندالضرورت نماینده ذیصلاح را که طرح پیشنهادی به آن تعلق می‌گیرد جهت ارایه توضیحات دعوت مینماید. هم چنان درمورد طرح یک در قانون در اصول وظایف داخلی آمده است که برای هر طرح قانون در کمیسیون از جانب رئیس کمیسیون یک عضو گزارشگر تعیین میگردد. گزارشگر گزارش خویش را که حاوی تعدیل، حذف یا ایزاد میباشد تهیه و یک نسخه از طرح مذکور را به کمیسیون های دیگر و گروههای پارلمانی ارسال می نماید. کمیسیون های دیگر و گروههای پارلمانی در مدتی که از طرف کمیسیون اصلی تقاضا گردید تعدیلات خود را آماده میسازند. کمیسیون اصلی تاریخی را جهت توحید تعدیلات کمیسیون های دیگر و گروه های پارلمانی تعیین نموده که در تاریخ مذکور گزارشگر هر کمیسیون و گروههای پارلمانی به نمایندگی از کمیسیون های مربوطه و گروه های پارلمانی خویش در جلسه کمیسیون اصلی اشتراک می ورزند. تعدیلات از جانب کمیسیون ها و گروههای پارلمانی کتباً به کمیسیون اصلی ارسال میگردد. کمیسیون اصلی تعدیلات پیشنهادی کمیسیون های دیگر و گروه های پارلمانی را که توسط گزارشگران آنها تهیه شده مورد بحث قرار داده توحید مینماید. طرح توحیدی مطابق ماده هشتاد و چهارم اصول وظایف داخلی از طریق کمیته روسا جهت تصویب به جلسه عمومی ارجاع میگردد. طرح پس از سپری نمودن مراحل قانونی، داخل اجندای مجلس عمومی ولسی جرگه شده و مورد بحث و رایگیری قرار میگیرد. طبق ماده هشتاد و پنجم اصول وظایف داخلی ولسی جرگه، در مجلس عمومی صرف روی آن ماده های بحث و رای گیری صورت میگیرد که یک و یا چند کمیسیون با آن توافق نداشته باشند. ماده های مورد اتفاق کمیسیون بدون قرائت و بحث مورد رای گیری قرار میگیرند.

قابل یاد آوری است که درین اجلاس بسیاری از قوانین که جهت طی مراحل به کمیسیون های هژده گانه ولسی جرگه راجع شده بود بعد از طی مراحل قانونی خویش به جلسات عمومی بخاطر تصویب معرفی شده و مورد تایید ولسی جرگه قرار گرفته اند.

قوانین که از طرف ولسی جرگه در این دوره تقنینی مورد تصویب قرار گرفته است قرار ذیل میباشند:

شماره	قوانین	تعداد فصل و ماده	کمیسیون مربوطه	تاریخ مواسلت	تاریخ تصویب
1	طرح قانون تنظیم معاش مقامات دولتی	دو فصل و هشت ماده	مالی و بودجه	1394/01/08	1394/07/15

¹⁸ ماده هشتاد و سوم اصول وظایف داخلی ولسی جرگه

1394/09/09	1394/03/11	عدلی و قضایی	نه فصل و یکصد و ده ماده	قانون تشکیل و صلاحیت های قوه قضائیه	2
1394/07/20	1394/03/11	مواصلات و مخابرات	هفت فصل و چهل ماده	قانون آب	3
1394/10/23	1394/07/20	مالی و بودجه	ده فصل و نود و شش ماده	قانون تدارکات	4
1394/10/05	1394/08/18	امور دینی و فرهنگی	شش فصل و سی و یک ماده	قانون اکادمی علوم	5
1394/10/05	1394/07/13	تفتیش مرکزی	یک فصل و هفت ماده	قانون سرپرستی وزارت ها و ادارات دولتی	6
1394/10/23	1394/07/13	مواصلات و مخابرات	سه فصل و شانزده ماده	قانون محصول خدمات مخابراتی	7
1394/10/23	1394/07/20	مواصلات و مخابرات	چهار فصل و بیست ماده	قانون محصول حق العبور	8
1394/10/16	1394/07/13	مواصلات و مخابرات	دوازده فصل و پنجاه و سه ماده	تنظیم خدمات انرژی برق	9
1394/10/12	1394/07/12	عدلی و قضایی	سه فصل و یازده ماده	قانون کارکنان خدمات ملکی	10
1394/10/23	1394/08/04	اقتصاد ملی	شش فصل و سی ماده	قانون آفت کش های زراعتی	11
1394/10/23	1394/07/14	محیط زیست	یازده فصل و پنجاه و هفت ماده	قانون انرژی هستوی	12
1394/10/26		امنیت داخلی	فصل نهم و ماده شصت و هفتم	قانون ذاتی امنیتی و ادارات نظامی تشکیلات مشابه	13
1394/10/12	1394/07/20	عدلی و قضایی	سه فصل و سی و سه ماده	قانون حقوق اعضای علمی انستیتوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی حقوقی	14
1394/10/07		امور تقنینی	بیست و چهار فصل و یکصد و سی و هفت ماده	طرح تعدیل اصول و وظایف داخلی ولسی جرگه	15

16	قانون مالیات بر عایدات	هفت فصل و یکصد و سیزده ماده	مالی و بودجه	1394/07/14	1394/10/23
----	------------------------	-----------------------------	--------------	------------	------------

2.4.1. تصویب قانون تنظیم معاشات مقامات دولتی

طرح «قانون تنظیم معاشات مقامات دولتی» فوق پیش از این مورخ 1394/03/27 در صحن مجلس نمایندگان به رای‌گیری گذاشته شده بود، ولی بدلیل اینکه مجلس دارای نصاب نبود از تصویب باز ماند. به همین ترتیب، اینبار در جلسه عمومی که به ریاست نذیراحمد احمدزی (کوچی) معاون دوم ولسی جرگه مورخ 1394/07/15 برگزار گردید، مطابق اجندا طرح قانون مذکور از سوی کمیسیون مالی و بودجه به مجلس ارایه شد. در نخست محمد عظیم محسنی (بغلان) عضو کمیسیون مالی و بودجه به مجلس نمایندگان گفت: این قانون در چند کتگوری تهیه شده است که بلندترین معاش در این قانون مربوط ریاست اجراییه با بیش از ۲۷۰ هزار افغانی می‌باشد. وی افزود: پایین ترین معاش مطابق این قانون، بیش از ۴۸ هزار افغانی است.

این قانون شامل معاشات مقامات دولتی فوق رتبه می‌باشد که ریاست اجراییه، والی‌های ولایات، معاون‌های وزارتخانه‌ها، اعضای شوراهای ولایتی و ریاست دفاتر هر سه قوه را در برمی‌گیرد. در اخیر، قانون مذکور از سوی کمیسیون مالی و بودجه غرض تصویب به رای‌گیری گذاشته شد که در نتیجه قانون نامبره در دو فصل و هشت ماده با کسب 7 رای مخالف و 118 رای موافق از سوی مجلس نمایندگان مورد تصویب قرار گرفت. قابل ذکر است که پیش از این معاشات این افراد توسط یک فرمان تقنینی رییس‌جمهور تنظیم شده بود. این قانون در حالی تصویب شده که انتقادهای به خاطر پرداخت معاشات گزاف و متفاوت بودن معاشات برخی مقام‌های دولتی وجود دارد. مسوده قانون، بعد از تصویب ولسی جرگه برای تایید، به مشرانو جرگه فرستاده می‌شود و بعد از توشیح رییس‌جمهور، شکل قانون را می‌گیرد.

2.4.2. قانون تشکیل و صلاحیت های قوه قضائیه

قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضائیه که از جمله قوانین نافذ کشور به حساب می‌رود که شامل نه فصل و یکصد و ده ماده می‌باشد. در اجلاس نهم ولسی جرگه ماده سی و هشتم آن مورد تعدیل قرار گرفته و غرض طی مراحل قانونی آن به کمیسیون امور عدلی و قضایی ولسی جرگه مواصلت نموده بود تا کمیسیون مربوطه جهت تصویب طرح تعدیل این قانون اجراء لازم نموده و در جلسه عمومی آماده رای گیری باشد. کمیسیون مربوطه تعدیل طرح نامبرده را به تمام کمیسیون ها جهت نظر خواهی ارسال نموده که بر طبق گزارش مشاهدین فیفا تعدیل در جز 2 و ایزاد جز 5 در ماده سی و هشتم قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضائیه از سوی کمیسیون مواصلات و مخابرات در جلسه مورخ 1394/03/31 و کمیسیون امور تقنین در جلسه مورخ 1394/09/04 مورد تایید قرار گرفته بود ولی طی مراحل این قانون در اجلاس دهم صورت گرفت که در نشست عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/09/09 به ریاست عبدالروف ابراهیمی رای

گیری روی تعدیل ماده 38 قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضایی کشور صورت گرفت. که در نتیجه تعدیلات پیشنهادی در جزء دوم وایزاد در ماده 38 قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضائیه توسط محمد عبده و معصومه خاوری به مجلس ارایه گردید. و به رای گیری گذاشته شد که با اکثریت آرای موافق و یک کارت مخالف تصویب شد. بر اساس تعدیل فقره (2) ماده (38) شورای عالی ستره محکمه دارای 5 کمیسیون تجدید نظر خواهد شد.

شماره	اصل متن قانون	تعدیل قانون
۱	فقره (۲) ماده سی و هشتم: کمیسیون بررسی تجدید نظر در قضایای جزایی امنیت عامه و امنیت ملی مرکب از یک نفر مستشار دیوان جزای عمومی یک نفر مستشار دیوان مدنی تحت ریاست یکی از اعضای ستره محکمه در دیوان برای عمومی.	فقره (2) ماده سی و هشتم: کمیسیون بررسی تجدید نظر در قضایای جزایی امنیت عامه مرکب از یک نفر مستشار دیوان جرایم عسکری، جرایم نظامی، جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی و یک نفر مستشار دیوان جزای عمومی تحت ریاست یکی از اعضای ستره محکمه در دیوان جرایم عسکری.
2	ایزاد فقره (5) ماده سی و هشتم: کمیسیون بررسی تجدید نظر در قضایای جرایم عسکری، جرایم نظامی و جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی مرکب از یک نفر مستشار دیوان جزای عمومی و یک نفر مستشار دیوان امنیت عامه تحت ریاست یکی از اعضای ستره محکمه در دیوان جزای عمومی.	

2.4.3. قانون آب

طرح قانون آب شامل هفت فصل و چهل ماده میباشد که قبلاً در کشور نافذ بوده اکنون از طرف حکومت فقره (3) ماده (8) و ماده (38) این قانون مورد تعدیل قرار گرفت و غرض تصویب به شورای ملی فرستاده شد. این طرح تعدیل بعد از طی مراحل در کمیسیون ها بتاريخ 1394/02/04 وارد آجندای جلسه عمومی گردید، اما کمبود نصاب و غیر حاضری بیشتری نماینده گان مانع تصویب این قانون گردید. بار دیگر این قانون در اجلاس دهم مورخ 1394/07/20 وارد آجنداء گردید. این نشست به ریاست عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه دایر گردید، مطابق آجنداء، تعدیل فقره سوم ماده هشتم و ماده سی و هشتم «قانون آب» به رای گیری گذاشته شد و با کسب اکثریت آرای موافق، از سوی مجلس نمایندگان تصویب شد.

شماره	اصل متن قانون	طرح تعدیل قانون
1	<u>فقره (3) ماده هشتم:</u>	<u>فقره (3) ماده هشتم:</u>
2	<p>پلان‌گذاری و تطبیق آن به منظور سروی، اکتشاف، تفحص، تحقیق و تثبیت ذخایر آب‌های زیرزمینی، سیستم حفاظت آن از آلودگی و تعیین ترکیب کیمیاوی و باکتریالوژیکی آب‌های زیرزمینی، به همکاری وزارت صحت عامه و اداره ملی حفاظت محیط زیست از وظایف وزارت معادن می‌باشد.</p> <p><u>ماده سی و هشتم:</u></p> <p>چاه‌های عمیق به منظور زراعت، تجارت، صنعت و آبرسانی شهری بعد از موافقه وزارت‌های ذیربط و صدور جواز از طرف وزارت معادن حفر شده می‌تواند. حفرچاه‌های عادی جهت رفع نیازمندی‌های آب آشامیدنی و معیشتی از این حکم مستثنی است.</p>	<p>پلان‌گذاری و تطبیق آن به منظور سروی، اکتشاف، تفحص، تحقیق و تثبیت ذخایر آب‌های زیرزمینی، سیستم حفاظت آن از آلودگی و تعیین ترکیب کیمیاوی و باکتریالوژیکی آب‌های زیرزمینی، به همکاری وزارت‌های صحت عامه و معادن و پترولیم و اداره ملی حفاظت محیط زیست از وظایف وزارت انرژی و آب می‌باشد.</p> <p><u>ماده سی و هشتم:</u></p> <p>چاه‌های عمیق به منظور زراعت، تجارت، صنعت و آبرسانی شهری بعد از موافقه وزارت‌های ذیربط و صدور جواز از طرف وزارت انرژی و آب حفر شده می‌تواند.</p>

2.4.4. قانون تدارکات

قانون تدارکات به منظور تنظیم امور مربوط به تهیه و تدارکات اجناس، خدمات و امور ساختمانی مورد ضرورت ادارات، موسسات و شرکتهای دولتی و مختلط وضع گردیده است. این قانون دارای (10) فصل و (96) ماده می‌باشد. این قانون طی فرمان رییس جمهور مورخ 1394/02/14 به ولسی جرگه مواسلت نموده است که بر طبق این فرمان اعضای کمیته ملی تدارکات هر یک رئیس جمهور محمد اشرف غنی، رئیس اجراییه داکتر عبدالله عبدالله، معاون رئیس جمهور سرور دانش، وزیر عدلیه، مالیه و اقتصاد می‌باشند.

این طرح قانون در اجلاس نهم ولسی جرگه دو بار به صحن جلسه عمومی ولسی جرگه کشانیده شد، اما متأسفانه موفق به اخذ رای تایید از سوی مجلس نمایندگان نشده و از سوی این جرگه مسترد شده بود. این تشست عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/03/04 که به ریاست عبدالروف ابراهیمی دایر گردید، پیرامون فرمان تقنینی در مورد طرح تعدیل قانون تدارکات بحث صورت گرفت. قابل یاد آوری است که در این روز مکتوب از حکومت برای استرداد این طرح فرستاده شده بود و نوشته شده بود که مشکلات این طرح را برطرف کرده و دوباره به مجلس نمایندگان خواهند فرستاد. سرانجام مجلس نمایندگان طرح تدارکات را جهت استرداد به جانب حکومت به رای گیری گذاشتند که در نتیجه قانون تدارکات با اخذ اکثریت آرا و پانزده رای مخالف به جانب حکومت مسترد گردید.

در اجلاس دهم این طرح قانون مورخ 1394/07/20 به مجلس نمایندگان موافقت نمود که در نشست عمومی به ریاست عبدالروف ابراهیمی مورخ 1394/08/06 روی فرمان تقنینی ریاست جمهوری در پیوند به توشیح تعدیل و حذف برخی از مواد قانون تدارکات به داخل 4 ماده برگزار گردید. این فرمان توسط امیرخان یار (ننگرهار) رئیس کمیسیون و صدیق احمد عثمانی (پروان) عضو کمیسیون مالی و بودجه به مجلس عمومی ارایه گردید. شماری از وکلا صدور این فرمان را خلاف ماده 79 قانون اساسی¹⁹ بیان کرده ادامه بحث پیرامون موضوع را منتفی دانسته، خواهان رد آن از سوی مجلس شدند؛ اما تعدادی دیگری از نمایندگان تاکید بر آن داشتند که صدور فرمان یادشده خلاف قانون اساسی نبوده باید بالای آن بحث‌های بیشتر صورت گیرد. در نتیجه، آقای ابراهیمی به کمیسیون اختصاصی وظیفه سپرد تا فرمان یادشده را برای بار دوم در جلسه مشترک به بحث گرفته و نتیجه آن را به جلسه عمومی گزارش دهند تا تصمیم لازم اتخاذ گردد.

در حالیکه قانون تدارکات بار دیگر مورخ 1394/10/23 وارد نشست عمومی مجلس نمایندگان گردید. این مجلس با حضور حضور عبدالصیر انور وزیر عدلیه و غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی تدویر گردید. اعضای کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه طرح قانون تدارکات را به داخل 8 فصل و 67 ماده به اعضای مجلس ارائه نمودند؛ در این طرح قانون که 30 مورد تعدیل نیز از سوی ولسی جرگه وارد شده است، پس از رأی گیری به اتفاق آراء تصویب گردید.

2.4.5. قانون اکادمی علوم دولت جمهوری اسلامی افغانستان

قانون اکادمی علوم بداخل (6) فصل و (31) ماده مورخ 1394/08/18 به ولسی جرگه معرفی گردید که از سوی مجلس عمومی جهت بحث بیشتر به کمیسیون اختصاصی (کمیسیون دینی و فرهنگی) فرستاده شد. طرح تعدیل ماده (27) و برخی مواد ضمیمه قانون اکادمی علوم جمهوری اسلامی افغانستان که قبلاً مورد تایید کابینه قرار گرفته است در کمیسیون های هژده گانه ولسی جرگه منجمله در کمیسیون موافقات و مخابرات مورد بحث قرار گرفت این نشست بریاست سید موسی نصرت منشی کمیسیون مورخ 1394/09/17 تدویر گردید.

¹⁹ ماده هفتاد و نهم قانون اساسی: حکومت می تواند در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی را ترتیب کند.

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقنینی باید در خلال سی روز

از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود و در صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط میگردد.

قانون متذکره از سوی اعضای این کمیسیون مورد تائید قرار گرفت و به کمیسیون اختصاصی فرستاده شد.

طرح تعدیل ماده (27) و ایزاد در ماده (15) قانون اکادمی علوم افغانستان از سوی کمال ناصر اصولی رییس امور دینی و فرهنگی و عبدالستار خواصی عضو این کمیسیون مورخ 1394/10/05 در نشست عمومی جرگه ارایه گردید. پس از بحث و تبادل نظر این طرح به حیث کل به رای گیری گذاشته شد. این طرح با مخالفت سه کارت سرخ به اکثریت اراء تصویب گردید.

شماره	اصل متن قانون	تعدیل پیشنهادی حکومت
1	معاش امتیازی	معاش امتیازی
	ماده بیست و هفتم:	ماده بیست و هفتم:
	(1) اکادمیسین ها، کاندید اکادمیسین ها و سایر اعضای علمی اکادمی علوم، علاوه بر معاش ماهوار ماموریت، مستحق معاش امتیازی کادر علمی نیز میباشند.	(1) اکادمیسین ها، کاندید اکادمیسین ها و سایر اعضای علمی اکادمی علوم، معاش ماهوار بوده که در سنجش حقوق تقاعد به تناسب مدت خدمت قابل محاسبه میباشد.
	(2) معاش امتیازی کادر علمی جز معاش ماهوار ماموریت بوده و در سنجش حقوق تقاعد به تناسب مدت خدمت قابل محاسبه میباشد.	(2) هرنوع افزودی ایکه در معاش اعضای علمی برحال اکادمی علوم به عمل آید، متنایباً حقوق تقاعد اعضای علمی متقاعد نیز افزود میگردد.
	(3) هرنوع افزودی ایکه در امتیاز اعضای علمی برحال اکادمی علوم به عمل آید، متناسباً امتیاز کادر علمی اعضای متقاعد نیز افزود میگردد.	(3) اکادمیسین ها، کاندید اکادمیسین و سایر اعضای علمی اکادمی علوم که در سایر ادارات دولتی ایفای وظیفه مینمایند، امتیاز کادر علمی آنها از طرف اداره که در آن کادر میکند مطابق احکام این قانون پرداخته میشود.

2.4.6. فرمان ریاست جمهوری مبنی بر ایزاد در قانون سرپرستی‌ها

ایزاد فقره (2) در ماده پنجم قانون تنظیم سرپرستی وزارت ها و ادارات دولتی که به اساس فرمان تقنینی شماره (70) مورخ 1394/06/08 ریاست جمهوری توشیح شده و مورخ 1394/07/13 به ولسی جرگه مواسلت نموده است.

طرح قانون فوق مورخ 1393/12/13 به ولسی جرگه مواسلت نموده بود، در جلسه عمومی مورخ 1394/03/02 از سوی مجلس نمایندگان تصویب گردید اما بار دیگر این طرح با ایزاد فقره (2) در ماده (5) این قانون از سوی رییس جمهور دوباره به شورای ملی جهت تصویب معرفی گردیده است. نشست عمومی مجلس نمایندگان مورخ 1394/08/23 طرح مذکور را به بحث گرفت، چنانچه در فقره ایزادی این قانون آمده است که:

شماره	اصل متن قانون	فقره ایزادی حکومت
1	<u>حالات عدم تعیین سرپرست</u> ماده پنجم:	<u>شرایط تعیین سرپرستان</u> ماده پنجم:
	(1) سرپرستان تمام وزارت خانه ها و ادارات مندرج ماده سوم این قانون که شخص اول آنها نیازمند کسب رای تایید از جانب ولسی جرگه باشند، باید در زمان کاندیداتوری حائز شرایط قانونی پست مربوطه باشند.	(1) سرپرستان تمام وزارت خانه ها و ادارات مندرج ماده سوم این قانون که شخص اول آنها نیازمند کسب رای تایید از جانب ولسی جرگه باشند، باید در زمان کاندیداتوری حائز شرایط قانونی پست وزارت های دفاع ملی و امور داخله و ریاست عمومی امنیت ملی به منظور تامین قابلیت دفاعی کشور، تحکیم نظم عامه، حفظ ثبات و رعایت مصالح کشور از حکم مندرج فقره (1) این ماده و احکام مندرج فقره های (2،3،4) ماده چهارم این قانون مستثنی می باشد.
2	ماده چهارم:	ماده چهارم:
	فقره (2) مدت سرپرستی در حالات مندرج فقره (1) این ماده الی (2) ماه می‌باشد، مگر این که در این قانون طور دیگری تصریح شده باشد.	فقره (2) مدت سرپرستی در حالات مندرج فقره (1) این ماده الی (2) ماه می‌باشد، مگر این که در این قانون طور دیگری تصریح شده باشد.

فقره (3) رئیس جمهور مکلف است در خلال مدت یک ماه کاندیدای فقرات 11 و 12 ماده 64 قانون اساسی را جهت کسب رای اعتماد به ولسی جرگه معرفی نماید.

فقره (4) هرگاه کاندید معرفی شده نتواند رای اعتماد را از سوی جرگه کسب نماید و یا در حالتی که کاندیدا معرفی شده نتواند رای اعتماد را از ولسی جرگه کسب نماید و شورای ملی در حالت تعطیل قرار گیرد، مدت سرپرستی مندرج فقره (2) این ماده الی کسب رای اعتماد کاندید، تمدید پنداشته شده و در این صورت رئیس جمهور مکلف است در خلال ده روز کاری کاندیدای دیگری را جهت کسب رای اعتماد به ولسی جرگه معرفی نماید.

فقره (4) هرگاه کاندید معرفی شده نتواند رای اعتماد را از سوی جرگه کسب نماید و یا در حالتی که کاندیدا معرفی شده نتواند رای اعتماد را از ولسی جرگه کسب نماید و شورای ملی در حالت تعطیل قرار گیرد، مدت سرپرستی مندرج فقره (2) این ماده الی کسب رای اعتماد کاندید، تمدید پنداشته شده و در این صورت رئیس جمهور مکلف است در خلال ده روز کاری کاندیدای دیگری را جهت کسب رای اعتماد به ولسی جرگه معرفی نماید.

این نشست به ریاست محمدنذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه دایر گردیده بود مطابق به آجندای فرمان تقنینی ریاست جمهوری از سوی آصفه شاداب (فاریاب) معاون کمیسیون تفتیش مرکزی مبنی بر ایزاد در فقره (2) ماده (5) قانون سرپرستی‌ها در جلسه ارایه گردید. اعضای مجلس فرمان تقنینی رئیس جمهور را مداخله در کار پارلمان دانستند و از آن انتقاد کردند. نمایندگان اضافه نمودند که فرمان تقنینی رئیس جمهور برخلاف ماده 22²⁰ ماده 77 قانون اساسی²¹ میباشد و ایزاد این فقره سبب تعلیق جزئ (11)

²⁰ ماده (22) قانون اساسی: هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است. اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و واجبات مساوی می باشند.

²¹ ماده (77) قانون اساسی: وزرا ووظایف خود را به حیث آمرین واحدهای اداری در داخل حدودی که این قانون اساسی و سایر قوانین تعیین می کند، اجرا می نمایند. وزرا از وظایف مشخصه خود نزد رئیس جمهور و ولسی جرگه مسئولیت دارند.

ماده 64 قانون اساسی²² میشود. در نتیجه طرح مذکور بعد از بحث به رای گیری گذاشته شد، که از جمله 122 تن اعضای حاضر در مجلس 7 عضو رای مثبت و باقی مانده همه با کارت سرخ خود این طرح تعدیل را رد نمودند. فرمان رییس جمهور در رابطه به ایزاد فقره دوم ماده پنجم قانون سرپرستی وزارت ها و ادارات دولتی از سوی کمیسیون صحت، جوانان، تربیت بدنی و کار و کارگر مورخ 1394/08/10 مورد بحث قرار گرفت همچنان در کمیسیون زنان جامعه مدنی و حقوق بشر مورخ 1394/08/10 مورد بررسی قرار گرفته است که از سوی هر دو کمیسیون رد گردید.

به اساس گزارشات فیفا بعد رد، این فرمان تقنینی به تاریخ 1394/10/05 دوباره وارد نشست عمومی گردید. در همین حال نمایندگان مجلس فرمان رییس جمهور غنی در خصوص سرپرستی وزارت خانه ها را با استثناء قرار دادن سه نهاد امنیتی و نظامی، با اکثریت آرا تصویب کردند و تاکید نمودند که تمام ادارات دولتی و وزارت خانه ها بیشتر از دو ماه توسط سرپرست اداره نشود. گفتنی است در حال حاضر وزارت دفاع، ریاست عمومی امنیت ملی و دادستانی کل کشور توسط سرپرست اداره می شود و نمایندگان مجلس خواهان معرفی هرچه عاجلتر نامزدان از سوی رییس جمهور در این پست ها شدند.

2.4.7. قانون محصول خدمات مخابراتی

قانون محصول خدمات مخابراتی که به اساس فرمان تقنینی شماره (60) مورخ 1394/05/26 مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان به داخل (3) فصل و (16) ماده توشیح گردیده و بتاریخ 1394/07/13 به ولسی جرگه موافقت نمود.

به اساس فیصله شورای وزیران و فرمان رییس جمهور؛ ده درصد محصول خدمات مخابراتی، بالای تمام استفاده کنندگان خدمات مخابراتی وضع گردیده و از تاریخ اول میزان سال جاری 1394 اجرایی شده است. ولسی جرگه بتاریخ 22 میزان، فرمان رییس جمهور در مورد وضع ده درصد محصول خدمات مخابراتی را با اکثریت آرا به دلیل نقض ماده 79 قانون اساسی²³ رد کرد. اما به

²² فقره (11) ماده (64) قانون اساسی: رییس جمهور دارای صلاحیت های ذیل میباشد: تعیین وزراء، لوی څارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و رئیس سره میاشت به تایید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفاي آنها.

²³ ماده (79) قانون اساسی: حکومت می تواند در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی را ترتیب کند. فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می

اساس گفته های وزارت مالیه، وضع ده در صد محصول یادشده با آن که فرمان رییس جمهور رد شده، قانونی است که در سند بودجه 1394 از سوی شورای ملی تصویب شده است. در حالیکه صدیق احمد عثمانی معاون کمیسیون مالی و بودجه در این نشست گفت که: اخذ این محصول شامل طرح بودجه نبود و اگر شامل طرح بودجه هم باشد، نیاز است که به اساس ماده 42 قانون اساسی²⁴ اول قانون ایجاد می شد و بعداً مالیه اخذ می شد. وی گفت که اخذ ده در صد محصول یادشده و صدور فرمان تقنینی در این رابطه هر دو خلاف قانون می باشد.

بعد از گذشت تقریباً 3 ماه فرمان رییس جمهور بار دیگر در نشست عمومی وارد آجنداء گردید. این مجلس مورخ 1394/10/23 برگزار گردیده بود که در نخست قیس حسن رییس کمیسیون مواصلات و مخابرات و اکلیل حکیمی وزیر مالیه طرح قانون محصولات خدمات مخابراتی را به مجلس ارائه نمودند. به اساس این طرح مردم مکلف به پرداخت ده درصد مالیات از کریدیت کارت های تلفون های همراه خود هستند. در حالیکه برخی از اعضای مجلس باز هم با وضع ده فیصد مالیات از خدمات مخابراتی مخالف بودند اما موضوع پس از رأی گیری با موجودیت 27 کارت سرخ به اکثریت آراء تصویب گردید.

2.4.8. قانون محصول حق العبور

فرمان رییس جمهور پیرامون محصول حق العبور مورخ 1394/07/20 ب داخل (4) فصل و (20) ماده جهت اخذ رای به شورای ملی فرستاده شد این قانون مورخ 1394/07/29 در نشست عمومی نخست از سوی کمیسیون مواصلات و مخابرات به اعضای مجلس ارایه گردید و بعداً به رای گیری گذاشته شد ولی به دلیل اینکه این فرمان تقنینی با ماده (79) قانون اساسی در مخالفت قرار دارد رد شد. به گفته اعضای مجلس، رییس جمهور این فرامین تقنینی را در زمان تعطیلات تابستانی پارلمان صادر کرده بود. آنان همچنان افزودند که اگر رییس جمهور می خواهد تغییری در قوانین بیاورد، باید آن را از طریق مجرای قانونی اعمال کند. به گفته اعضای مجلس، براساس روند قانون گذاری افغانستان، تصویب و تغییر قوانین پس از تایید شورای وزیران از طریق وزارت عدلیه به پارلمان ارایه می شود.

شود. فرامین تقنینی باید در خلال سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود و در صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد

²⁴ ماده (42) قانون اساسی: هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تادیه کند، هیچ نوع مالیه و محصول بدون حکم قانون وضع نمی شود، اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن با رعایت عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین می گردد.

طرح تعدیل در برخی از مواد قانون محصول حق العبور با وجود که از سوی مجلس نمایندگان یکبار رد گردیده بود بار دیگر مورخ 1394/10/23 وارد این مجلس شد. این فرمان از سوی کمیسیون اختصاصی (مواصلات و مخابرات) در نشست عمومی رایحه گردید و سپس به رای گیری گذاشته شد که با اخذ اکثریت آراء و 11 رای مخالف تصویب شد.

2.4.9. قانون تنظیم خدمات انرژی برق

فرمان تقنینی ریاست جمهوری در مورد قانون تنظیم خدمات انرژی برق، به داخل (12) فصل و (53) ماده مورخ 1394/06/08 از سوی رئیس جمهور توشیح گردید و جهت تصویب به شورای ملی فرستاده شد. فرمان مذکور که مورد تایید اعضای مجلس نمایندگان قرار گرفت مورخ 1394/10/16 وارد نشست عمومی گردید. با تایید شدن این قانون تادیه پول مصرفی برق به شکل ماهوار پرداخت می شود این در حالیست که در قبل پول مصرفی برق در هر دو ماه پرداخت می شد. هدف از طرح این قانون بهبودی انرژی برق، دسترسی عادلانه مردم به آن و تنظیم امور انرژی است.

طرح قانون تنظیم انرژی برق از سوی کمیسیون مواصلات و مخابرات در جلسه رایحه گردید. در این نشست شماری از نمایندگان مخالف این تعدیل بودند که پول برق به صورت ماهوار تادیه شود زیرا به گفته آنان در شرایط فعلی ممکن نیست و مشکلات زیادی به بار خواهند آورد از سوی دیگر بعضی از آنان میگویند که پرداخت پول برق در هر ماه باعث میشود تا زمان بیشتری در این کار صرف شده و تعداد کارمندان بیشتری نیز در آن درگیر باشند. اما تعداد زیاد از نمایندگان به پرداخت ماهوار پول برق تاکید کردند و این تعدیل را در این قانون افزودند. در نخست تعدیل این قانون به رای گیری گذاشته شد که از جمع 121 عضو حاضر 107 تن به پرداخت ماهوار پول صرفیه برق رای مثبت دادند و سپس در کل این فرمان به رای گیری گذاشته شد که به استثنای سه کارت سرخ با اکثریت آراء تصویب گردید.

2.4.10. قانون کارکنان خدمات ملکی

تعدیل برخی از مواد قانون کارکنان خدمات ملکی توسط فرمان تقنینی شماره (82) مورخ 1394/06/15 مقام عالی ریاست جمهوری ب داخل ماده (3) فصل و (11) توشیح گردیده است. این فرمان از سوی محمد عبده (بلخ) رئیس کمیسیون امور عدلی و قضایی ولسی جرگه مورخ 1394/10/12 به صحن مجلس نمایندگان رایحه گردید به اساس این فرمان حکومت ماده های 10، 11 و 28 این قانون را تعدیل نموده است کمیسیون عدلی و قضایی پنج جلسه مشترک را به تاریخ های (1394/08/12، 1394/09/01، 1394/09/22، 1394/09/29 و 1394/10/06) در رابطه به فرمان متذکره دایر نموده و در نتیجه فرمان یاد شده داخل آجندا جلسه عمومی امروز قرار گرفته و به رای گیری گذاشته میشود، پس از بحث و تبادل نظر فرمان رئیس جمهور در مورد قانون خدمات ملکی با

اخذ 29 کارت سرخ و 91 کارت سبز از سوی مجلس نمایندگان مورد تصویب قرار گرفت.

شماره	موارد تعدیل
1	<p><u>ماده دهم:</u></p> <p>(3) منظوری تقرر مامور مندرج فقره (!) این ماده توسط مقامات ذیل صورت میگیرد:</p> <p>1- مامورین بست های اول و دوم به تشخیص و انتخاب کمیته تعیینات وزارت یا اداره مربوط و پیشنهاد وزیر یا رئیس عمومی و منظوری رئیس جمهور.</p>
2	<p><u>ماده یازدهم:</u></p> <p>(1) نظارت از مراحل تشخیص و پیشنهاد کمیته تعیینات وزارت ها و ادارات دولتی اجزای (1,2 و 3) فقره (3) ماده دهم این قانون از طرف نماینده کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی صورت می گیرد.</p> <p>(2) طرز نظارت از مراحل تشخیص, انتخاب و پیشنهاد تقرر مامورین و کارکنان قراردادی طبق طرزالعمل جداگانه تنظیم می گردد.</p>
3	<p><u>ماده بیست و هشتم:</u></p> <p>(1) داوطلب مقرری در ادارات خدمات ملکی, مامور و کارکن قراردادی در موارد آتی حق شکایت را دارند:</p> <p>(2) برخورد تبعیض آمیز و غیر عادلانه از طرف کمیته تعیینات وزارت ها و ادارات دولتی.</p>

2.4.11. قانون آفت کش های زراعتی

قانون آفت کش های زراعتی به اساس مصوبه شماره (19) مورخ 1384/06/04 بداخل (6) فصل و (30) ماده از سوی کابینه تصویب و مورخ 1394/07/18 به شورای ملی جهت اخذ رای فرستاده شد. این طرح قانون بتاریخ 1394/08/04

مطابق ماه 80 اصول وظایف داخلی²⁵ ولسی جرگه به کمیسیون اختصاصی فرستاده شد. کمیسیون اقتصاد ملی طرح متذکره را در جلسات متعدد خویش مورد بحث و مطالعه قرار داده است که در نهایت یک سلسله اصلاحات و تغییرات را در این طرح وارد نموده و به کمیسیون های دایمی ولسی جرگه جهت نظر خواهی ارسال نمود، سپس سه جلسه مشترک (1394/10/01، 1394/10/06 و 1394/10/13) در مورد طرح فوق از سوی کمیسیون اقتصاد ملی دایر گردید، و بتاريخ 1394/10/21 در نشست عمومی از سوی محمد هاشم (فاریاب) عضو کمیسیون اقتصاد ملی ارایه گردید وی گفت که طرح قانون آفت کش های زراعتی به منظور کنترل، توزیع، تولید، انتقال، نگهداری، توزیع و استفاده از آفت کش های زراعتی، جلوگیری از خطرات ناشی از استفاده آفت کش ها و سلامت انسان ها، حیوانات و نباتات، حفاظت نباتات در محیط زیست از اثرات سو آفات کش و جلوگیری از ضایعات زراعتی با شیوه ها خطر وضع گردیده است. اما این طرح به دلیل عدم تکمیل نصاب از تصویب بازماند و رای گیری بالای این طرح به جلسات بعدی موکول گردید.

فرمان تقنینی طرح قانون آفت کشی های زراعتی بار دیگر در نشست عمومی مورخ 1394/10/23 وارد آجندا گردید بعد از رای گیری، این طرح به اتفاق آراء تصویب گردید.

2.4.12. قانون انرژی هستوی

این طرح قانون به اساس فرمان شماره (69) مورخ 1394/06/08 مقام عالی ریاست جمهوری بداخل (11) فصل و (57) ماده توشیح و غرض طی مراحل بعدی به ولسی جرگه موصلت نموده است که هیئت اداری ولسی جرگه قانون انرژی هستوی را به کمیسیون محیط زیست منحیث کمیسیون اختصاصی ارجاع نمود. کمیسیون محیط زیست در رابطه به این قانون یک سلسله پیشنهادات و تعدیلات را وارد نمود و جهت نظر خواهی مورخ 1394/09/23 به کمیسیون های دایمی ولسی جرگه ارسال گردید. این طرح قانون مورخ 1394/10/21 وارد جلسه عمومی گردید. در نخست قانون انرژی هستوی از سوی ذکریا سودا (بدخشان)

²⁵ ماده (80) اصول وظایف داخلی: کمیسیون مربوط، طرح قانون را که از جانب رئیس برایش ارجاع گردیده باید در مدت بیست روز به تصویب برساند. کمیسیون اصلی عندالضرورت نماینده ذیصلاح را که طرح پیشنهادی به آن تعلق می گیرد، جهت ارائه توضیحات دعوت مینماید.

رئیس کمیسیون محیط زیست به مجلس نمایندگان ارایه گردید. طبق صحبت های ذکر شده سودا (بدخشان) رئیس کمیسیون محیط زیست در زمینه گفت که قانون متذکره دارای اهداف ذیل میباشد: _استفاده مفید از انرژی هستوی در عرصه های طبابت، زراعت، صنعت، معادن و مقاصد صلح آمیز _تامین مصونیت و امنیت مواد رادیو اکتیوی و مصونیت محیط زیست در برابر تشعشعات رادیو اکتیوی _جلوگیری از استعمال و انتشار مواد رادیو اکتیوی و سایر مواد که به تنهایی یا طور مرکب صحت موجودات حیه را متضرر میسازد _مراقبت از فعالیت های هستوی و مواد فاضله رادیو اکتیف _کنترول و نظارت از انتقالات مواد ممنوعه هستوی و رادیو اکتیف.

در اخیر ذکر شده سودا گفت این قانون عاری از هر نوع ماده اختلافی بوده بناً آماده رای گیری میباشد. اما به دلیل عدم تکمیل نصاب از رای گیری باز ماند. بار دیگر این طرح بتاريخ 1394/10/23 وارد نشست عمومی گردید و با کسب اکثریت آراء این طرح از سوی مجلس نمایندگان تصویب گردید.

2.4.13. قانون امور ذاتی پولیس، امنیت ملی و ادارات اداری تشکیلات نظامی مشابه

قانون امور ذاتی پولیس، امنیت ملی و ادارات اداری تشکلات نظامی مشابه بداخل (9) فصل و (67) ماده مورخ 1394/10/26 در نشست عمومی از سوی اعضای کمیسیون امنیت داخلی ارایه گردید. در این بحث طرح تعدیل فقره های 2 و 3 ماده (9) و ماده (61) قانون ذاتی پولیس و امنیت ملی و ارگان های دارای تشکیلات مشابه در مجلس ارایه گردید. سپس موارد اختلافی فقره اول در رابطه به ترفیع و تقاعد افسران جهادی به رای گیری گذاشته شد. طرح پیشنهادی مورد تصویب قرارگرفت. اما فقره دوم در رابطه به افسران که کاندیدای انتخابات می گردند و بعد از عدم موفقیت به وظیفه قبلی دوباره مقرر می شوند. پس از رای گیری به اکثریت آراء رد گردید.

2.4.14. قانون حقوق اعضای کادر علمی انستیتیوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی_حقوقی

قانون حقوق اعضای کادر علمی انستیتیوت امور قانون گذاری و تحقیقات علمی در نشست عمومی مورخ 1394/10/12 روی بحث گرفته شد. این قانون از سوی محمد عبده (بلخ) رئیس کمیسیون امور عدلی و قضایی، الحاج عثمانی فراهی معاون و معصومه خاوری منشی این کمیسیون به جلسه ارایه گردید.

این قانون به داخل 3 فصل و 13 ماده بتاريخ 1394/07/14 به ولسی جرگه از سوی وزارت امور پارلمانی معرفی شد، مجلس نمایندگان این قانون را بتاريخ 1394/07/21 به کمیسیون مربوطه (امور عدلی و قضایی) جهت طی مراحل قانونی راجع نمود، کمیسیون مربوطه در مورد قانون فوق جلسات متعدد خود را دایر نموده و پس از غور و بررسی همه جانبه، کمیسیون در سه مورد آن تعدیل و یک ماده ایزادی را پیشنهاد نمود که جهت تأیید به کمیسیون های

18 گانه ولسی جرگه ارسال نمود و در نتیجه این کمیسیون چهار جلسه مشترک را به تاریخ های مختلف (1394/08/19 , 1394/09/22 , 1394/09/29 و 1394/10/06) دایر نمود. رئیس کمیسیون امور عدلی و قضایی ولسی جرگه گفت موارد تعدیل و ماده ایزادی این قانون قرار ذیل میباشد:

شماره	موارد تعدیل
1	ماده هشتم افزود کردن عنوان کادر مسلکی دارالانشا های شورای ملی است که حد اقل در آینده از این وظیفه برکنار میشوند حق داشته باشند که بتوانند در انستیتیوت قانون گذاری وزارت عدلیه بدون کدام موانع قانونی اجرای وظیفه نمایند.
2	ماده یازدهم اعضای کادر علمی انستیتیوت بعد از اكمال سن 65 سالگی متقاعد میگردند. با توجه به اینکه ولسی جرگه در قانون خدمات ملکی، قانون تشکیل وظایف و صلاحیت های ستره محکمه و ذاتی پولیس تصویب کرده بود که سن از 65 بالا نباشد، رفع تقاعد را گفتیم که مجاز نباشد پس به این دلیل هم سن اینها بالا میرود و هم زمینه باشد برای شماری دیگر که بتوانند در بدنه دولت مصدر خدمت به دولت و ملت افغانستان شود.
شماره	ماده ایزادی کمیسیون
1	ماده سیزدهم آنچه از ارتباط اعضای محترم شورای ملی که از پوهنچی های حقوق و شرعیات فارغ گردیده اند بعد از ختم عهده انتخابی در صورت که در انستیتیوت امور قانون گذاری و تحقیات علمی - حقوقی مشغول خدمت شوند، مدت کار کرده گی آنها در شورای ملی بحیث مدت کار مسلکی در انستیتیوت امور قانون گذاری قابل محاسبه میباشد.

ماده ایزادی این قانون به مخالفت شدید اعضای مجلس روبرو شد و در نتیجه از سوی هیئت اداری این مجلس فیصله صورت گرفت که اولاً مجلس روی ماده ایزادی رای گیری نماید بعداً قانون مذکور به رای گیری گذاشته شود، به همین ترتیب ماده ایزادی به اکثریت آرا مجلس نمایندگان مورد رد قرار گرفت و سپس از رد ماده ایزادی، این قانون به اکثریت آرا به شمول 115 کارت سبز و 4 کارت سرخ تصویب شد.

2.4.15. طرح تعدیل اصول وظایف داخلی ولسی جرگه

طرح تعدیل اصول وظایف داخلی ولسی جرگه بداخل (24) فصل و (137) ماده مورخ 1394/08/13 جهت اخذ رای وارد آجندای جلسه عمومی شد. این نشست بریاست عبدالروف ابراهیمی (کنندز) رئیس مجلس برگزار گردید در نخست قاضی

نذیراحمد حنفی (هرات) رییس کمیسیون تقنین و احمد بهزاد (هرات) عضو این کمیسیون گزارش تعدیلات در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه را به اعضای مجلس ارایه نمودند، آنان در مورد گفتند، تنظیم اصول وظایف داخلی با توجه به تجارت روزمره وکلا از جلسات عمومی و جلسات کمیسیونها و قانون اساسی کشور و با توجه به اصول وظایف داخلی قبلی انجام یافته است که موضوعاتی جدیدی چون به تعلیق درآمدن وظایف وکلا، ادغام برخی کمیسیونها با حفظ نام طی یکسال و در چهار کمیته مشترک مورد تصویب قرارگرفته شده است.

اما بعضی از وکلا به دلیل نداشتن معلومات درمورد تعدیلات وارده بر این قانون اعتراض نموده و خواستار خواندن تمام ماده های آن در تالار شدند. در ضمن بعضی از اعضای مجلس با ابراز نظریات و پیشنهادات، خواهان تعدیل و ایزاد برخی موارد اصول وظایف داخلی ولسی جرگه شدند. به همین منظور، تصمیم گرفته شد که یک کمیته مشترک جهت بررسی مجدد ماده های اصول وظایف داخلی دایر شود و یک نظر توافقی از همه وکلا گرفته شود سپس برای رأی گیری و تصمیم به جلسه عمومی پیشکش گردد.

بار دیگر در نشست مورخ 1394/10/07 تعدیلات پیشنهادی در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه توسط قاضی نذیر احمد حنفی (هرات) رییس کمیسیون امور تقنین به مجلس ارایه گردید. که در نتیجه دو ماده اختلافی میان اعضای مجلس (رییس کمیسیون از طرف مجلس عمومی رای بگیرد) و (تقلیل 18 کمیسیون به 15 کمیسیون) به رای گیری گذاشته شد که در نتیجه از میان دو ماده اختلافی ماده اول رد شد چنانچه مطابق همان روال سابق رییس کمیسیون ها باید از داخل کمیسیون ها رای بگیرد و ماده دوم آن از سوی اعضای مجلس تایید شد و 18 کمیسیون به 15 کمیسیون تقلیل یافت.

2.4.16. قانون مالیات بر عایدات

قانون مالیات بر عایدات ب داخل (7) فصل و (113) ماده مورخ 1394/07/14 به شورای ملی جهت اخذ رای معرفی گردید و مورخ 1394/07/29 وارد آجندای نشست عمومی ولسی جرگه گردید. طبق آجنداء فرمان تقنینی ریاست جمهوری در مورد تعدیل برخی از مواد قانون مالیات بر عایدات از سوی کمیسیون مالی و بودجه در مجلس ارایه گردید و سپس به رای گیری گذاشته شد که در نتیجه اعضای مجلس مبنی بر این که فرمان رییس جمهور در مغایرت با ماده (79) قانون اساسی کشور قرار دارد، تعدیلات روی قانون را با اکثریت آرا رد کردند.

این فرمان تقنینی یکبار دیگر وارد آجندای نشست عمومی مورخ 1394/10/23 گردید این نشست با حضور عبدالبصیر انور وزیر عدلیه و غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی تدویر گردید که در نخست طرح تعدیل در برخی مواد قانون مالیات بر عایدات از سوی امیر خان یار (ننگرهار) رییس

کمیسیون مالی و بودجه به مجلس ارائه شد؛ این طرح قانون که یک ماده آن تعدیل شده است، با موجودیت 7 کارت مخالف به اکثریت آراء تصویب گردید.

2.5. طرحهای پیشنهادی

شماره	نام طرح	تعداد اوراق	کمیسیون مربوطه	تاریخ مواسلت	تاریخ تصویب	مرجع پیشنهاد کننده
1	طرح تغییر شخصیت حقوقی تصدی ساختمانی هلمند، به شرکت های دولتی	در قید (39) ورق	اقتصاد ملی	1393/03/11	1394/09/25	طرح پیشنهادی ریاست جمهوری
2	تغییر شخصیت حقوقی تصدی قند بغلان به شرکت دولتی	در قید (39) ورق	اقتصاد ملی	1393/03/11	1394/09/25	طرح پیشنهادی ریاست جمهوری
3	تغییر شخصیت حقوقی تصدی ساختمانی سپین غر به شرکت دولتی	در قید (39) ورق	اقتصاد ملی	1393/03/11	1394/09/25	طرح پیشنهادی ریاست جمهوری
4	طرح ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه	دو فصل و نه ماده	اقتصاد ملی	1394/07/12	091394/25	طرح پیشنهادی ریاست جمهوری
5	طرح ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد مستقل بودجوی	در قید (2) ورق	اقتصاد ملی	1394/04/24	1394/08/09	طرح پیشنهادی ریاست جمهوری

2.5.1. طرح تغییر شخصیت حقوقی تصدی های ساختمانی هلمند، سپین غر و قند بغلان به شرکت های دولتی

نشست مجلس نماینده گان ابتدا به ریاست محمد نذیراحمدزی نائب دوم و سپس به ریاست عبدالرووف ابراهیمی رییس ولسی جرگه مورخ 1394/09/25

دایرگردید. طبق آجنداء رأی گیری در مورد تغییر شخصیت حقوقی سه تصدی در چارچوب وزارت امور داخله بود که در نخست توسط کمیسیون اقتصاد ملی در زمینه معلومات مفصل ارائه گردید. محمد هاشم خان رییس کمیسیون اقتصاد ملی، حبیبه دانش و منور شاه بهادری اعضای کمیسیون در رابطه به تغییر شخصیت حقوقی تصدی های قند بغلان و ساختمانی هلمند و سپین غر به شرکت دولتی گفتند، که این موضوع در جلسات متعدد با مسئولین بحث شده و بعد از بررسی در کمیسیون های دایمی ولسی جرگه و تدویر جلسات مشترک با کمیسیون های دایمی ولسی جرگه در زمینه همه موارد اختلافی از میان برداشته شد. سپس طرح تغییر شخصیت حقوقی تصدی های قند بغلان و ساختمانی هلمند و سپین غر به شرکت دولتی به رأی گیری گذاشته شد و با اکثریت آراء مورد تصویب قرار گرفت.

2.5.2. طرح ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه

طرح ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه در چارچوب وزارت امور داخله مورخ 1394/09/25 وارد آجندای نشست عمومی گردید. در نخست محمد هاشم خان رییس کمیسیون اقتصاد ملی در زمینه به اعضای مجلس معلومات ارائه نموده گفت: این طرح که قبلاً کار و فعالیت های آن در مطابقت به قانون نبوده و اکنون به اساس ماده های 265 و 66²⁷ قانون تصدی ها به حیث یک تصدی به شکل قانونی در چوکات وزارت امور داخله ایجاد گردد. اعضای ولسی جرگه در نشست عمومی روز چهارشنبه در این مورد بحث کردند و شمولیت شرکت های خصوصی امنیتی در تصدی امنیتی دولتی را که از سوی شورای وزیران تایید شده است، اقدام بجا خواندند. اعضای کمیسیون اقتصاد ملی ولسی جرگه میگویند، برای اینکه عواید ضایع نگردد نیاز است تا یک مرجع رسمی در مورد چگونگی فعالیت کمپنی های خصوصی امنیتی پاسخ بدهد. بعد از بحث گسترده در این مورد، ایجاد و تغییر شخصیت حقوقی تصدی امنیتی محافظت عامه نیز به رأی گیری گذاشته شد و با اکثریت آراء تصویب شد.

از سال 2001 میلادی بدینسو حدود شصت شرکت خصوصی امنیتی در افغانستان به فعالیت آغاز کرد و مهمات و مواد لوژستیکی نیروهای بین المللی را به ولایات انتقال میدادند. به اساس گزارش ها حدود ۵۰ درصد شرکت های امنیتی خصوصی مربوط مقامات دولتی افغان بودند. با گذشت زمان این شرکت ها متهم شدند که به مخالفین مسلح دولت پول میدهند و در نا امنی های دست دارند. حامد کرزی رئیس جمهور پیشین افغانستان جواز بیشتر این شرکت

²⁶ ماده پنجم قانون تصدیهای دولت

²⁷ فقره چهارم ماده شصت و ششم قانون تصدیهای دولت

ها را لغو کرد و مسئولیت های کاری شان را به معینیت محافظت عامه وزارت داخله سپرد. اعضای ولسی جرگه می گویند که تصدی امنیتی دولتی به اساس قانون به مردم و نهاد های مربوط جوابگو خواهد بود.

2.5.3. طرح ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد مستقل بودجوی

مجلس نمایندگان، شنبه مورخ 1394/08/09 چهارمین فرمان تقنینی رییس جمهور را که در رخصتی های تابستانی شورای ملی صادر شده بود نیز با اکثریت آرا رد کرد. در جلسه که به ریاست محمدنذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه دایر گردیده بود، شیرولی وردک معاون کمیسیون اقتصاد ملی ولسی جرگه فرمان تقنینی در مورد ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد مستقل بودجوی را به مجلس ارایه کرد. وی گفت که به اساس این فرمان، یک اداره مستقل با 60 کارمند ایجاد می شود. وی افزود که این فرمان، خلاف قانون صادر شده و نیاز به ایجاد همچو ادارات نمی باشد. برخی اعضای جرگه با صدور این فرمان مخالفت کردند و خواستار رد آن شدند. اکثر اعضای مجلس بر این باور بودند که افغانستان در شرایطی مالی مناسبی قرار ندارد که تشکیلات اداری وسیع در چوکات دولت افزوده شود. همزمان با بحث روی این فرمان در مجلس، حکومت توسط مکتوبی از مجلس خواسته بود که روی آن بحث نکند، زیرا بر بنیاد تصمیم تازه، قرار است تشکیلات اداره مشاوریت اقتصادی به شکل مختصر و بدون واحد بودجه ای مستقل در چوکات اداره امور ایجاد شود. قاضی نذیراحمد حنفی (هرات) یک تن از نمایندگان در زمینه گفت: که نباید ولسی جرگه به حکومت اجازه بدهد که ادارات موازی و غیرضروری را ایجاد کند. جنرال نظیفه ذکی (کابل) نیز گفت: که به هزارها جوان تحصیل کرده در کشور حضور دارند، اما 12 پاس ها با معاش های هنگفت استخدام شده اند. به گفته وی، رییس جمهور به خاطر رضایت برخی افراد، اداره های جدید را ایجاد می کند.

بعد از بحث، این فرمان به رای گیری علنی گذاشته شد، از جمله 125 عضو حاضر در مجلس 10 تن آن رای تایید و باقیمانده همه به این فرمان رای مخالف دادند.

2.6. تصویب فرامین رییس جمهور پس از رد

بر طبق قانون اساسی طی مراحل طرح ها و قوانین که جهت اخذ رای به شورای ملی معرفی میگردند باید در

در اجلاس دهم دوره شانزدهم تقنینی 7 فرمان ریاست جمهوری از سوی ولسی جرگه پی در پی رد گردید این در حالیست که این فرامین در رخصتی های تابستانی ولسی جرگه توشیح گردیده و بسوی شورای ملی جهت اخذ رای فرستاده شده بودند. وکلای ولسی جرگه دلیل رد را مخالفت این فرامین با قانون اساسی به خصوص ماده (79) قانون اساسی کشور میدانند. چنانچه به

اساس ماده هفتاد و نهم قانون اساسی کشور، حکومت در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل می‌تواند فرمان تقنینی ترتیب دهد و فرامین تقنینی در صورت که رد شود از اعتبار ساقط می‌گردد. به گفته اعضای مجلس، رییس‌جمهور این فرامین تقنینی را در زمان تعطیلات تابستانی پارلمان صادر کرده بود. آنان همچنان افزودند که اگر رییس‌جمهور می‌خواهد تغییری در قوانین بیاورد، باید آن را از طریق مجرای قانونی اعمال کند. به گفته اعضای مجلس، براساس روند قانون‌گذاری افغانستان، تصویب و تغییر قوانین پس از تایید شورای وزیران از طریق وزارت عدلیه به پارلمان ارایه می‌شود.

شماره	فرمان رییس جمهور	تاریخ موافقت	تاریخ رد	دلیل رد	تاریخ تصویب
1	قانون محصول حق العبور	1394/07/20	1394/07/29	مخالفت با ماده (79) قانون اساسی	1394/10/23
2	قانون محصول خدمات مخابراتی	1394/07/12	1394/07/22	مخالفت با ماده (79) و (42) قانون اساسی	1394/10/23
3	قانون مالیات بر عایدات	1394/07/14	1394/07/29	مخالفت با ماده (79) قانون اساسی	1394/10/23
4	قانون تدارکات	1394/07/20	1394/08/06	مخالفت با ماده (79) قانون اساسی	1394/10/23
5	طرح ایجاد دفتر مشاوریت اقتصاد ملی ریاست جمهوری به حیث واحد مستقل بودجوی	1394/04/24	1394/08/09	مخالفت با ماده (79) قانون اساسی/ نیاز به ایجاد همچون ادارات نیست	1394/10/05
6	قانون گمرکات		1394/07/29		
7	قانون سرپرستی وزارت ها و ادارات دولتی	1394/07/13	1394/07/23	مخالفت با ماده (79) قانون اساسی/ برخلاف ماده (22) (77) قانون اساسی/ ایزاد فقره (2) در ماده (59) این قانون سبب تعلیق فقره (11) ماده (64) قانون اساسی میشود	1394/10/05

2.7. موافقتنامه ها ،

موافقتنامه یک معاهده بین‌المللی است که میان کشورها یا سازمان‌های بین‌المللی منعقد شده و مشمول حقوق بین‌الملل می‌باشد.

طی اجلاس یازدهم 19 موافقتنامه به ولسی جرگه معرفی گردید و بعد از طی مراحل به تصویب رسیدند. این موافقتنامه ها در ذیل آمده است:

شماره	موافقتنامه ها	تعداد فصل و ماده	کمیسیون مربوطه	تاریخ مواسلت	تاریخ تصویب
1	طرح اساسنامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی	به داخل یک مقدمه، چهار فصل و بیست و هفت ماده	امور بین المللی	1394/04/10	1394/09/2
2	موافقتنامه سارک درمورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی	در (22) ماده	امور بین المللی	1394/04/10	1394/09/09
3	پروتوکول مبارزه علیه قاچاق مهاجران در خشکی، دریا و هوا متمم کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی	در قید (56) ورق	امور بین المللی	1394/06/21	1394/10/09
4	موافقتنامه بین الحکومتی بنادر محاط به خشکه	در (17) ماده و (2) ضمیمه	امور بین المللی	1394/04/10	1394/09/2
5	کنوانسیون سازمان همکاری های اسلامی در زمینه مبارزه علیه تروریسم بین المللی	در (4) فصل و (42) ماده	امور بین المللی	1394/04/10	1394/09/2
6	موافقتنامه میان وزارت دفاع ملی افغانستان و وزارت دفاع ملی جمهوری چین در مورد آرایه کمک های نظامی مجانی چین به افغانستان	در قید (3) ماده	امور دفاعی	1394/04/06	1394/07/20
7	معاهده انتقال محکومین میان افغانستان و حکومت امارات متحده عربی	در قید (49) ورق	امور بین المللی	1394/03/03	1394/07/20

1394/07/20	1394/03/03	امور بین المللی	در قید (49) ورق	موافقتنامه همکاری های امنیتی میان افغانستان و حکومت امارات متحده عربی	8
1394/10/09	1394/08/10	امور بین المللی	در قید (9) ماده	موافقتنامه همکاری مالی نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه	9

2.7.1. طرح اساسنامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی

طرح اساسنامه سازمان اسلامی در امور امنیت غذایی مورخ 1394/08/12 از سوی محمداوود کلکانی عضو کمیسیون روابط بین المللی در مجلس عمومی مطرح گردید. وی معلومات مفصل را در مورد طرح مذکور به اعضای مجلس ارایه نمود. این طرح دارای (1) مقدمه، (4) فصل و (27) ماده می باشد. این طرح در کمیسیون امور بین المللی طی جلسات متعدد مورد بررسی قرار گرفته است. بعد از ارسال این طرح به کمیسیون های هژدگانه، از جمع کمیسیون های دایمی ولسی جرگه چهارده کمیسیون آن را تأیید و چهار کمیسیون در مورد ابراز نظر نکرده اند. در نتیجه قرار بود این طرح به رای گیری گذاشته شود، اما به خاطر نبود نصاب رأی گیری طرح نامبرده به جلسه دیگری واگذار گردید. این طرح بار دیگر در نشست مورخ 1394/09/2 وارد آجندا گردید و با اکسب اکثریت آراء از سوی این مجلس تصویب گردید.

2.7.2. موافقتنامه سارک درمورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی

در نشست عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/09/09 به ریاست عبدالرؤف ابراهیمی رای گیری روی سند بین المللی موافقتنامه سارک صورت گرفت. در نخست موافقتنامه سارک به داخل (1) مقدمه و 22 ماده توسط محمد عمر ننگیالی رئیس کمیسیون امور بین المللی به مجلس ارایه گردید. سند بین المللی موافقتنامه سارک که در مورد اقدام فوری در برابر آفات طبیعی می باشد، برای تصدیق به رای گیری گذاشته شد، این سند با اخذ اکثریت آراء و 2 رای ممتنع مورد تصدیق اعضای حاضر مجلس قرار گرفت.

2.7.3. پروتوکول مبارزه علیه قاچاق مهاجران در خشکی، دریا و هوا متمم کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی

مطابق آجندا نشست عمومی مورخ 1394/10/09 به ریاست محمد نذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه جرگه تدویر گردید. نخست محمد عمر ننگیالی رئیس

کمیسیون امور بین المللی پروتوکول مبارزه علیه قاچاق مهاجران در خشکی، دریا و هوا متمم کنوانسیون سازمان ملل متحد جرایم سازمان یافته فراملی را به مجلس رایه کرد این پروتوکول به داخل (1) مقدمه و (25) ماده همراه با حق الشرط مبنی بر رد اخراج مهاجرین افغان به صورت اجباری از سوی کشورهای میزبان به استثنای سه کارت سرخ به اکثریت آراء تأیید گردید.

2.7.4. موافقتنامه بین الحکومتی بنادر محاط به خشکه

موافقتنامه بین الحکومتی بنادر محاط به خشکه مورخ 1394/07/28 در نشست کمیسیون مواصلات و مخابرات به ریاست موسی خان نصرت (فراه) معاون کمیسیون مورد بحث قرار گرفت و در نتیجه به اتفاق اکثریت آراء از سوی کمیسیون مذکور مورد تأیید قرار گرفت. این موافقتنامه در نشست عمومی مورخ 1394/09/2 به رای گیری گذاشته شد و با کسب اکثریت آراء تصویب شد.

2.7.5. کنوانسیون سازمان همکاری های اسلامی در زمینه مبارزه علیه تروریزم بین المللی

کنوانسیون سازمان همکاری های اسلامی در مورد مبارزه علیه تروریزم بین المللی مورخ 1394/09/2 جهت اخذ رای وارد آجندای جلسه عمومی گردید. این کنوانسیون از سوی کمیسیون امور بین المللی به مجلس رایه گردید و سپس به رای گیری گذاشته شد که با کسب اکثریت آراء از سوی این مجلس تصویب گردید.

2.7.6. موافقتنامه میان وزارت دفاع ملی افغانستان و وزارت دفاع ملی جمهوری چین در مورد رایه کمک های نظامی مجانی چین به افغانستان

نشست عمومی ولسی جرگه که به ریاست عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه مورخ 1394/07/20 دایر گردید، موافقتنامه همکاری میان وزارت دفاع ملی افغانستان و وزارت دفاع چین در مورد رایه کمک های نظامی مجانی چین به افغانستان به داخل یک مقدمه و 3 ماده با اکثریت آراء تصویب گردید.

2.7.7. معاهده انتقال محکومین میان افغانستان و حکومت امارات متحده عربی

در جلسه عمومی ولسی جرگه که به ریاست عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه مورخ 1394/07/20 دایر گردید، معاهده انتقال محکومین میان جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت امارات متحده عربی به داخل (1) مقدمه و (20) ماده از سوی کمیسیون امور دفاعی ولسی جرگه به مجلس رایه گردید و سپس به رای گیری گذاشته شد این معاهده با اکثریت آراء و به استثنای یک رای مخالف، تصویب گردید.

2.7.8. موافقتنامه همکاری های امنیتی میان افغانستان و حکومت امارات متحده عربی

نشست عمومی ولسی جرگه که به ریاست عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه مورخ 1394/07/20 دایر گردید، موافقتنامه همکاری های امنیتی میان افغانستان و امارات متحده عرب شامل (1) مقدمه و (15) ماده با اکثریت آراء و موجودیت یک رای مخالف تصویب گردید.

2.7.9. موافقتنامه همکاری مالی نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه

موافقتنامه همکاری مالی و نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه در نشست کمیسیون صحت، جوانان، تربیت بدنی، کار و کاگر به ریاست مجیب الرحمن خٹک مورخ 1394/09/8 مورد بحث قرار گرفت. این موافقتنامه که به تاریخ 1394/09/19 منعقد گردیده است مورد تأیید اعضای کمیسیون قرار گرفت. و به همین گونه موافقتنامه همکاری مالی نظامی و پروتوکول تطبیقی کمک بلاعوض نقدی فی مابین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه به داخل (1) مقدمه و (11) ماده مورخ 1394/10/09 وارد آئندای جلسه عمومی گردیده و با اخذ 7 کارت سرخ و اکثریت آراء موافق مورد تأیید اعضای ولسی جرگه قرار گرفت. دراین جلسه 121 تن از اعضاء موجود بودند.

2.8. بخش اقتصادی

2.8.1. قطعه سال 1393 از سوی مجلس نمایندگان رد شد

جلسه مشترک کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانکها و کمیسیون های هژده گانه ولسی جرگه بتاريخ 1394/09/1 به ریاست عظیم محسنی (بغلان) رئیس کمیسیون مالی و بودجه و با اشتراک رئیس اداره تفتیش مرکزی و رئیس خزاین مالی برگزار گردید. عظیم محسنی در مورد قطعه معلومات ارایه نموده گفت: قطعه سندی است که مصارف پیش بینی شده در بودجه را مورد بررسی قرار می دهد و مطابق به اصولنامه بودجه در اخیر هر سال این سند باید از طرف وزارت مالیه (واحد های بودجودی) تهیه و ترتیب شود و همچنان اداره تفتیش نیز قطعه جداگانه ای را که از بررسی سند بودجه و تطبیق آن صورت گرفته به پارلمان ارایه می دارد با توجه به سند قطعه طوری که مشاهده می شود در موارد ذیل تخطی صورت گرفته است.

شماره	تخطی های صورت گرفته شده در قطعه سال 1393
1	دو میلیارد و ششصد و شصت و یک میلیون دالر از بودجه احتیاطی به مصرف رسیده است (از کودهای ممنوعه)

2	پولی که جهت جبران خسارت کابل بانک در سند بودجه سال 93 در نظر گرفته شده است به کابل بانک تادیه نشده است
3	حدود یک میلیارد نهمصد و هشتاد و پنج میلیون دالر تا هنوز حسابات آن ازطرف واحد های بودجوی تصفیه حساب نشده است (از سال 91-93)
4	عدم تادیه پول های پیشکی که از طرف واحدهای بودجوی اخذ شده است به مقدار شش میلیارد و هشت میلیون دالر
5	پول های انتقالی به مبلغ هفت میلیارد و سیزده میلیون که به واحدهای بودجوی انتقال نشده است
6	یک میلیارد و یک صدویک میلیون دالر وجوه سردستی که به واحد های بودجودی پرداخت شده است ولی حسابات آن تادیه نشده است
7	ایجاد اضافه بست در ساختار تشکیلاتی در 7 واحد بودجودی 1- کمیسیون شکایات انتخاباتی 146 نفر 2- ارگان های محل 9 نفر 3- وزارت داخله 1500 نفر 4- شورای امنیت ملی 65 نفر 5- وزارت کار و امور اجتماعی 22 نفر 6- اداره امور 112 نفر 7- محافظت از رجال برجسته 1095 نفر
8	ادارات اوپراتیفی (عملیاتی) که از واحدهای بودجودی خویش پول دریافت می دارند ولی شامل سند بودجه نیستند 1- دفتر ریاست دولت هجده میلیون دالر 2- ریاست محافظت ریاست جمهوری هشت میلیون 3- اداره امور چهل و هشت میلیون 4- وزارت امور داخله سی و چهار میلیون دالر 5- وزارت دفاع یکصد و پنجاه میلیون دالر 6- امنیت ملی ششصد میلیون دالر 7- ارگان های محلی بیست و چهار میلیون دالر 8- اداره مستقل انسجام کوچی ها بیست و دو میلیون دالر 9- اداره سرحدات و قبایل بیست و پنج میلیون دالر 10- ستره محکمه هجده میلیون دالر
9	مقروضات دولت افغانستان در عموم 12 میلیارد و 381 میلیون می باشد که معاف شده و فعلا 2.05 میلیون دالر باقی مانده است
10	انتقال پول از یک کود به کود دیگر 109 میلیون از بودجه عادی به بودجه انکشافی برده شده است
11	از مجموع 600 پروژه درج سند بودجه 348 پروژه مصرفش صفر است

قطعه سال 1393 مطابق فقره پنجم ماده 98 قانون اساسی²⁸ در جلسه عمومی ولسی جرگه که بتاريخ 1394/09/11 برگزار گردید، جهت گرفتن رای رد یا تایید به این مجلس معرفی شد. این جلسه بریاست عبدالروف ابراهیمی برگزار گردید، که در نخست عظیم محسنی معاون کمیسیون مالی و بودجه در مورد قطعه به اعضای مجلس معلومات ارائه نموده گفت حساب قطعه توسط وزارت خانه ها و واحدهای بودجودی ترتیب و وزارت مالیه توحید می گردد. این قطعه با توجه به گزارش اداره عالی تفتیش در سرطان 1393 به کمیسیون مالی و بودجه موصلت نمود و این کمیسیون از شروع سال 1394 گزارش تفتیش را مورد بررسی قرار داده است که هیات بازرسی این قطعه منحیث مآخذ معتبر مورد استفاده کمیسیون قرار گرفته و نیز در هنگام بررسی قطعه 1393 معین مالی بودجه و خزاین، رییس عمومی بودجه و خزاین و اداره تفتیش مرکزی در آن اشتراک داشته است که از اجراءات بودجه سال 1393 سوالات خویش را مطرح و به جانب حکومت در میان گذاشته شده است.

بودجه سال 1393 به شرح ذیل می باشند:

شماره	بودجه سال 1393	مقدار تخصیص شده
1	عواید داخلی پیشبینی شده شروع سال	133.837 میلیارد افغانی
2	عواید تحت تحقق یافته	101.99 میلیون افغانی
3	عواید داخلی تحقق شده	100 میلیارد افغانی
4	مقدار باقی مانده	1.948 میلیارد
5	تفاوت مصرف عواید داخلی از شروع سال تا ختم سال	33.78 میلیون افغانی
شماره	بودجه عادی	مقدار تخصیص شده
1	اصل منظوری	238.061 میلیارد افغانی
2	تعدیلات از کود ممنوعه	35.60 میلیون افغانی
3	ضمیمه بودجه	8.414 میلیارد
4	انتقال بودجه عادی به انکشافی	109 میلیون افغانی
شماره	بودجه انکشافی	مقدار تخصیص شده
1	اصل منظوری	139.661 میلیارد افغانی
2	انتقالی	19.971 میلیارد افغانی
3	تنقیض	623 میلیون

²⁸ فقره (5) ماده (98) قانون اساسی: حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده، مطابق به احکام قانون، به شورای ملی تقدیم می گردد.

4	ضمیمه	17.823 میلیون افغانی
5	مجموع مصرف	72.548 میلیون افغانی
6	باقی مانده	85.928 میلیون افغانی

مجموع بودجه سال 1393، 281.929 میلیارد افغانی می باشد، که 28.237 میلیارد آن مصرف شده و 53.31 میلیارد افغانی باقی مانده است، که در مجموع 82 فیصد بودجه عادی مصرف شده است که در حدود 56 واحد بودجودی می باشد. در این میان کمترین بودجه را از بودجه عادی کمیسیون انتخابات، فدراسیون فوتبال و کریکت مورد مصرف کرده است. در کل حدود 45 فیصد از بودجه مصرف شده است، که مصرف سال 1393 نسبت به سال 1392 یازده فیصد کاهش یافته است و از مجموع 717 پروژه به تعداد 347 مصرف آن صفر می باشد.

فیصدی مصرف واحدهای بودجودی سال 1393					
واحد بودجودی	فیصدی	واحد بودجودی	فیصدی	واحد بودجودی	فیصدی
وزارت اقتصاد ملی	61%	وزارت مالیه	49%	وزارت معارف	43%
وزارت فواید عامه	42%	ریاست شاروالی	39%	وزارت معادن و پترولیم	38%
کمیسیون اصلاحات اداری	38%	وزارت انرژی و آب	36%	ریاست امنیت ملی	32%
ستاره محکمه	31%	وزارت کار و امور اجتماعی	31%	اداره عالی و تفتیش	29%
وزارت ترانسپورت	22%	لویی ثارنوالی	28%	وزارت تحصیلات عالی	28%
ریاست برشنا شرکت	26%	وزارت اطلاعات و فرهنگ	25%	ریاست اکادمی علوم	23%
وزارت حج و اوقاف	21%	وزارت سرحداث و قبایل	23%	وزارت حج و اوقاف	21%
وزارت مخابرات	19%	وزارت عدلیه	19%	کمیسیون مبارزه با فساد اداری	18%
ریاست جیولوژی	18%	وزارت شهر سازی	17%	ریاست محافظت محیط زیست	19%
رادیو تلویزیون ملی	14%	ریاست ایجاد سهولت برای پروژه های کوچک	14%	ریاست فدراسیون فوتبال	18%
اداره حفاظت رئیس جمهور	10%	ارگانهای محل	9%	ریاست احصاییه	9%
وزارت امور زنان	8%	کمیته المپیک	7%	وزارت درامور پارلمانی	1%
ریاست کریکت مورد	0	ریاست استاندارد	1%	کمیسیون انتخابات	0

از بودجه سال مالی 1393 در مجموع 72 میلیارد آن مصرف و 85 میلیارد آن باقی مانده است. در اخیر جلسه پس از بحث و بررسی نمایندگان، قطعی سال 1393 به رای گیری گذاشته شد که به جز از یک رای موافق با اکثریت آرای نمایندگان حاضر در جلسه رد شد.

2.8.2. بررسی بودجه وسط سال مالی ۱۳۹۴

به اساس گزارش از اجراآت شش ماه نخست در مطابقت با برنامه استراتیژیک وزارت مالیه سال مالی 1394 دستاوردهای وزارت مالیه در شش ماه سال مالی در بخش تحصیل هدف تعیین شده سالانه اش به خصوص در قسمت بسیج سازی و جمع آوری عواید داخلی عالی بوده، اما در بخش مصارف بودجه، سطح مصارف بودجه انکشافی به علت فاکتورهای مشخص همچنان پایین بوده است. اکثر دیگر فعالیت های حمایتی و انکشافی در مطابقت با اهداف مشخص شده استراتیژی وزارت به دست آمده است. بودجه ملی در سال مالی 1394 به 436.857 میلیارد افغانی می رسد. (بودجه عادی 283.969 میلیارد افغانی و بودجه انکشافی مبلغ 152.888 میلیارد افغانی) است. در مقایسه با بودجه ملی سال گذشته 440.978 میلیارد افغانی (بودجه عادی 288.607 میلیارد افغانی و بودجه انکشافی 152.371 میلیارد افغانی) بوده، چنانچه در شش ماه نخست سال مالی گذشته نشان داده شده، 9.3 درصد کاهش را نشان می دهد. بودجه عادی 2% درصد کاهش یافته در حالی که بودجه انکشافی 0.33 درصد افزایش را نشان می دهد. در بخش مصارف بودجه، مصارف بودجه انکشافی در شش ماه سال مالی 1394 به 20 درصد می رسد که در سال گذشته این رقم 21 درصد بود دلیل عمده مصرف کم بودجه انکشافی، پائین بودن سطح ظرفیت کاری در وزارت ها و ادارات دولتی در خصوص تطبیق پروژه های انکشافی می باشد. همچنان مصارف وزارتخانه ها غیر واقعی پیشبینی شده است. سطح مصارف بودجه عادی 34 درصد می باشد، در حالی که در سال گذشته در طی همین مدت 33 درصد بوده است. کابینه جمهوری اسلامی افغانستان بعد از بحث همه جانبه طرح تغییرات بودجه ملی در بررسی وسط سال 1394 و انتقال مبلغ (10.74) میلیارد افغانی بودجه انکشافی مصرف نشده سال گذشته را به بودجه سال روان در پرنسپ مورد تایید قرار داده است. جلسه مشترک کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه به ریاست امیرخان یار (ننګرهار) و با حضور محمد مصطفی مستور معین مالی وزارت مالیه به تاریخ 24 عقرب برگزار گردید. نخست امیر خان یار گفت: بودجه وسط سال باید از سوی کمیسیون مالی و بودجه مورد بررسی قرار گرفته و جهت تصویب به جلسه عمومی پیشکش می گردد. به همین منظور معین وزارت مالیه در مورد معلومات ارایه نموده گفت: بودجه ملی در سال 1394 به 436.857 میلیارد افغانی می رسد (بودجه عادی 283.969 میلیارد افغانی و بودجه انکشافی 152.888 میلیارد افغانی) بوده، چنانچه در شش ماه نخست سال مالی گذشته 9.3 درصد و بودجه عادی 2% کاهش را نشان می دهد، در حالی که بودجه انکشافی 0.33 افزایش یافته است. با در نظر داشت ارزیابی مصارف شش ماه بودجه سال مالی 1394 و تعهدات دونه ها، یک سلسله تغییرات در بودجه عادی و انکشافی سال مالی 1394 صورت گرفته که بودجه تجدید شده

وسط سال از جانب وزارت مالیه جهت تصویب به جلسه کابینه جمهوری اسلامی افغانستان ارسال گردیده است. کابینه جمهوری اسلامی طی مصوبه شماره (15) مورخ 1394/5/3 تغییرات بودجه ملی در بررسی وسط سال 1394 و انتقال مبلغ (10.74) میلیارد افغانی بودجه انکشافی مصرف نشده سال گذشته را به بودجه سال روان در پرنسپ مورد تأیید قرار داده است و وزارت مالیه را جهت کمبود و تدارک یک اندازه مصارف ادارات موظف ساخته تا در بررسی وسط سال در نظرگرفته شود. بنابر این تغییرات بودجه بررسی نیمه سال مطابق به فیصله کابینه می باشد. چنانچه وزیر مالیه در ادامه به تغییرات در قسمت بودجه عادی اذهان داشته گفت که: افزودن مبلغ 2.612.439.400 افغانی که تمویل ان از مبلغ خارجی (کمکها) پیشبینی گردیده است و تنقیض مبلغ 15.087.514.550 افغانی از کمکهای خارجی کم شده است که این کمک در بدل پول نقد (جنس) به صورت تجهیزات نظامی از طرف دولت امریکا به اردوی ملی کمک می گردد. او در قسمت بودجه انکشافی اظهار داشت: تعدیل داخلی در پروژه های اختیاری مبلغ 1.127.782.310 افغانی، ازیاد مبلغ 798.000.000 افغانی در بخش وجوه احتیاط برای تفاوت اسعار که از طریق وجوه تشویقی صندوق امانتی بازسازی افغانستان می گردد. همچنان ازیاد مبلغ 1.647.300.000 در پروژه های وزارت مخابرات که به شکل غیراختیاری از عواید صندوق انکشافی مخابرات (TDF) تمویل می گردد، ازیاد مبلغ 3.114.783.300 افغانی در بودجه غیراختیاری که از سوی دونه ها تعهد گردیده است. از سوی دیگر، تنقیض بودجه غیراختیاری مبلغ 5.725.150.400 افغانی که بنابر دلایل مختلف از سوی ادارات ارایه شده و باید از بودجه تنقیض گردد و کسر بودجه انکشافی در بررسی وسط سال مبلغ 8.555.301.830 افغانی که به تناسب کسر بودجه آغاز سال مبلغ 648.482.330 افغانی از بابت انتقال پروژه های مصرف نشده سال 1393 (انتقال نهایی) ولی در بررسی وسط سال در کسر بودجه تغییرات رونما نگردیده است. در بودجه وسط سال در سقف عواید داخلی تغییرات صورت نگرفته است، ازیاد در بودجه عادی و انکشافی از طریق کمکهای دونه ها تمویل می گردد و در بودجه اختیاری انکشافی تعدیلات داخلی صورت گرفته است؛ بنابر این در کمیسیون فیصله گردید که بودجه وسط سال جهت تصویب به مجلس عمومی ارایه شود.

به همین ترتیب، در نشست عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/08/17 به ریاست محمدنذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه دایر گردیده بود. مطابق آجندا امیرخان یار رئیس کمیسیون مالی و بودجه و صادق زاده نیلی عضوی کمیسیون مالی و بودجه در رابطه به بررسی بودجه وسط سال 1394 گزارش فشرده ای را بیان نمودند. بر اساس گزارش در کمیسیون مشترک با حضور دوکتور مصطفی مستور معین وزارت مالیه تغییرات صورت گرفته در بودجه بحث شده که در بودجه عادی و انکشافی تغییراتی به وجود آمده است. در بودجه عادی وزارت دفاع در بخش کمک دونه ها مطابق حکم قانون تدارکات کشور دونه به عوض مبلغ 12.47 میلیارد پول افغانی مواد یا البسه تهیه گردیده است. در بودجه انکشافی بعضی تغییرات داخلی به وجود آمده است که در مجموع در سقف بودجه و عواید داخلی تغییرات صورت نگرفته است. تغییرات صورت گرفته قرار ذیل است: ازیاد مبلغ 7.8 میلیون افغانی، ازیاد 1.47 میلیارد

افغانی در پروژه‌های وزارت مخابرات به صورت غیراختیاری از عواید وزارت مخابرات و کسر بودجه انکشافی 8.556 میلیارد افغانی می‌باشد. در اخیر جلسه بودجه وسط سال مالی 1394 از سوی ولسی جرگه مورد تایید قرار گرفت.

2.8.3. معرفی بودجه سال مالی 1395

به اساس ماده (98) قانون اساسی²⁹ بودجه دولت از طریق مشرانو جرگه توام با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می‌شود. تصمیم ولسی جرگه بدون رایحه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رییس جمهور نافذ شمرده می‌شود. هرگاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال گذشته تطبیق می‌گردد. حکومت در خلال ربع چهارم سال مالی، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی جاری به شورای ملی تقدیم مینماید. حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده، مطابق احکام قانون، به شورای ملی تقدیم می‌گردد. ولسی جرگه نمیتواند تصویب بودجه را بیش از یک ماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به تاخیر اندازد. هرگاه ولسی جرگه در این مدت راجع به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب شده محسوب می‌گردد.

بودجه ملی سال مالی 1395 مورخ 1394/09/4 جهت معرفی به ولسی جرگه وارد آجندای نشست عمومی گردید. در این نشست بودجه ملی سال مالی 1395 از سوی محمد اکلیل حکیمی وزیر مالیه و غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی به ولسی جرگه پیشکش گردید. در نخست آقای فراهی گفت، بودجه سال 1395 حکومت جمهوری اسلامی افغانستان به تاسی از فقره 4 ماده 75 قانون اساسی³⁰ و فقره 2 ماده 95 قانون اساسی³¹ با درنظر داشت نیازمندیها و عواید در مصارف و منافع ملی ترتیب یافته است. و بعد از تایید کابینه و نظریه مشورتی مشرانو جرگه به ولسی جرگه معرفی شده است.

وزیر مالیه درمورد بودجه سال مالی 1395 گفت، بودجه ملی 1395 با درنظر داشت محدودیت های فعلی طوری ترتیب گردیده است که از یک طرف مصارف عادی و معقول دولت تمویل گردد و از سوی دیگر کار پروژه های انکشافی بزرگ و مهم زیر بنایی که تحت تطبیق می باشد ادامه پیدا کنند و پروژه های نیمه کاره نیز تکمیل گردد. وی افزود: در ترتیب بودجه سال 1395

²⁹ ماده (98) قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان

³⁰ فقره (4) ماده (75) قانون اساسی: حکومت دارای وظایف ذیل می باشد: ... (4) ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه.

³¹ فقره (2) ماده (95) قانون اساسی: پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

تشکیل به شمول از یاد و ساختار ادارات، تعادل میان مصارف و عواید بودجه به اساس امکانات نه به اساس نیازمندیها، تقاضا، مصارف سال جاری و تمرکز بالای موثریت در نظر گرفته شده است. وزیر مالیه با در نظر داشت این موارد طرح پیشنهادی بودجه ملی سال 1395 را ارایه نمود که در آن بودجه برای سال 1395 مبلغ 461.8 میلیارد افغانی میباشد، که 68 درصد آن از کمک های خارجی ها تمویل میگردد. وزیر مالیه همچنان افزود که در بودجه سال مالی 1395 نسبت به سال 1394 شش فیصد افزایش در نظر گرفته شده است که پروژه های ملی و زیربنایی در اولیت کاری قرار داده شده است.

طرح بودجه ملی سال مالی 1395 در حالی به ولسی جرگه رسماً معرفی میگردد که این بودجه بتاريخ 17 عقرب سال روان از سوی وزیر مالیه و وزیر دولت در امور پارلمانی مطابق فقره اول ماده نود و هشتم قانون اساسی به مجلس سنا معرفی گردیده بود. که بعد از اخذ نظر مشورتی مشرانو جرگه اکنون به ولسی جرگه معرفی شد. قرار است بودجه ملی سال مالی 1395 در کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه ارزیابی و بعداً غرض رای گیری بر مجلس عمومی ارایه گردد.

2.8.4. بررسی بودجه 1395 سکتور حکومتداری

ترتیب و تهیه بودجه تعیین کننده خطوط اساسی و نشان دهنده میزان پیشرفت در یک کشور می باشد بناء با توجه به شرایط کنونی افغانستان تخصیص بودجه باید با توجه به توازن ولایتی صورت گیرد. بدین منظور ولسی جرگه جهت رفع مشکلات بودجه سال 1395 و تصویب بودجه با توجه به توازن ولایتی در جلسه کمیسیون مالی بودجه از سکتور حکومتداری دعوت نموده تا در مورد بودجه های تخصیص یافته و رفع نواقص آن بحث نمایند.

در جلسه کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانکها مورخ 1394/09/22 بریاست عظیم محسنی (بغلان) معاون این کمیسیون بودجه سکتور حکومتداری مورد بحث قرار گرفت. در این جلسه ارگان های که مربوط سکتور حکومتداری میشوند مانند: حقوق بشر اداره مستقل، ارگان های محلی، ریاست عمومی اداره امور ریاست جمهوری، وزارت حج و اوقاف، وزارت عدلیه، ستره محکمه، حاکمیت قانون، ریاست عمومی دارلانشاء ولسی جرگه، ریاست عمومی دارلانشاء مشرانو جرگه، لویی ثارنوالی، وزارت دولت در امور پارلمانی، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری، دفتر ریاست اجراییه، کمیسیون مستقل انتخابات، روسای خزاین وزارت مالیه اشتراک داشتند و پیرامون مسوده بودجه ملی سال 1395 معلومات ارایه نمودند.

در نخست عبدالمالک صدیقی معین مالی و اداری اداره مستقل ارگانهای محلی گفت، بیشتر پروژه های تخصیص یافته ارگان های محل انتقالی از سال 1393 می باشند و بیشترین مصرف سال 1394 از کود 21 است که معاشات می باشد و از کود 24 حدود 29 درصد مصرف شده است.

صدیق احمد عثمانی(پروان) عضو کمیسیون مالی و بودجه در زمینه از معین مالی و اداری ارگانهای محل پرسیده گفت که، با توجه به بودجه سال 1394، از کود عادی 78 در صد و از کود انکشافی 30 در صد مصرف شده است. در صورتی که بودجه پیشنهادی ارگان مربوطه در سال 1395 چهار میلیارد افغانی می باشد آیا این ارگان ظرفیت مصرف این بودجه را دارد یا خیر؟

معین ارگان های محلی در پاسخ گفت، با توجه به بودجه پیشنهادی در حدود 2.986 میلیارد، از طرف وزارت مالیه مورد پذیرش قرار گرفته شده است. محمد یونس عصمت معاون ریاست دفتر اجراییه گفت، این ارگان تازه تاسیس یافته است و با توجه به کود 21 صرف معاشات مصرف شده است. و بر اساس اصول مصارف دفتر مبلغ 500 میلیون افغانی بودجه انکشافی صرف تعمیر ریاست اجراییه صورت گرفته است. سید محمد هاشمی معین اداری وزارت عدلیه گفت "اکثر پروژه های انتقالی از سال 1393 می باشد. و در مجموع چهار پروژه اختیاری و یک پروژه غیر اختیاری (شامل کودکستان مرکزی کابل، ترمیم مرکز اصلاح و تربیت) که در مجموع پروژه های اختیاری 87 در صد و غیر اختیاری 14 در صد مصرف شده است.

در اخیر جلسه بنابر توضیحات داده شده از سوی ارگان های مربوط به سکتور حکومتداری، مبنی بر مصرف بودجه، اعضای کمیسیون تصمیم گرفتند که باید در بودجه سال 1395 از طرف وزارت مالیه تغییرات اساسی آورده شود، تا این بودجه از سوی مجلس عمومی به تصویب برسد.

2.8.5. پیشنهاد پروژه ها برای وزارت صحت در مسوده بودجه 1395

بتاریخ 24/09/1394 کمیسیون صحت، جوانان، تربیت بدنی، کار و کارگر روی مسوده بودجه سال 1395 بریاست داکتر مجیب الرحمان **خمکنی** معاون این کمیسیون بحث صورت گرفت. بعد از بررسی مسوده بودجه 1395 و پروژه های که مربوط وزارت صحت عامه میباشد، اعضای کمیسیون پروژه های ذیل را در وزارت صحت عامه پیشنهاد نمودند.

1- تأسیس مرکز تداوی و باز پروری هزار بستر تداوی معتادین مواد مخدر در ولایت کابل به بودجه 145.151.198 افغانی.

2- ایجاد مرکز تشخیصیه سرطان سینه به بودجه شش ملیون افغانی.

2.8.6. بررسی بودجه 1395 سکتور وزارت معارف

جلسه کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانکهای ولسی جرگه مورخ 1394/9/29 به ریاست محمد عظیم محسنی و با اشتراک نمایندگان از سکتور وزارت معارف (وزارت معارف، وزارت اطلاعات و فرهنگ، مرکز اکادمی

علوم، رادیو تلویزیون ملی افغانستان، فدراسیون تربیت بدنی و ورزش) پیرامون مسوده بودجه ملی سال 1395 برگزار شد.

نخست غنی مدقق رییس رادیو تلویزیون در مورد گفت، این مرکز در حدود 800 هزار دالر بودجه غیر اختیاری و 500 هزار دالر اختیاری در سال 1394 داشته است. که از بودجه اختیاری اضافه تر از 50 فیصد به مصرف رسیده، اما با توجه به عدم موافقت دونه‌ها بودجه غیر اختیاری به مصرف نرسیده است. وی افزود پروژه اعمار ولایتی رادیو تلویزیون ملی بدخشان، هرات و پکتیا تکمیل شده است. رییس رادیو تلویزیون همچنان از کمبود بودجه شکایت نموده و خواهان افزود بودجه شده است.

قاسم علی حمیدی معاون ریاست عمومی تربیت بدنی و سپورت روی بودجه این ریاست معلومات داده چون معلومات ارایه شده مورد قناعت اعضای کمیسیون نبوده فیصله شد که در روز سه شنبه شخص رییس تربیت بدنی در جلسه حاضر شود.

مسولین وزارت اطلاعات و فرهنگ بیان داشتند که باتوجه به بودجه پیشنهادی 1395 صرف چهار پروژه تخصیص یافته است. و از کمبود بودجه مربوط به ثقافت اسلامی در ولایت غزنی ابراز نگرانی نموده و خواستار افزایش بودجه در این بخش شده اند. آنان همچنان بیان داشتند، پروژه هایی که تکمیل شده قرار ذیل میباشد. 1- اعمار ساختمان در ولایت های سمنگان، پنجشیر، لوگر، به مبلغ یک میلیون دالر در سال 1394 نیز اضافه شده است. 2- کتابخانه زابل که 90 در صد آن تکمیل شده است.

پوهنوال محمد عثمان بابری معین علمی وزارت تحصیلات عالی نیز پیرامون پروژه های این وزارت معلومات داد. و بودجه پیشنهادی توسط وزارت مالیه را تایید نموده که پروژ های درج سند بودجه را تکمیل می نمایند. و پروژه های جدید را با توجه به پلان ترتیب یافته و منظوری بودجه کارشان را آغاز خواهند نمود.

معین مالی و اداری وزارت معارف در مورد معلومات داده گفت، برخی از پروژه ها که کارش صفر است و پولش به مصرف نرسیده است از سند بودجه کم شده است. و در بخش های دیگر کار پروژه ها در حال جریان است و به زودی تکمیل خواهد شد وی نیز خواستار افزایش بودجه برای این سکتور شده است.

دراخیر اعضای کمیسیون وعده سپردند که نظر به مشکلات موجود در نهاد های مربوطه، با وزارت مالیه صحبت نموده و با تفاهم وزارت مالیه تا حد امکان به بودجه آنان اضافه نماید.

2.8.7. ولسی جرگه بودجه سال 1395 را رد کرد

نشست عمومی ولسی جرگه که به ریاست عبدالروف ابراهیمی رییس این جرگه مورخ 1394/09/30 دایر گردید، طبق آجندا بحث پیرامون بودجه سال 1395 صورت گرفت. نخست امیرخان یار رییس کمیسیون مالی و بودجه، عظیم محسنی و صدیق احمد عثمانی اعضای این کمیسیون، در نشست عمومی طرح بودجه سال مالی 1395 را ارایه نمودند. امیرخان یار ضمن اشاره به دو مشکل یاد شده در طرح بودجه گفت که در این طرح، ایجاد فرصت های کاری نیز در نظر گرفته نشده است، اصولنامه بودجه مشکل دارد و برای پروژه های روستایی نیز بودجه در نظر گرفته نشده است.

به اساس معلومات وزارت مالیه، این طرح شامل 283.3 میلیارد افغانی بودجه عادی و 178.5 میلیارد افغانی بودجه انکشافی می شود و در کل، نسبت به بودجه سال جاری مالی 6 در صد افزایش را نشان می دهد. که 29 در صد آن از عواید داخلی و 71 در صد آن از کمک های خارجی تمویل می گردد. پس از ارایه نمودن این طرح اعضای ولسی جرگه عدم توازن، در نظر نگرفتن اولویت برای ولایات محروم، در نظر نگرفتن پروژه های ملی و روستایی، عدم ادغام مجدد، انتقال بودجه از سال های قبل و برخی نواقص دیگر را از مشکلات عمده در این طرح خواندند و سرانجام از 127 عضو حاضر این جرگه، 117 تن به این طرح رای رد و متباقی رای تایید دادند. این طرح، دوباره به وزارت مالیه سپرده می شود تا با در نظر داشت انتقادهای شورای ملی، در اصلاح آن اقدام کند و آن را دوباره برای تایید به شورا بفرستد.

ولسی جرگه، طرح بودجه سال آینده مالی را رد کرده می گوید که اکثریت پروژه های شامل طرح، از سال های پیش است و در بودجه، توازن بین ولایات در نظر گرفته نشده است. این درحالی است که سال مالی افغانستان، فردا (اول جدی) آغاز می شود و وزارت مالیه به تاریخ 21 قوس گفته بود که طرح یاد شده را با در نظر داشت امکانات مالی و موثریت برنامه های انکشافی ترتیب نموده و هرچه زودتر تصویب آن از سوی ولسی جرگه به نفع کشور می باشد. این طرح، بعد از تایید مشرانو جرگه به تاریخ 4 قوس به ولسی جرگه ارایه شده بود. برخی اعضای مشرانو جرگه نیز گفته بودند که اکثریت پروژه های شامل طرح بودجه، از سال های پیش است و در بودجه توازن بین ولایات در نظر گرفته نشده است.

2.8.8. بودجه ملی سال 1395 از سوی ولسی جرگه تصویب شد

ولسی جرگه در نشست 1394/10/28 به ریاست عبدالروف ابراهیمی رییس ولسی جرگه بودجه ملی سال مالی 1395 را با اکثریت آراء تصویب نمود. بودجه ملی سال 1395 مبلغ 444,6 میلیارد افغانی معادل 6,6 میلیارد دالر امریکایی می باشد که 276 میلیارد آن بودجه عادی و 168,5 میلیارد بودجه انکشافی بوده که برای برنامه های توسعه ای در کشور به مصرف می رسد. قبل از این مسوده بدلیل عدم توازن از سوی اعضای مجلس رد گردیده بود.

بودجه سال 1395 بار دوم قبل از بحث در نشست عمومی در کمیسیون اختصاصی (کمیسیون مالی و بودجه) وارد بحث شده و در نشست مورخ 1394/10/15 به ریاست امیر خان یار و با اشتراک رییس بودجه و مالی وزارت مالیه پیرامون مسوده بودجه ملی سال مالی 1395 بحث صورت گرفت. نخست عظیم محسنی گفت بودجه همواره در چهارچوب مباحث اقتصادی مطرح بوده و جنبه های حقوقی اش کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در حالیکه اهمیت دیدگاههای حقوقی خصوصا در تصویب و اجرای بودجه کمتر از جنبه های دیگر آن نیست. به همین خاطر اصولنامه بودجه نیز از اهمیت خاصی برخوردار است که باید به صورت دقیق و با توجه به سند بودجه ترتیب شود. بدین جهت ترتیب موارد ذیل از طرف اعضای کمیسیون مالی و بودجه در اصولنامه پیشنهاد گردید است.

اصولنامه پیشنهادی کمیسیون مالی و بودجه	
#	پیشنهادهای
1	واحدهای بودجوی که کمتر از 50 فیصد مصرف دارند پول جدید برای آنها تخصیص پیدا نکند
2	هیچ نوع مصرف اضافه در کودها بدون موافقه کتبی رییس بودجه وزارت مالیه صورت نگیرد
3	در اصولنامه بودجه ارجحیت به اصولنامه و قانون اساسی داده می شود
4	بر اساس فقره 2 وزارت شهرسازی پروژه هایش را به وقت و زمان معینه اجرا نمایند
5	هیچ واحد بودجوی بالاتر از منظوری نمی تواند مصرف نمایند مگر با موافقه کتبی وزارت مالیه
6	تعدیل و منظوری در سند بودجه مجاز نیست بخصوص در وزارت های اپراتیفی
7	وزارتخانه ها مکلف است تشکیلات خویش را با توجه به سند بودجه ترتیب و تنظیم نماید اگر در تشکیلات اضافه می شود باید با تقاضای اداره مربوطه از اداره امور صورت گیرد
8	تعدیلات ازبایی به باب دیگر از صلاحیت وزارت مالیه می باشد بخصوص در کود 21
9	کودهای احتیاطی و متفرقه صرف برای کارهای برنامه ریزی شده مورد مصرف قرار گیرد
10	در جریان سال مالی اگر کود تغییر می یابد، قبل از گزارش آن به کمیسیون مالی و بودجه ارسال گردد
11	تعهدات دونه ها به صورت کتبی صورت گیرد تا پروژه ضمیمه سند بودجه شود
12	تمام قراردادهای در داخل کشور به پول افغانی معامله شود، مگر قراردادهایی که در خارج منعقد می شود
13	ایزاد مالیات در معاشات و قراردادهای در نظر گرفته شود
14	در صورت انتقال کارمندان بالمقطع و خدمتی از یک محل به یک محل دیگر در معاش و امتیازات آن تغییری حاصل نیابد بخصوص کارمندان وزارت خارجه

15	وضع مالیات و تکس براساس پیش بینی بودجه براساس وضع تعدیل قانون صورت گیرد
16	پروژه سرکهای روستایی احیا و انکشاف دهات غیر قابل تغییر و دارای عین بودجه می باشد
17	ضمیمه بودجه صرف جهت معلومات به ولسی جرگه ارایه، و رای گیری بالای آن صورت نمی گیرد
18	معافیت مالیه از تمام بنادر گمرکات حذف گردد
19	قراردادی های پروژه ATM از مبلغ 250 هزار افغانی تجاوز ننماید
20	اصولنامه متمم بودجه توشیح میگردد و به حیث قانون قابل تطبیق هست

به همین ترتیب جلسات مشترک کمیسیون مالی و بودجه و سایر کمیسیون های ولسی جرگه مورخ 1394/10/13، 1394/10/15 و 1394/10/20 وبا اشتراک هفت واحد بودجودی بخصوص وزیران و معینان وزارتخانه ها، معین مالی وزارت مالیه و رییس برنامه های راه سازی روستایی پیشنهادات خویش را ضمیمه بودجه ساختند که پیشنهادات شان عبارتند از :

پروژه های انکشافی پیشنهادی توسط وکلای ولسی جرگه در ضمیمه سند بودجه سال 1395			
در تاریخ 1394/10/13-1394/10/15-1394/10/20			
#	پروژه ها	مبلغ پیشنهادی	وکلای ولسی جرگه
1	قرار داد بند کرخ	115 میلیون افغانی	هرات
2	اعمار بند المار و بند پشتون و بند سلما	1 میلیون دالر	هرات
3	اعمار پوهنتون هرات	132 میلیون افغانی	هرات
4	دیوار استنادی ولایت بغلان	30 میلیون افغانی	بغلان
5	تعمیر پوهنتون دایکندی	800 هزار دالر	دایکندی
6	چهارپروژه ولایت بامیان	یک میلیون دالر	بامیان
7	پروژه آب در ولایت سمنگان	یک میلیون دالر	سمنگان
8	50 کیلومتر سرک دره صوف ولایت سمنگان	یک میلیون دالر	سمنگان
9	احداث سرک لوگر، پکتیا و ننگرهار	یک میلیون دالر	لوگر

10	ایجاد یک شفاخانه سرطان سینه در مراکز زون ها	یک دالر	میلیون	هشت زون
11	ایجاد شفاخانه کمپلکس تداوی معتادین در شهر کابل	یک دالر	میلیون	کابل
12	بودجه مستقل برای حمایت اجتماعی (سالمندان ، اطفال و زنان)	یک دالر	میلیون	تمام کشور
13	پروژه های میدان وردک بخصوص بند چک	یک دالر	میلیون	میدان وردک
14	سرکهای ولایت فاریاب	یک دالر	میلیون	فاریات
15	اختصاص بودجه مشخص و خاص برای وارثان شهدا ومعلولین	یک دالر	میلیون	تمام کشور
نوت : درسند بودجه برای پروژه های اختیاری برای هر ولایت یک میلیون دالر در نظر گرفته شده است.				

امیرخان یار رئیس کمیسیون مالی و بودجه بیان نمود در حال حاضر اقتصاد افغانستان متکی به کمک های مالی جامعه جهانی میباشد، بناء هرگونه تغییر وتحول در اوضاع سیاسی اثر مستقیم روی اقتصاد کشور بجا می گذارد و در شرایط کنونی ترتیب بودجه امری است حیاتی جهت رشد و شکوفایی اقتصاد کشور. بناء حکومت افغانستان با طرح پالیسی های تشویق سرمایه گذاری و سیاست های مالی سعی نماید تا از بروز بحران اقتصادی و مالی جلوگیری نماید. وثبات نسبی اقتصادی و مالی را حفظ نمایند. و برای ایجاد شغل دوامدار برای مردم تلاش شود و برنامه ها و پروژه های انکشافی و زیربنایی در سکتور های چون زیربنا و منابع طبیعی، معارف، تحصیلات عالی، عرضه خدمات صحتی، زراعت و انکشاف دهات، مهارت های مسلکی و فراهم آوری تسهیلات در جذب سرمایه گذاری ، بهبود مدیریت امور مالی و مصارف عامه ، مصونیت اجتماعی، جمع آوری عواید های خصوصی رافراهم ساخته و راه های مواصلاتی کشور را بصورت معیاری توسعه دهد تا از این طریق زمینه خط ترانزیت بین المللی فراهم گردد . همچنان جذب سرمایه گذاری در سکتور معادن، نفت و گاز از اولویت های دیگری برنامه کاری ارگان های مربوطه باشد و با تقویه تولیدات و صنایع داخلی زمینه افزایش عواید داخلی و ایجاد ده ها فعالیت اقتصادی را در دراز مدت ایجاد نمایند و به همین ترتیب تقویه برنامه های آموزشی و مسلکی و حرفوی از بخش های اساسی مورد توجه قرارگیرد.

اجرای بودجه مهمترین مرحله وتحقق اهداف اقتصادی واجتماعی وفرهنگی است. برای اطمینان از اجرای صحیح بودجه نظارت وکنترول امری است حتمی، بدین جهت واحدهای بودجودی مکلف است در مهلت تعیین شده بودجه همان سال را با شرح فعالیت ها وطرح ها تنظیم و به وزارت مالیه تسلیم نمایند. وزارت مالیه جهت تسریع امور باید پول را به وقت وزمان معینه در اختیار واحدهای بودجودی جهت مصرف قرار دهد تا که بودجه به صورت درست آن به مصرف برسد.

3. نظارت بر اعمال حکومت

ولسی جرگه حسب ماده (127) قانون اساسی بر اعمال حکومت نظارت مینماید. مجلس نمایندگان نظارت بر اعمال حکومت را از طریق جلسات استجوابیه، استماعیه و استیضاحیه انجام میدهد. ولسی جرگه با در نظر داشت صلاحیت های خویش به اعضای کابینه، اعضای ستره محکمه، لوی ثارنوالی، رئیس د افغانستان بانک و به اعضای کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی رای اعتماد میدهد. اشخاص که از ولسی جرگه رای اعتماد میگیرند باید از کارکرد های خود اعضای مجلس نمایندگان را باخبر ساخته و نزد ولسی جرگه جوابگو میباشند.

3.1. جلسات استجوابیه

مطابق اصول وظایف داخلی جلسات استجوابیه جلساتی است که سوال های شفاهی و یاتحریری دربخش عمومی یا کمیسیون ها از جانب اعضای ولسی جرگه مطرح شده و مسئولین ادارات حکومت به آن پاسخ می دهند. ویا به عبارت دیگر استجواب طلب جواب از وزراء رؤسا توسط کمیسیون ها درارتباط فعالیت های حکومت مطابق به ماده 93 قانون اساسی می باشد - "هر یک از کمیسیون ها ی هر دومجلس شورای ملی می تواند از هر یک از وزراء درموضوعات معین سوال کنند"

ماده 77 قانون اساسی افغانستان تصریح کرده است که "وزراء از وظایف مشخصه خود نزد رئیس جمهور وولسی جرگه مسولیت دارند". پارلمان همواره ناظر بر مجموع رفتارها وکارکردهای حکومت درحیطه مسولیت کارشان می باشد وچگونگی آن را حین انجام وظیفه متبازر می سازد. این مسولیت دارای ابعاد وسیعی است که از مطابقت عملکرد وزیر با قوانین کشور شروع می شود و تا دامنه موثریت کارکردها و غیر موثر بودن آن که بستگی به فعالیت و عملکرد وزراء دارد ادامه می یابد. نظارت بر عملکرد حکومت با تذکردادن شروع می شود واندک اندک به مرحله استیضاح می رسد؛ مرحله ای که وکلا می توانند وزراء را سلب اعتماد کنند.

نمایندگان مردم در مرحله اول از طریق تذکر نظریات خویش را برای مسئولین بلند پایه حکومت ابراز می دارند. مرحله دوم مرحله پرسش است؛ همان چیزی که درعرف پارلمانی از آن به عنوان استجواب تعبیر شده است. پرسش به دو منظور به مرحله اجرا می آید، به منظور کنترل وشدت بخشیدن به کارکردهای وزراء و به منظور گرفتن اطلاعات برای پیشبرد بهتر وظایف پارلمانی. معمولا استجواب در مورد بودجه سالانه و قطعیه وکارکردهای دولت دربخش های مهم سکتوری و پروژه هایی زیر ساختاری که متوقف یا چندین سال است که تکمیل نشده است صورت میگیرد. وزراء دراین جلسات معمولا مشکلات عمده ای که دارند را با اعضای ولسی جرگه درمیان می گذارند تا راه حل هایی دراین بخش پیدا نمایند. به منظور تحقق بهتر اهداف استراتیژی انکشاف ملی افغانستان و به غرض پاسخدهی حکومت به مردم،

ولسی جرگه درین دور کاری شان اعضای کابینه را مورد استجواب قرار داده اند.

3.1.1. امنیت

امنیت لازمه انکشاف اقتصادی و فرهنگی یک اجتماع بشمار می رود و تامین امنیت یکی از اساسی ترین مسولیت دولتها می باشد. با در نظر گرفتن گزارشها از اوضاع امنیتی کشور، سال 1394 یکی از پرچالش ترین سال برای نیرو های امنیتی به حساب می آید. گسترش نا امنی ها به سمت ولایات شمالی، از دست دادن کنترول ولسوالی های ولایات شمال و دیگر ولایات و افزایش فعالیت های گروه تروریستی داعش در افغانستان باعث نگرانی نمایندگان مردم شده بود.

ولسی جرگه در اجلاس دهم به دلیل نا امنی ها در سراسر کشور از ارگان های دولتی بارها استجواب نموده است چنانچه در جلسه استجوابیه مورخ 1394/07/11 مجلس نمایندگان جهت بررسی همین موضوع وزیر سرحدات اقوام و قبایل آقای گلاب منگل را پیرامون موافقتنامه اخیر دند غوری استجواب نمود. امضای توافقنامه بین وزارت اقوام و قبایل و موسفیدان ولسوالی دندغوری در ولایت بغلان، منجر به تنش در مجلس نمایندگان گردید. بر طبق گزارشات، چندی قبل هیاتی که برای بررسی وضعیت امنیتی ساحه دندغوری به این ولایت سفر نموده بود، رسماً با موسفیدان این ولایت طی سند معامله نموده اند. بر اساس این موافقتنامه، نیروهای امنیتی حق ندارند بر خانه ها در این ولسوالی شلیک کنند. توافقنامه همچنین تصریح کرده است که نیروهای امنیتی و کشفی بدون اجازه موسفیدان حق بازداشت و یا تلاشی خانه ها را در دند غوری ندارند. در این سند وزیر سرحدات اقوام و قبایل، سرپرست ولایت بغلان، رئیس شورای ولایتی، رئیس امنیت، فرمانده پولیس، رئیس شورای عالی صلح بغلان و دو عضو این شورا، امضا کرده اند که این سند در برگیرنده 9 ماده می باشد. مجلس نمایندگان جهت بررسی همین موضوع وزیر سرحدات اقوام و قبایل آقای گلاب منگل را در استجواب نمود. وزیر اقوام و قبایل بعد از سمع سوالات وکلا پیرامون موضوع روشنی انداخته گفتند که ما بر اساس حکم شماره 110 ریاست جمهوری اسلامی افغانستان موظف شدیم تا عوامل نا امنی را در ولسوالی دند غوری بغلان بررسی نماییم. مطابق به این حکم ما کار خود را شروع کردیم و پیرامون موضوع دیدارهای با مسوولین دولتی و غیردولتی داشتیم تا به نتیجه برسیم. ما بعد از بررسی موضوع دو راه داشتیم: یک، راه جنگ و دیگری راه صلح. ما توانستیم از طریق موافقتنامه به این معضله خاتمه بخشیم و توافقنامه را با سران اقوام در آن ولسوالی به امضا برسانیم. گلاب منگل وزیر اقوام و قبایل در جلسه عمومی مجلس نمایندگان همچنان اذعان داشت که این توافقنامه سبب آرامی و صلح در این ولایت شده است. پس بهتر است که به جای تفنگ از گفتگو استفاده شود: «ما به موسفیدان و بزرگان قوم مراجعه می کنیم که اگر بتوانیم از راه مذاکره، مفاهمه و جرگه در محلات صلح را تامین کنیم. اگر جای تفنگ را صدای صلح، صدای موسفید و صدای عالم بگیرد، فکر نمی کنید که یک راه بسیار خوب است؟»

ولی اظهارات او نتوانست قناعت نمایندگان مجلس را فراهم کند. اکثر نمایندگان به این نظر بودند که توافقنامه دند غوری در واقع سپردن بخشی از خاک افغانستان به تروریستان است. چنانچه احمد بهزاد نماینده هرات گفت: «این توافقنامه به صورت عمدی امضا شده تا دند غوری به پناهگاه طالبان تبدیل شود و این گروه بتواند به راحتی شمال را به وزیرستان شمالی تبدیل نماید. برنامه کلان تروریستان این است که با ایجاد پناهگاه‌های امن در شمال افغانستان خود را به سمرقند و بخارا و چین برسانند.» همچنان فرهاد عظیمی نماینده بلخ گفت «این توافقنامه سبب می‌شود تا طالبان از هرگونه حمله نیروهای امنیتی در امان باشند و به صورت دلخواه به ولایات دیگر سرباز بفرستند.» این نمایندگان گفتند که طالبان در ولسوالی دند غوری پرچم سفید برپا کرده و مردم را به جنگ علیه حکومت تشویق می‌کنند. برخی دیگری از نمایندگان حتی که این موافقتنامه را خلاف قانون اساسی و دانستند و وزیر سرحدات را به خیانت ملی متهم ساخته و خواهان معرفی به سارنوالی شدند. در ادامه سوالات وکلا، جلسه به تشنج رفت و رییس ولسی جرگه فیصله نمود تا وزیر اقوام و قبایل جوابات خود را پیرامون موضوع به شکل تحریر و به ولسی جرگه ارسال نماید.

به همین ترتیب ولسی جرگه بتاريخ 1394/09/18 از مسولین وزارت امور داخله، دفاع ملی و مالیه در پیوند به قراردادهای وزارت خانه های مربوط، استجواب کرد. این نشست به ریاست عبدالظاهر قدیر و به اشتراک غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی، نورالحق علومى وزیر امور داخله، معین تامیناتی و تخنیکى وزارت دفاع ملی، معین وزارت مالیه و مرتضى رحیمی معین تامیناتی وزارت امور داخله روی مشکلات در باقی داری قرارداد های وزارت امور داخله و چگونگی عقد قرارداد تیل وزارت دفاع ملی برگزار گردید.

نورالحق علومى وزیر امور داخله در نشست این جرگه گفت: "صدای قراردادی ها برحق است". وی در مورد اجراءات وزارت امور داخله در ارتباط به پرداخت قروض وزارت امور داخله طی سالهای 91 الی 94 صحبت کرده ، خاطرنشان ساخت که وزارت داخله 264 ملیون افغانی دربخش محروقاتی و 56 میلیون ازبابت اعاشه مقروض است. وی اضافه نمود: که سیستم (قومندانی انتقال مسئولیت های امنیتی در افغانستان) متعهد شده است تا قروض قراردادیان یاد شده را هرچه زودتر بپردازد. و ما توانستیم که 260 میلیون افغانی در بخش پرداخت قروض محروقاتی از سال 92 الی 93 منظورکنیم و پرداخت قرض اعاشه سال 91 الی 93 حکومت وعده پرداخت آنرا در آینده نزدیک نموده است.

سپس شفیق الله قاری زاده معین وزارت مالیه گفت: "مسولین اسبق وزارت امور داخله، از بابت عدم پرداخت قروض قراردادی ها مسوول هستند و باید در وقت و زمان آن، پول قراردادی ها پرداخت می شد". وی نیز گفت که سیستم، به دولت افغانستان تعهد کرده است که بعد از بررسی قراردادها، پول قراردادی های یاد شده را می پردازد. به

گفته وی، در چهار ماه آینده تمام اسناد و قراردادهای بررسی و پول قراردادی ها پرداخت خواهد شد.

در نتیجه نایب اول ولسی جرگه که ریاست این نشست عمومی را برعهده داشت گفت که پول قراردادی ها باید پرداخت شود، در غیر آن هیچ شرکتی در آینده قطعات را اكمال نخواهد کرد. او به کمیسیون های مالی و بوجه، اقتصاد ملی، امنیت داخلی، امور دفاعی و سمع شکایات ولسی جرگه هدایت داد تا قدم به قدم اجراءات حکومت را در راستای تادیه قروض یاد شده تعقیب کنند تا قراردادی ها حقوق شان را دریافت کنند.

در قسمت دیگر جلسه چگونگی عقد قرارداد تیل وزارت دفاع ملی مورد بحث قرار گرفته، معین تامیناتی و تخنیکي آن وزارت در مورد نحوه و چگونگی قرارداد به اعضای مجلس معلومات ارایه نمود. معین وزارت دفاع ملی بیان داشت که نحوه قرارداد تیل این وزارت مقید بود و 50 فیصد کار آن پیش رفته است. وی اظهار داشت که شش کمپنی از طرف سی اس تی سی به منظور عقد قرارداد تیل و گاز به وزارت دفاع معرفی گردیده بود که در نتیجه به اساس ارزیابی اسناد دست داشته ایشان از طریق کمیسیون تدارکات 3 شرکت برنده اعلان شد.

اعضای جلسه در پیوند به موضوع یک سلسله سوالات شانرا ابراز داشتند که از سوی معین وزارت دفاع ملی پاسخ ارایه گردید اما پاسخ های ارایه شده نتوانست قناعت اعضای مجلس را فراهم بسازد بناء فیصله جلسه بر آن شد تا کمیسیون های مالی و بودجه، امور دفاعی، تفتیش مرکزی مسولین وزارت دفاع و داخله را در جلسه مشترک خواسته تا پیرامون موضوع توضیحات مفصل ارایه کنند.

ولسی جرگه در نشست عمومی مورخ 1394/10/19 مسؤلین امنیتی را در پیوند به افزایش نا امنی های اخیر در نقاط مختلف کشور استجواب نمود. این نشست به ریاست عبدالروف ابراهیمی رییس ولسی جرگه، نورالحق علومی وزیر داخله، محمد معصوم ستانگزی سرپرست وزارت دفاع و مسعود اندرابی سرپرست ریاست امنیت ملی برگزار گردید در این جلسه بیشتر از 20 تن از وکلا پرسش های را با مسؤلین امنیتی مطرح نمود اند.

محمد معصوم ستانگزی سرپرست وزارت دفاع در پاسخ برخی از نماینده گان مجلس گفت برای تقویت نیروهای هوای کشور پیشرفت های خوبی صورت گرفته است و چند فروند طیاره 530 به این کشور رسیده است و تعداد هم در حال رسیدن میباشد. وی افزود بر علاوه آن تعداد ازطیارات جنگی وکشی دیگر نیز بزودی شامل عملیات های نیروهای امنیتی افغان خواهد شد. آقای ستانگزی علاوه نمود باید سقف قوای مسلح افغان حفظ گردد جلب و جذب قوای مسلح جریان دارد و همچنان تا 5 سال آینده اكمال و تجهیز برای این نیروها وجود دارد.

کمال ناصر اصولی (خوست) برای تجهیز نیروهای امنیتی افغان آیا استراتیژی وجود دارد آقای ستانگزی تاکید نمود که تا دو سال آینده نیروهای مسلح کشور با وسایل کشی و زرهی تجهیز خواهند شد. و همچنین پلان برای سال

آینده تامین شاهره ها در کشور میباشد فعلا عملیات در نقاط مختلف کشور که ناامن است جریان دارد. و بیشترین ضربات بالای داعش در ننگرهار وارد گردیده است.

نورالحق علومی وزیر امور داخله برای تجهیز نیروهای امنیتی تلاش با کشورهای روسیه و آذربایجان جریان دارد. ما استراتیژی داریم تا طالبان، القاعده، گروه های هراس افکن آسیای مرکزی و داعش را که می خواهند در افغانستان جای پا پیدا کنند سرکوب کنیم و نیروهای امنیتی برای این کار برنامه های مشخص دارند.

رقیه نایل (غور) شیوه جنگ دشمن تغییر کرده است گروگان گیری، سربریدن ها افزایش یافته است. آقای علومی در پاسخ به این پرسش گفت امنیت شاهره ها در اولویت قرار دارد داعش در حال حضور در کشور است. اما گراف اختطاف در ماه گذشته نسبتا کم بوده است.

مسعود اندرابی سرپرست ریاست امنیت ملی طالبان اراده دارند که حمله هایشان را ادامه بدهند، نیروهای امنیتی باید تجاربی که در ماه های گذشته داشتند، از آن استفاده کنند و برای ماه های آینده برنامه ریزی کنند وی افزود داعش در ارزگان، هلمند، زابل و ننگرهار حضور دارد و طالبان حمله هایشان را در 4 ولایت راهبردی کشور متمرکز کرده اند. اسدالله سعادت (دایکندی) نشست هلیکوپترها در مناطق تحت تصرف طالبان، گفته میشود این طیارات مخالفین دولت را حمایت میکنند. آقای ستانگزی در پاسخ این عضو مجلس گفت طیارات که در ساحات تحت اراده طالبان نشست میکند عملیات خاص را در آن مناطق انجام میدهد وی این گفته ها را تبلیغات دشمن برای تضعیف روحیه مردم افغانستان دانست.

عبدالروف ابراهیمی استراتیژی ارایه شده از سوی سه ارگان امنیتی برای اعضای مجلس قناعت بخش نمی باشد. نهادهای امنیتی باید پلان روشن و واضح را آماده کنند و آن را با کمیسیون های امنیت داخلی و دفاعی مجلس شریک سازند. این در حالیست که مجلس نمایندگان تا اکنون چند بار به دلیل افزایش مشکلات امنیتی مسولین سکتور امنیتی را به مجلس فرا خوانده ومورد پرسش قرار داده اند.

مجلس نمایندگان در نشست عمومی مورخ 1394/09/21 وزیر امور خارجه، وزیر ترانسپورت و رئیس هوانوردی ملکی را جهت توضیحات در مورد چگونگی نشست طیاره خلیجی در میدان هوایی هرات استجواب نمود. قابل تذکر است که از سرپرست ریاست عمومی امنیت ملی نیز در این نشست دعوت به عمل آمده بود تا در مورد وضاحت دهد اما سرپرست ریاست عمومی امنیت ملی به جلسه حاضر نگردید.

چندی قبل هواپیمای خلیجی متعلق به کشور قطر به تاریخ 3 قوس سال روان در میدان هوایی هرات نشست کرد. این هواپیما بدون داشتن مجوز و غیر قانونی در میدان هوایی هرات نشست کرده است. گفتنی است که تقریباً در

جریان یک سال گذشته شماری از اتباع کشورهای عربی به ویژه قطر به هدف شکار حیوانات به ولایت هرات آمده بودند که این حرکت با واکنش تند باشندگان این ولایت همراه شد اما این بار این نگرانی ها در حالی مطرح میشوند که شماری از مردان عرب که از کشور قطر اند پروژه های مختلف را در ولایت فراه در همسایگی هرات روی دست گرفته اند اما نگرانی های هم وجود دارد که این برنامه بیشتر بخاطر شکار حیوانات کمیاب که در ولایت فراه وجود دارد، صورت می گیرد.

مجلس جهت بررسی همین موضوع صلاح الدین ربانی وزیر امور خارجه، محمد الله بتاش وزیر ترانسپورت و حامد رئیس هوانوردی ملکی را جهت توضیحات در مورد چگونگی نشست طیاره خلیجی در میدان هوایی هرات استجواب نمود.

در نخست وزیر ترانسپورت در مورد نشست طیاره عربی در میدان هوایی هرات گفت که نشست این طیاره قانونی بوده و به اساس تفاهم بالمثل از جمله پرواز های غیر منظم و گارگو بوده است. وی همچنان علاوه نمود که این طیاره حامل ده عراده موتر و یک و نیم تن مواد ارتزاقی بوده است. اما اعضای ولسی جرگه افزودند که اگر نشست این طیاره به صورت قانونی بوده است پس علت برکناری مسئولین میدان هوایی هرات در چه بوده است. وزیر ترانسپورت در پاسخ به این سوال گفت که رئیس ترافیک هوایی بدون مشوره با رئیس هوانوردی ملکی خود اجازه پرواز و نشست را برای طیاره عربی داده است و به همین دلیل کارش به تعلیق آمده است.

صلاح الدین ربانی وزیر خارجه کشور نیز در این رابطه با اشاره به اینکه کشور ما با قطر روابط خوبی دارد گفت: در پرواز متذکره هیچ مسافر قطری وجود نداشته است بلکه این هواپیما پس از تخلیه مواد غذایی از ولایت هرات دوباره پرواز نموده و در ولایت قندهار با قصد تیل گیری فرود آمده است.

در نتیجه عبدالظاهر قدیر رئیس مجلس جواب مسئولین را قناعت بخش ندانست و افزود که مسئولین امنیتی باید در مورد دلیل پرواز و نشست این طیاره به میدان هوایی هرات معلومات ارائه نمایند. وی همچنان گفت که حکومت باید در پیوند به نشست طیاره خلیجی هیئتی را تعیین کند و پس از بررسی به ولسی جرگه گزارش ارائه گردد.

3.1.2. انکشافات اقتصادی

در بخش اقتصادی ولسی جرگه در نشست عمومی مورخ 1394/07/18 وزیر مالیه را پیرامون وضعیت مصرف بودجه انکشافی سال 1394 و چگونگی جمع آوری عواید آن استجواب نمود اما از اینکه محمداکلیل حکیمی وزیر مالیه در سفر خارج از کشور بسر میبرد، در این نشست حاضر نشد از هیمنرو اجندای امروز از تطبیق باز مانده و به یکی از جلسات بعدی ولسی جرگه در آینده های نزدیک موکول گردید.

در نشست عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/08/4 باردیگر وزیر مالیه اکلیل حکیمی پیرامون وضعیت مصرف بودجه انکشافی سال 1394 و چگونگی جمع آوری عواید آن استجواب گردید. در نخست نمایندگان مردم سوالات خود را در مورد فعالیتها، دستاوردها، مصرف بودجه انکشافی، تداوم کمکهای جامعه جهانی، جمع آوری عواید، کسر بودجه و مبارزه با فساد مطرح نمودند که در پاسخ وزیر مالیه چنین اذهان داشت: بودجه عادی تا آخر سال مالی 100% و بودجه انکشافی در حدود 60% - 65% به مصرف خواهد رسید. وی گفت: صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی، ایالات متحده آمریکا و دیگر کمککننده های مالی برای سه سال آینده با افغانستان تعهد همکاری نموده اند که بخش اعظم این کمکها از طریق بودجه ملی به مصرف خواهد رسید. در نتیجه اکلیل حکیمی، وزیر مالیه توانست تا با ارایه جوابات مفصل قناعت وکلا محترم را بدست بیاورد.

کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه مورخ 1394/7/28 چهار مقام دولتی و روسای سه شرکت هوایی استجواب نمود. این نشست به ریاست عظیم محسنی (بغلان) معاون این کمیسیون و با اشتراک معین وزارت مالیه، رییس میدان هوایی حامد کرزی، رییس مرکز هوانوردی، معاون اداره آيسا و مسولین شرکت های خصوصی هوایی کام ایر، شرکت هوایی صافی و شرکت هوایی افق شرق برگزار شد. این مسولین به دلیل مشکلات مسافری، نپرداختن قروض و مالیه توسط شرکت های مذکور به وزارت مالیه از سال 1391 و نپرداختن 30 درصد از هر تکت مسافر که از طرف شرکتها میباید به حساب دولت واریز گردد، استجواب شده بودند. نخست آقای عثمانی (پروان) سوال خود را مطرح نموده گفت: «زمانی که مسافری از شرکت های هوایی تکت بوک می کنند، اگر در پرواز تاخیز به وجود آید، شرکتها در مقابل مسافری دارای مکلفیت می باشند اما شرکتها مکلفیت های خویش را ایفا نمی کنند، به خصوص مسافرینی که پروازهای کنکشن دارند. مثلاً، مسافری از کابل به دوبی ساعت 10 بجه و از دوبی به لندن ساعت 2 بجه پرواز دارد، این مسافر به علت تاخیر در پرواز از کابل به دوبی در وقت و زمان معینه به پرواز بعدی خود نمی رسد. در این اثنا شرکت های هوایی مسولیت دارند تا برای مسافرین خود هتل بوک نموده و پرواز بعدی را نیز برای شان تنظیم نمایند. ولی متاسفانه شرکتها هیچگونه مسولیتی را در قبال مسافرین بر عهده نمی گیرند که در این زمینه شکایت های زیادی از طرف مسافرین وجود دارد».

رییس میدان هوایی حامد کرزی محمد یعقوب رسولی گفت: شرکت های هوایی صافی، کام ایر، افق شرق و اسکای دارای مشکلات زیادی هستند، منجمله عدم ارایه خدمات استندرد برای مسافرین و در نظر نگرفتن قانون هوانوردی کشور که مطابق به فقره (1) و فقره (4) ماده پنجم³² فعالیت و خدمات

³² ماده پنجم قانون هوانوردی ملکی: فعالیت طیاره در ساحه هوانوردی ملی قرار ذیل میباشد: فقره اول: حمل و نقل مسافرین، میت، لوازم سفر، اموال (کارگو)، پست، و طیور

طیاره در ساحه هوانوردی حمل و نقل مسافرین و عرضه خدمات در حالات اضطراری می‌باشد. ولی متأسفانه شرکت‌ها در این رابطه سهل‌انگاری می‌نمایند. در ادامه آقای عثمانی بیان داشت که شرکت‌های هوایی از سال 1391 تا فی الحال مالیه و همچنان 30 درصد عاید که از هر تکت مسافر برای تامین امنیت میدان از طرف شرکت اخذ می‌شود را تادیه نکرده‌اند. وی تاکید کرد این شرکت‌ها باید به طور ماهوار قروض و مالیه خویش را تصفیه نمایند. شرکت‌های هوایی در پاسخ تاکید داشتند که یگانه علت نپرداختن مالیه به دولت وجود تفاوت دالر و بالا رفتن قیمت دالر و افغانی در طی چندین سال، و وضع مالیه گزاف (10 درصد) از طرف حکومت از عمده‌ترین مشکلات نپرداختن مالیه به وقت و زمان معینه آن می‌باشد. کمیسیون مالی و بودجه اظهار داشتند که شرکت‌های هوایی باید مالیه خود را بپردازند. این رقم در مجموع برای شرکت صافی حدود 400 میلیون افغانی، شرکت کام‌ایر یک میلیارد افغانی و افق شرق 130 میلیون افغانی می‌شود. ولی نمایندگان شرکت‌ها ابراز داشتند که پرداخت این مبلغ بسیار گزاف است و ما نمی‌توانیم آن را پرداخت نماییم. به گفته آنان، باید مالیه از 10 درصد به 2 درصد کاهش یابد. چنانچه در اخیر فیصله کمیسیون بر آن شد که شرکت‌های هوایی در صورت امتناع ورزیدن از مکلفیت‌های مالی‌شان، مطابق به فقره 2، 1 و 3 ماده 79 قانون هوانوردی³³ به مجازات، جریمه نقدی و لغو جوازنامه آن‌ها منجر خواهد شد.

و حیوانات... فقره چهارم: عرضه خدمات هوایی ملکی جهت کمک رسانی در حالات عاجل و اضطراری.

³³ ماده (79) قانون هوانوردی ملکی: فقره (1) هرگاه شخص، مرجع یا مؤسسه حمل و نقل هوایی، مکلفیت‌های مالی مندرج این قانون را در خلال مدت (۱۵) روز ایفا ننماید، در برابر هر روز تأخیر بیشتر از پانزده روز، مکلف به پرداخت جریمه نقدی معادل (۵) فیصد مبلغ قابل پرداخت، می‌باشد.

فقره (2) هرگاه موسسه حمل و نقل هوایی بعد از ختم مدت مندرج فقره (1) این ماده مکلفیت‌های مالی مربوط را ایفا ننماید علاوه بر پرداخت جریمه نقدی، پرواز طیاره‌های مربوط الی (45) روز به حالت تعلیق درمی‌آید.

فقره (3) هرگاه موسسه حمل و نقل هوایی بعد از ختم مدت مندرج فقره (2) مکلفیت مالی و جریمه‌های نقدی مربوط را ایفا ننماید، جواز نامه فعالیت هوایی مربوط، بعد از (۳۰) روز لغو می‌گردد.

مجلس نمایندگان در نشست عمومی مورخ 1394/08/30 پیرامون افزایش قیمت نفت و گاز و کاهش نرخ افغانی در برابر دالر وزیر تجارت و صنایع، رئیس د افغانستان بانک، معین مالی وزارت مالیه و معین وزارت دولت در امور پارلمانی را استجواب نمود. اعضای مجلس سوالات شانرا پیرامون صعود قیم مواد ارتزاقی و محروقاتی و اقدامات حکومت در این راستا و علت آن، کاهش ارزش پول افغانی در مقابل اسعار خارجی و علت آن، نحوی عرضه دالر در بازارهای کشور و چگونگی فروش آن برای افراد و اشخاص مشخص از مسولین ابراز داشتند.

سپس همایون رسا وزیر تجارت به جواب سوالات وکلا اظهار داشت که علت اصلی بلند رفتن مواد نفتی در کشور، پاکسازی فابریکه های مواد نفتی در ترکمنستان، بلند رفتن نرخ دالر و کرایه وسایط نقلیه می باشد. وی همچنان ضمن معلومات در باره الحاق شدن افغانستان به سازمان تجارت جهانی برای اعضای ولسی جرگه وعده سپرد که تا چهار ماه آینده پایپ لاین گاز در بندر آقینه اعمار می گردد و مشکلات هموطنان مرفوع خواهد گردید. اما این مقام حکومتی تاکید کرد تا زمانی که قیمت ها در بازار توسط سکتور خصوصی کنترل شود، قیمت مواد نفتی کاهش نخواهد یافت. آقای رسا پیشنهاد کرد که حکومت نقش پررنگتری در تجارت نفت و گاز داشته باشد: «اگر حکومت تصمیم بگیرد که مواد نفتی در انحصار حکومت قرار گیرد، ما تعهد می کنیم که به نرخ جهانی این مواد را توزیع می کنیم ولی وقتی قیمت ها در کنترل سکتور خصوصی است، حکومت نقشی ندارد.»

بانک مرکزی افغانستان در سیزده سال اخیر همواره با توزیع دالر در بازار، نرخ افغانی در برابر دالر را حفظ کرده بود. اما حالا که کمک های جهانی کاهش یافته و با گذشت هر روز مقدار دالر در بازار کاهش می یابد، سیاست پولی افغانستان کارآیی خود را از دست داده است. زمانی که نوبت به خلیل الله صدیق رئیس بانک مرکزی رسید تا در باره دلایل سقوط ارزش افغانی به نمایندگان معلومات دهد. او خواهان سری شدن مجلس شد، بدین ترتیب رئیس مجلس عبدالروف ابراهیمی مجلس را سری اعلان نمود. بعد از صحبت های رئیس عمومی د افغانستان بانک، جلسه دوباره علنی اعلان گردیده و مصطفی مستور معین مالی وزارت مالیه به سوالات وکلاء جواب داده و به شرح پروژه های باقی مانده از سال های گذشته و کمک های جهانی برای افغانستان الی سال 2022 اطمینان داد.

در اخیر، رئیس ولسی جرگه از وکلاء خواست تا با در نظر داشت جوابات مسولین حکومتی از قناعت و عدم قناعت خویش به هیات اداری اطمینان دهند تا تصمیم لازم اتخاذ گردد که در نتیجه پاسخ مسولین قناعت وکلای مجلس نمایندگان را فراهم نمود.

در جلسه کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانکها مورخ 1394/08/3 به ریاست امیرخان یار در مورد تیل تعهد شده دولت جاپان برای دولت افغانستان و مبلغ پولی آن، بحث صورت گرفت. در این جلسه از احمد سلیمان اسلم مسوول هماهنگی کمک های وزارت مالیه و مصطفی اریا رئیس

کمک‌های بین‌المللی وزارت مالیه دعوت به عمل آمده بود تا در مورد تیل تعهدشده دولت جاپان برای افغانستان که از سال 2005 تا اکنون متعهد شده بود، توضیحات ارائه نمایند.

جاپان از سال 2005 به اینسو مبلغی را برای خریداری مواد نفتی به وزارت مالیه افغانستان کمک می‌کند. این قرارداد همه‌ساله میان این دو کشور تجدید می‌یابد. بر اساس این قرارداد، جاپان مبلغ 34.6 میلیون دالر امریکایی را در این زمینه می‌پردازد؛ 16.8 میلیون دالر دیگر در زمینه توسعه پارکینگ‌های و سیستم برق میدان هوایی بین‌المللی کابل و 33.9 میلیون دالر به وزارت فواید عامه جهت حفظ و مراقبت سرک‌ها تخصیص داده شده است. 31.6 میلیون دالر این کمک‌ها در راستای ایجاد سیستم آبرسانی پروژه ده سبز یا کابل جدید به مصرف خواهد رسید.

نخست آقای امیرخان یار (ننگرهار) در مورد این کمک‌های دولت جاپان معلومات داده گفت: دولت جاپان به خاطر حمایت از سرمایه‌گذاری و سکتور خصوصی یک مقدار پول را همه ساله به صورت کمک‌های بلا عوض به صورت کالا یا تیل به دولت افغانستان متعهد شده است که این کمک‌ها از سال 2005 آغاز و تا حال ادامه دارد. وی از مسوولین در زمینه چنین پرسید: «از سال 2005 تا سال 2014 چه مقدار به دولت افغانستان کمک صورت گرفته شده است؟ پروژه کمک و اخذ قرارداد میان دولت افغانستان و شرکت‌ها چگونه هست؟ پول حاصل از این قرارداد مطابق به کدام اصول و با طی نمودن کدام پروژه به عواید دولت واریز می‌گردد؟»

در ابتدا احمدسلیمان اسلم مسوول هماهنگی کمک‌های وزارت خارجه بیان نمود: دولت جاپان قرارداد دو جانبه را میان وزارت خارجه و وزارت مالیه منعقد نموده، بعد از منعقد شدن قرارداد دولت جاپان همه ساله در بدل پول، یک مقدار تیل به کشور افغانستان کمک می‌کند که مقدارش در متن قرارداد ذکر شده و مطابق به قرار داد تیل را تا سرحدات افغانستان ترانزیت می‌کند. در مرحله دوم شرکتی که هم‌رای دولت افغانستان قرار داد منعقد نموده، این تیل را تسلیم، بعد آن را به فروش می‌رساند و پول حاصل از فروش تیل را به حساب دولت واریز می‌سازد. صدیق احمد عثمانی در زمینه افزود، مطابق به گزارش وزارت مالیه دولت جاپان در سال 2005 حدود 51 میلیون دالر، در سال 2006 حدود 13 میلیون دالر و در سال 2013 حدود 28 میلیون دالر که برابر با 91 هزار تن تیل، کمک کرده است. بنا دولت افغانستان نیز به خاطر حمایت از سکتور خصوصی مالیه گمرکات را معاف نموده، بدین منظور شرکت خصوصی مکلف به واریز عاید حاصل از فروش تیل به حساب دولت می‌باشد. در صورتی که شرکت خصوصی تیل را در بازار آزاد به قیمت روز به فروش برساند و سود حاصل از قرارداد فقط به جیب اشخاص معین برود، پس این قرار داد سودی به دولت افغانستان نخواهد داشت. چنانچه وی افزود عواید حاصل از فروش تیل توسط شرکت خصوصی تا هنوز به حساب دولت تادیه نشده است. انجنیز سید اکرام گفت: بر اساس قرارداد شرکتی که در داوطلبی فروش تیل برنده می‌شوند، تیل را به قیمت

بازار جهانی (هر تن تیل 307 دالر) به دست می‌آورد و دوباره آن را در بازار آزاد به قیمت 700 دالر به فروش می‌رساند، بدون این که کدام مالیه به دولت پرداخت نمایند. وزارت مالیه باید در این بخش پاسخگو باشند.

در اخیر پاسخ این دو مسئول قناعت اعضای کمیسیون را فراهم نکرده در نتیجه فیصله گردید تا وزیر، رئیس عمومی خزاین، رئیس عمومی عواید، رئیس عمومی بودجه وزارت مالیه و نماینده باصلاحیت دافغانستان بانک به جلسه روز سه‌شنبه تاریخ 1394/8/26 به کمیسیون حضور یابند و در مورد کمک های دولت جاپان از طریق مواد نفتی به اعضای کمیسیون معلومات دقیق و مستند ارایه نمایند. همچنین فیصله گردید تا وزارت مالیه جدول کمک‌های نفتی و پول قیمت آن را که به دولت افغانستان تعهد شده است از آغاز سال 2002 تا کنون به صورت دقیق و به یکی از زبان‌های ملی در اختیار کمیسیون قرار داده دهد. همچنان دافغانستان بانک صورت پرداخت‌ها (که ضمیمه این دعوتنامه می‌باشد) به حساب وزارت مالیه از درک کمک‌های نفتی جاپان را حد اکثر تا تاریخ 1394/8/25 در اختیار کمیسیون قرار دهد و ضمناً فیصله گردید تا مکتوبی عنوانی سفارت کبرای جاپان در افغانستان نوشته شده تا دولت محترم جاپان کمک‌های خویش را از طریق مواد نفتی بین سال های 2002 تا 2013 که به بودجه دولت افغانستان تیل معادل میلیون‌ها دالر کمک نموده است و از طریق گمرک‌های افغانستان وارد و بعد از فروش به حساب وزارت مالیه تحویل گردیده است به صورت دقیق و طی یک جدول جهت بررسی به این کمیسیون ارسال نماید.

به تعقیب جلسه استجوابیه 3 عقرب کمیسیون مالی، بودجه، محاسبات عمومی و امور بانک‌ها مورخ 26 عقرب جلسه استجوابیه خود را به ریاست امیرخان یار و با حضور محمد اکلیل حکیمی وزیر مالیه و خان افضل هده‌وال معاون دافغانستان بانک روی موافقتنامه میان دولت افغانستان و کشور دوست جاپان در رابطه به معافیت قرارداد مذکور از محصول گمرکی مقدار (79650) متریک تن تیل دیزل کمک کشور دوست جاپان به وزارت مالیه برگزار نمودند. ابتدا وزیر مالیه در رابطه به کمک تیل جاپان به افغانستان به صورت مفصل گزارش داد و روی موضوع تیل و اندازه معافیت آن بحث شد و در نتیجه قناعت اعضای کمیسیون در زمینه فراهم نگردید و فیصله گردید تا وزارت مالیه اسناد قرارداد کمک جاپان را که در بودجه ملی از طریق مواد نفتی صورت می‌گیرد را تهیه و در اختیار کمیسیون مالی و بودجه قرار دهد و وزارت مالیه مکلف است تا در مورد چگونگی و اندازه تیل یا معادل آن کمک نقدی به دولت افغانستان از سال 2002 تا ختم سال 2014 دولت جاپان معلومات ارایه نماید. همین گونه از سال 2002 تا ختم سال 2014 به حساب وزارت مالیه چه اندازه پول تحویل نموده است نیز کتباً به کمیسیون ارسال نماید تا به ارتباط موضوع تصامیم لازم اتخاذ گردد. همچنان به دافغانستان بانک هدایت داده شد تا در مورد اندازه پول که از درک مواد نفتی به حساب وزارت مالیه تحویل شده، معلومات ارایه نماید.

به تعقیب جلسات استجوابیه کمیسیون مالی، بودجه، مجاسبات عمومی و امور بانکهای ولسی جرگه که به تاریخ 3 و 26 عقرب سال روان پیرامون بررسی کمک های دولت جاپان از طریق مواد نفتی به دولت افغانستان برگزار گردیده بود. اینبار این کمیسیون بتاريخ 1394/09/8 به ریاست امیر خان یار (ننگرهار) رئیس این کمیسیون و با اشتراک معین وزارت مالیه شفیق الله قاری زاده و معین د افغانستان بانک عطاء الله ستانکزی پیرامون تیل های قراردادی میان دولت جاپان و افغانستان جلسه برگزار نمودند.

نخست امیر خان یار در مورد گفت: طی جلسات متعددی که کمیسیون مالی و بودجه ولسی جرگه با وزارت مالیه، پیرامون کمک های مواد نفتی در بدل پول که از طرف دولت جاپان متعهد شده صورت گرفته است، اما تا کنون کدام سندی که مبنی بر معافیت مالیه و گمرکات شرکتهای قراردادی در مقابل دریافت این تیل می باشد از طرف این وزارت ارایه نشده است. وی در ادامه افزود، مطابق به قرارداد دوجانبه از سال 2002 تا سال 2014 فی مابین افغانستان و جاپان همه ساله با توجه به مفاد قرارداد منعقد شده، دولت افغانستان مکلف می باشد تیل را همراهی شرکتهای خصوصی با در نظر داشت معافیت مالی و گمرکات منعقد نموده و این شرکتهای متعهد می باشند که بعد از فروش این تیل ها در بازار آزاد هر ساله به مقدار همان پول تعهده شده از حاصل فروش تیل به حساب دولت واریز نموده و حسابات خویش را تصفیه نمایند. و وزارت مالیه نیز مکلف است بعد از اخذ این پول آنرا در سند بودجه ایزاد نماید ولی متاسفانه مشخص نیست که پول کمک شده از طرف کشور جاپان هر ساله به چه مقدار است و هر سال وزارت مالیه تیل های دریافتی را با کدام شرکتهای و مطابق به کدام اصول قرارداد نموده است.

رئیس کمیسیون مالی و بودجه همچنان اضافه نمود که شرکتهای قراردادی تیل، همه ساله تیل را به فروش می رسانند ولی هنوز حسابات خویش را با دولت تادیه نکرده اند، و وزارت مالیه مسئول است تا پول ها را در سند بودجه منعکس نمایند ولی طوری که مشاهده می شود این پول ها در سند بودجه ذکر نیافته است.

شفیق الله قاری زاده معین وزارت مالیه در پاسخ گفت که، از سال 2002 تا سال 2006 تمام اسناد که در آرشیف وزارت مالیه موجود است، متاسفانه قلمی میباشد. به همین خاطر ما نمی توانیم این اسناد را به کمیسیون ارایه نماییم. ولی از سال 2007 تا سال 2014 اسناد به شکل کمپیوتری موجود است و آنرا می توانیم به کمیسیون پیشکش نماییم.

معین دافغانستان بانک عطاءالله ستانکزی گفت: پول هایی که شرکت های قراردادی باید در اکونت بانکی دولت هر ساله واریز و آنرا تصفیه نمایند، متاسفانه این پول ها تادیه نشده، و یک مقدار بسیار کم در حساب دولت واریز شده است.

صدیق احمد عثمانی عضو این کمیسیون در ادامه گفت که وزارت مالیه باید در جلسه بعدی تمام اسناد مربوط به قرارداد تیل کشور جاپان را از سال 2002 تا سال 2014 بخصوص سال (2013-2014) را ارایه نمایند و در صورتیکه شرکت های قراردادی قروض خویش را به دولت تادیه نمایند، این کمیسیون بالای آنها فیصدی وضع خواهد نمود. در اخیر اعضای کمیسیون فیصله نمودند که در صورتیکه در جلسه بعدی اسناد خواسته شده از مسئولین به این کمیسیون پیشکش نگردد، وزیر مالیه را استیضاح خواهند نمود.

3.1.3. مواد مخدر

امسال از روز جهانی مبارزه با مواد مخدر به تاریخ 3 سرطان 1394 تحت شعار «بیایید بدور از مواد مخدر زندگی خود، جامعه و شخصیت خود را توسعه دهیم» در حالی تجلیل صورت میگیرد که سه میلیون معتاد به مواد مخدر در داخل کشور داریم. به گفته مقامات دولت اسلامی افغانستان و وزارت مبارزه با مواد مخدر، تروریزم، شبکه های قاچاق مواد مخدر و ناامنی با عث بی ثباتی افغانستان شده که یکی از بزرگترین علت های آن مواد مخدر است.

در پیوند به این وضعیت در نشست عمومی ولسی جرگه به تاریخ 28/06/1394، سلامت عظیمی وزیر مبارزه علیه مواد مخدر، فیروزالدین فیروز وزیر صحت عامه و باز محمد احمدی معین مبارزه علیه مواد مخدر وزارت داخله پیرامون وضعیت معتادین و چگونگی مبارزه علیه مواد مخدر مورد استجواب قرار گرفته بودند که صرف سلامت عظیمی وزیر مبارزه علیه مواد مخدر در این مجلس حضور یافت. عدم حضور وزیر صحت عامه و معین مبارزه علیه مواد مخدر وزارت داخله به انتقادهای جدی وکلاء مواجه گردید.

در ادامه وکلای حاضر در مجلس، پیرامون آجندا سوالات خود را در مورد مشکلات موجود در وزارت مبارزه علیه مواد مخدر و عدم کارایی این وزارت در قسمت افزایش معتادین، عدم موجودیت امکانات برای تداوی معتادین و خرید و فروش مواد مخدر در کشور و زندان های کشور که توسط نیروهای پولیس به فروش می رسد، کشت مواد مخدر، کمک های جهانی در این راستا و استخدام کارمندان این وزارت و عدم موثریت کار این وزارت مطرح نمودند.

سپس وزیر مبارزه علیه مواد مخدر در مورد کارکردهای چهارماهه وزارت مربوط به وکلاء توضیحات لازم ارایه نموده در طی گزارش های خویش از ایجاد طرح کمیته ملی کار یادآوری نمود و برخی طرح ها و پالیسی های مهم در رابطه به مبارزه علیه کشت و قاچاق مواد مخدر را عنوان کرد. وی در ضمن از کاهش کشت مواد مخدر در ولایات و برنامه طرح ایجاد 20 کلنیک تداوی معتادین نیز خبرداد و با بیان این که این وزارت پالیسی ساز با بودجه وکارمندان محدود می باشد، به گزارش خویش پایان داد. در جمع بندی رییس ولسی جرگه گفت: «طرح وپالیسی های که وزیر مطرح نمود برای مشکلات معتادین بسنده نمی باشد و اگر معتادین در نظر دولت مریضاند، باید تداوی شوند و اگر مجرم اند به زندان فرستاده شوند. از مکلفیت های دولت است که در حل

این مشکل عمده توجه بیشتر نماید.» وی عدم حضور وزیر صحت عامه و معین مبارزه علیه مواد مخدر را بی‌تفاوتی‌شان نسبت به خانه ملت عنوان نمود در ضمن از ارگان‌های ذیربط خواست تا شفاخانه‌ای به منظور تداوی معتادین ایجاد کند. در اخیر سخنان وزیر وزارت مبارزه علیه مواد مخدر قناعت وکلا را حاصل نمود و فیصله بر آن شد تا در جلسه بعدی یکبار دیگر وزیر مبارزه علیه مواد مخدر و به اشتراک دو وزارت دیگر صحت و وزارت داخله استجواب شوند.

در ادامه موضوع به تاریخ 27 میزان سال روان وزیر صحت عامه و معین مبارزه علیه مواد مخدر وزارت امور داخله در رابطه به وضعیت معتادین و کشت مواد مخدر در ولسی جرگه یکبار دیگر مورد استجواب قرار گرفتند. این نشست به ریاست محمدنذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه دایر گردیده بود. مطابق آجندا وکلا، پرسش‌های شان را از فیروزالدین فیروز وزیر صحت عامه و بازمحمد احمدی معین مبارزه علیه مواد مخدر وزارت امور داخله، پیرامون وضعیت معتادین و کشت مواد مخدر مطرح نمودند. وزیر صحت عامه در رابطه به ارقام مختلف ارایه شده معتادین گفت: «سه میلیون معتاد به این معنا گفته شده که روزانه به تعداد 1.5 میلیون انسان به صورت مستقیم مواد مخدر استفاده می‌نمایند و 1.5 میلیون انسان دیگر به صورت غیرمستقیم در آن دخیل می‌باشند.» وی خاطرنشان ساخت که: «یک صدویانزده مرکز تداوی معتادین در کشور وجود دارد که 27 مرکز آن در کابل قرار دارد و سالانه بیش از چهل و پنج هزار معتاد مورد تداوی قرار می‌گیرند. به همین گونه، بیش از 60 درصد معتادین که تحت تداوی قرار می‌گیرند، دوباره به مواد مخدر رو می‌آوردند که دلایل آن تداوی اجباری، دسترسی آسان مردم به مواد مخدر در کشور، بیکاری و عدم موجودیت بدیل معیشت، عدم همکاری بین‌السهکتوری و عدم همکاری بین‌المنطقوی میان کشور های منطقه می‌باشد.»

وزیر صحت راه حل جلوگیری از مواد مخدر را استفاده از دواي بدیل تریاک به نام «میتادون» بیان نمود که پالیسی دولت افغانستان مخالف آن می‌باشد. وی همچنان از طرح خوابگاه یک هزار نفری برای معتادین به وکلا خبر داد، اما این درخواست از سوی وزارت مالیه به خاطر نبود بودجه رد گردیده است. وی نیز از موجودیت انواع مختلف تابلیت‌های مواد مخدر در کشور در این اواخر اظهار نگرانی نموده، استفاده از آن را مضر برای صحت بیان نمود. در اخیر معین مبارزه علیه مواد مخدر وزارت امور داخله از پایان آمدن سطح کشت مواد مخدر، دستگیری قاچاقچیان مواد مخدر خبر داده، دستگیری 790 تن از دستفروشان در این اواخر را از فعالیت‌های عمده بیان نمود. در مورد فروش مواد مخدر در محابس گفت کنترل جدی صورت گرفته و جلو این کار گرفته خواهد شد. وی مصروف بودن 80 درصد پولیس مواد مخدر در جنگ را چالش عمده سد راه مبارزه علیه مواد مخدر بیان نمود. بر اساس سروی که از سوی وزارت مبارزه علیه مواد مخدر، وزارت صحت عامه و بخش تنفیذ قانون ایالات متحده امریکا به تاریخ 22 ثور 1394 انجام شد و نتیجه آن را طی کنفرانس در مرکز اطلاعات و رسانه‌های حکومت اعلان نمودند. بر اساس گزارشات این سروی در 24 ولایت افغانستان عملی شده است که بر

اساس پیشرفته‌ترین معیارهای جهانی انجام می‌باشد. نتایج ترکیبی سروی شهری و قریه‌ها نشان می‌دهد که میزان استفاده از مواد مخدر در سطح ملی به 11 درصد رسیده و یکی از بالاترین ارقام در جهان است. میزان استفاده از مواد مخدر در قریه‌های افغانستان سه برابر بیشتر از استفاده آن در مناطق شهری می‌باشد. بر اساس یافته‌های این سروی 13 درصد جمعیت قریه‌های افغانستان از مواد مخدر استفاده می‌کنند، در حالی که این رقم در شهرها پنج درصد است. سروی مذکور در سطح کشور نشان می‌دهد که 9 درصد اطفال زیرسن 15 سال، به شمول 11.3 درصد اطفال قریه‌ها از یک و یا چند نوع موادمخدر استفاده می‌کنند. تریاک و مشتقات آن بیشترین مورد استفاده در افغانستان را دارا می‌باشد. سروی همچنین نشان می‌دهد که مشتقات تریاک در سطح ملی به میزان 7 درصد مصرف آن می‌رسد. در قریه‌ها، استفاده از مشتقات تریاک در یک چهارم (25 فیصد) خانواده‌های سروی شده، دیده شده است. آزمایش مشتقات تریاک در قریه‌ها 7.5 درصد اطفال را مثبت تشخیص داده‌اند. همچنان سروی نشان می‌دهد که از سه میلیون استفاده‌کننده مواد مخدر 1.4 میلیون آن معتاد و 1.6 میلیون آن استفاده‌کنندگان موقتی یا در تماس با مواد مخدر هستند.

3.1.4. ترانسپورت

ولسی جرگه در نشست روز شنبه مورخ 07/09/94 بریاست ظاهر قدیر (ننگرهار) معاون اول ولسی جرگه، فیض محمد عثمانی وزیر ارشاد حج و اوقاف، حامد ظاهر رییس عمومی هوانوردی ملکی، محمد داوود شریفی رییس عمومی شرکت هوایی آریانا را پیرامون مشکلات و سوء استفاده‌ها در پروسه حج و وجود فساد در پروسه حج سال روان استجواب کرد.

با آنکه مجلس نمایندگان پروسه انتقال حجاج افغان به عربستان سعودی را در سال جاری موفق می‌خوانند که در طول تاریخ نذیر ندارد، اما در رابطه به شفافیت قرارداد های امضا شده میان شرکت هوایی آریانا و شرکت های هوایی خارجی پرسش های جدی را مطرح میکنند.

کمال ناصر اصولی (نماینده ولایت کابل) رییس کمیسیون امور دینی، فرهنگی، معارف و تحصیلات عالی به حیث رییس کمیسیون اختصاصی پرسش عمومی را مطرح نمود و از وجود فساد در پروسه انتقال زائران حج یاد آوری نموده گفت: شرکت آریانا برای انتقال زائران حج یک هواپیمای شرکت هوایی (کابو آیر) از کشور نایجریا را هر ساعت 12 هزار دالر امریکایی و دو هواپیمای شرکت هوایی (قاهره) از مصر را فی ساعت 6 هزار دالر امریکایی به کرایه گرفته بود. وی گفت، اسناد که به ما رسیده نشان می‌دهد که در فی ساعت بیشتر از 4 هزار دالر توسط کمیته انتقال حج حیف و میل گردیده است.

فیض محمد عثمانی وزیر حج و اوقاف در این نشست از موجودیت فساد گسترده در روند انتقال حجاج اظهار بی خبری نموده گفت که از هیچ یکی از این حرف ها اطلاع ندارد. وی گفت کاری که مربوط ما میشود، پیگیری و مهیا

ساختن طیاره برای انتقال حجاج محترم میباشد. وی همچنان اضافه نمود: "بنابر تصمیم رئیس جمهور داوود سلطان زوی مشاور ارشد ریاست جمهوری در رأس کمیته انتقال قرار گرفت، بعد از آن کاری انتقال مربوط ما نیست". وزیر حج و اوقاف در ادامه گفت: در سال جاری در انتقال زائران حج مشکلاتی موجود نبوده و در این پروسه ده میلیون دالر نظر به سالهای قبل صرفه جوی شده است همچنان در این سال وزارت حج اوقاف توانست از پول زائران حج 23 میلیون افغانی به اطفال که دچار سوراخ قلب اند کمک نماید و 480 هزار دالر برای اعمار یک مسجد در بودجه این وزارت موجود است.

در همین حال رئیس اداره هوانوری ملکی و رئیس شرکت هوای آریانا فساد مالی را در پروسه انتقال حجاج رد نمود اند. حامد ظاهر رئیس اداره هوانوردی ملکی در مورد داوطلبی و قراردادها با شرکت های هوایی خارجی میگوید: "رئیس جمهور به مسؤولان شرکت ها وظیفه سپرد که تا موضوع طرحها، ایجاد یک کنسرسیوم از سوی شرکت های داخلی را ارائه نمایند، بناء ریاست جمهوری با کمبود ظرفیت در شرکت هوایی داخلی تصمیم گرفتند تا با استفاده از ظرفیت های موجود پروسه انتقال حجاج صورت گیرد"

در ادامه ظاهر قدیر معاون اول مجلس نماینده گان گفت که به این پرسش باید داوود سلطان زوی مسؤول کمیته انتقال حجاج افغان پاس خ بدهد. وی گفت: "در رأس کمیته انتقال حجاج مشاور ارشد رئیس جمهور آقای سلطان زوی قرار دارد، بهتر خواهد بود تا او در یک جلسه بعدی خواسته شود و این اسناد را که ما به دست داریم به رئیس جمهور فرستاده شود."

به اساس معلومات مسؤولان، رئیس جمهور غنی برای پیشبرد بهتر پروسه حج کمیسیون ی را موظف ساخته بود. که در رأس آن دادو سلطان زوی قرار داشت. و در جلسه امروزی از وی دعوت به عمل آمده بود تا در جلسه حاضر شده و معلومات خویش را به نمایندگان مردم رایحه نمایند ولی مشاور ارشد رئیس جمهور در این مجلس حاضر نگردیده بود. با آن که مسؤولان استجواب شده در این نشست به برخی سوالات پاسخ ارائه کردند، اما قناعت وکلا فراهم نگردید و در نتیجه فیصله بعمل آمد تا از مشاور ارشد رئیس جمهور داوود سلطان زوی در جلسه بعدی دعوت به عمل آید.

3.1.5. مهاجرین

ولسی جرگه از صلاح الدین ربانی وزیر امور خارجه و سید حسین عالمی بلخی وزیر امور مهاجرین و عودت کنندگان را در رابطه به فرار جوانان از کشور و اخراج اجباری مهاجرین افغان از ممالک اروپایی زمانی استجواب می کند که موج مهاجرت در کشورهای اروپایی و فرار جوانان افغانستان به کشورهای اروپایی، به بحران تازه ای مبدل شده است. این جلسه استجوابیه مورخ 25 عقرب به ریاست محمدنذیر احمدزی نایب دوم ولسی جرگه برگزار گردید. در همین حال، وزیر امور خارجه و وزیر مهاجرین و عودت کنندگان ناامنی،

بیکاری و فقر را از دلایل فرار جوانان از کشور دانسته می‌گویند که این وضعیت موجی از مهاجرین را به سوی کشورهای اروپایی کشانده است و کشورهای اروپایی نیز نظر به مشکلات اقتصادی و موضوعیت سیاسی، توانایی پذیرفتن همه مهاجرین را ندارد. این مسوولین در رابطه به برگشت مهاجرین افغان افزودند که دولت افغانستان از برگشت مهاجرین داوطلب استقبال کرده است، اما با برگشت مهاجرین به طور اجباری موافق نیستند و حاضر به پذیرفتن مهاجرین برگشت شده بنوع اجباری نمی‌باشند. در همین حال وزیر امور خارجه و وزیر مهاجرین از تماس‌های مکرر با مقامات کشورهای اروپایی خبر داده اضافه کردند که در این تماس‌ها تأکید شده است که حکومت افغانستان ظرفیت رسیده گی به مهاجرینی را که برگشت اجباری داده می‌شوند ندارد. آنان افزودند که از کشورهای اروپایی خواسته شده است تا همه مهاجرین افغانستان را اجازه دهند بالخصوص مهاجرین که با آنها اطفال، زنان، افراد محسن و مریضان و به همینطور انهاییکه در ولایات نا امن زنده گی می‌کنند و یا زیر تهدیدات امنیتی قرار دارند مدارا کرده از سخاوت بیشتر کار گیرند.

آقای بلخی علاوه کرد که فعالیت‌های تبلیغاتی وزارت مهاجرین به منظور جلوگیری از فرار جوانان از افغانستان آغاز شده است: "وزارت مهاجرین برای جلوگیری از فرار جوانان فعالیت‌های گسترده‌ای تبلیغاتی را آغاز کرده است". وزیران حکومت گفتند تلاش می‌کنند تا از طریق مذاکره با دولت‌های اروپایی، زمینه زندگی آبرومندانه مهاجران افغان را در آلمان و سایر کشورهای اروپایی فراهم نمایند.

آقای بلخی در مورد اخراج پناهجویان افغان از آلمان گفت: "هم اکنون آلمان پذیرفته است که مهاجرین را اخراج نکند و در این رابطه با ما گفتگو کند". بلخی افزود که برای دفاع از حقوق مهاجرین تا کنون 103 بار با مقام‌های کشورهای مختلف جهان، گفتگو و مذاکره کرده است که در نتیجه مهاجرین حداقل در سه سال آینده به صورت اجباری اخراج نخواهند شد. در همین حال وزیر خارجه افغانستان گفت افغانستان در حال حاضر 146 هزار نفر پناهجو در کشورهای اروپایی دارد و از این میان 80 هزار افغان به آلمان رفته‌اند.

بر بنای گزارش ارائه شده به تعداد یکصد و چهل و شش هزار (۱۴۶۰۰) اتباع افغانستان به ممالک اروپایی پناهنده شده اند که از انجمله برخی از مهاجرین افغان از کشورهای آسیایی نیز شامل بوده و به تعداد چهل و سه هزار (۴۳۰۰) تن آنان تا اکنون در آلمان قبول شده اند.

این در حالیست که سفارت آلمان در کابل کمپاینی را در رابطه به مهاجرت به آلمان در کابل و شهرهای بزرگ دیگر افغانستان آغاز کرده است. این کمپاین در مورد خطرهای پیامدهای ناگوار مهاجرت و همچنین عدم پذیرش در آلمان به افغان‌ها معلومات می‌دهد.

در ادامه اعضای ولسی جرگه تأکید نمودند که حکومت افغانستان هیچ گاهی ظرفیت رسیده گی به مشکلات مهاجرینی که برگشت می میکنند را ندارد و برگشت مهاجرین، بهران جدیدی را در کشور ایجاد می کند. وکلاء، با در نظر داشت وضعیت کنونی کشور، افزودند که هر مهاجر افغانستان با مصرف تمامی دارایی های شان، مستحق پذیرفته شدن در کشورهای اروپایی بوده و شرایط یک پناهنده را دارند. با این همه، اعضای ولسی جرگه تأکید نمودند که تا زمانی که حکومت تأمین امنیت را در اولویت کاری خود قرار ندهد و برای از میان برداشتن بیکاری و فقر زدایی برنامه های عملی و جامع را روی دست نگیرد، برگشت مهاجرین امکان پذیر نخواهد بود.

افزون برآن، موضوع عدم خطوط سیاست خارجی کشور و استفاده اتباع افغانستان از پاسپورت های کشور پاکستان در عربستان سعودی نیز مطرح گردید. وزیر امور خارجه خاطر نشان ساخت که با ایجاد کمیسیونی روی ایجاد خطوط اساسی سیاست خارجی کشور کار جریان داشته و موضوع استفاده از پاسپورت های پاکستانی توسط اتباع افغانستان در عربستان سعودی، نیز کار جریان دارد تا این مشکلات مرفوع گردد. در اخیر پاسخ های ارائه شده از جانب وزراء قناعت وکلاء را فراهم نمود.

3.1.6. معادن

در جلسه عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/09/4 که بریاست ظاهر قدیر معاون اول این جرگه برگزار گردیده بود، داود شاه صبا وزیر معادن و پترولیم در پیوند به قرارداد های معادن و نحوه استخراج آن استجواب گردید. در نخست اعضای حاضر در مجلس از وزیر معادن و پترولیم سوالات شانرا مطرح نمودند. نماینده گان مردم ضعف در قرار دادهای این وزارت را یک چالش خوانده و در همین حال، قاجاق ذغال سنگ به کشورهای خارجی را ضربه ای مهلک به پیکره ای اقتصادی کشور می دانند و تأکید می نمایند که میکانیزم مشخصی برای چگونگی استخراج معادن کشور ساخته شود. ذکر یا سودا (نماینده مردم بدخشان) در زمینه گفت: در حال حاضر معادن کشور از سوی زورمندان به شکل غیر قانونی استخراج می شود و این مساله برای آینده کشور خطرناک است. شما چه تدابیر برای جلوگیری آن گرفت اید؟

داود شاه صبا وزیر معادن و پترولیم در پاسخ نمایندگان میگوید که موانع بزرگ در راستای استخراج معادن، حضور زورمندان، نا امنی، عدم حاکمیت قانون و ضعف در مدیریت میباشد. چنانچه نبود چهارچوب های حقوقی و ضعف مدیریتی در قرار دادی های این وزارت، اعتماد شرکت های خارجی به استخراج معادن کشور را ضعیف کرده است. آقای صبا با تأکید به بازنگری قانون معادن می گوید که به دلیل نبود سیستم مدیریتی تاکنون بیش از 300 قراردادی عواید شان را به دولت نپرداخته اند. این درحالیست که وزیر معادن و پترولیم می گوید که برای استخراج معادن کوچک، طرز العمل جدید را تهیه کرده اند و به اساس این طرز العمل، در حال حاضر بیست و پنج قرارداد معادن کوچک میان این وزارت و شرکت های خصوصی در مورد چگونگی استخراج معادن عقد شده است.

آقای صبا، نبود امنیت را چالش اصلی در برابر استخراج معادن می داند و تاکید می کند تا زمانی که امنیت تامین نشود، استخراج معادن در کشور با مشکل مواجه خواهد بود. به گفته ی وزیر معادن، در حال حاضر بیشتر شرکت های خارجی به دلیل نبود امنیت علاقه مندی به قرارداد معادن کشور ندارند.

داود شاه صبا در مورد قراردادهای معادن به اعضای مجلس معلومات ارایه نموده گفت، زمانی که تقاضا در بازارهای جهانی زیاد شود قیمت ذخایر معادن افزایش می یابد ولی متأسفانه از سال 2012 قیمت مواد نفتی و گاز و جواهرات کاهش یافته است به همین دلیل علاقمندی شرکتها به خاطر سرمایه گذاری در این بخش کاهش یافته است. با توجه به قرار دادهایی که این وزارت با شرکت هندی (معدن حاجیگک) و شرکت چینیایی داشته است، آنها متعهد به اجرای قرارداد نمی باشند. وی اضافه نمود که معدن طلای بدخشان و مس بدخشان و لاجورد در معرض بهره برداری به طور خود سر و غیر قانونی قرارداد و نهادهای دولتی در این زمینه همکاری لازم را انجام نمی دهد.

در همین حال اعضای ولسی جرگه، معادن کشور را از برزگترین سرمایه ملی، برای شگوفایی اقتصاد افغانستان تلقی نموده در ضمن پیشنهاد نمودند تا در نحوه استخراج و قرارداد معادن کشور شفافیت لازم به وجود آید و معادن کشور از انحصار زورمندان بیرون شوند. آنان گزینه های بدیل مثل: پیشکش قرارداد با کشورهای که در تامین امنیت افغانستان نقش اساسی دارد، زیرا بر اثر احمال برخی از مسئولان سنگ های قیمتی با قیمت خیلی نازل به کشورهای پاکستان و چین قاچاق می شوند. در آخر جلسه اعضای ولسی جرگه از جوابات وزیر قناعت حاصل نمودند.

3.1.7. محیط زیست

نشست عمومی مجلس نماینده گان به ریاست نذیراحمد احمدزی نائب دوم ولسی جرگه مورخ 1394/09/14 دایرگردید. مطابق آجندا عبدالاحد واحد معین مسلکی و سرپرست شاروالی کابل، داکتر عبدالباری رحمان سرپرست وزارت تجارت و صنایع، امرالدین سالک معین ساختمانی وزارت امورشهرسازی، غلام علی راسخ معین مالی و اداری وزارت ترانسپورت، عبدالولی مدقق معین مالی و سرپرست اداره ملی حفاظت محیط زیست، احمد حامد صالحی رئیس عمومی آبرسانی، احمد نذیر رضایی رئیس تصدی مسافربری ملی بس، مجیب الرحمن خطیر معاون تخنیکی اداره ملی استندرد، معین وزارت معدن و فرید شیرزی رئیس مواد نفتی و گاز مایع جهت استجواب پیرامون آلوده گی محیط زیست، مشکل فاضلاب و کانالازیسیون و ازدیاد کثافات در شهرکابل به جلسه حضور یافتند.

در نخست عبدالرحمن شهیدانی (دایکندی) عضو کمیسیون اختصاصی (منابع طبیعی و محیط زیست) گزارش جلسه استماعیه خویش را که با مسئولین کمیسیون عالی محیط زیست به وکلاء قرائت نمود. شهیدانی در زمینه گفت: جلسه استماعیه کمیسیون منابع طبیعی و محیط زیست روز یکشنبه مورخ 1394/09/08 به اشتراک مسولین اداره ملی حفاظت محیط زیست و نماینده

شاروالی کابل پیرامون انبار شدن زباله ها در جاده ها و در ساحات مسکونی و تاثیرات آن بالای صحت مردم و محیط زیست و استفاده از دخانیات و مواد مخدر در مکان های عمومی و تفریحی مانند بند قرغه و باغ بالا در مطابقت با قانون در کمیسیون منابع طبیعی و محیط زیست دایر گردید.

اراکین دعوت شده گزارش کارکرد ها و چالش های که فرا راه وزارت مربوطه وجود دارد آنرا به اعضای کمیسیون چنین بیان نمود. مسئولین شاروالی کابل در زمینه گفت: شاروالی کابل 280 موتر را جهت انتقال زباله ها در اختیار دارد، که از این وسایط بنابر نداشتن ورکشاپ و پرسونل مجرب نمیتوانند بصورت کل استفاده شود و اکثراً غیر فعال میباشد. روزانه در شهر کابل بیش از 4 هزار تن زباله تولید میشود و این وزارت تنها توان انتقال 1500-2000 تن را در یک روز دارد. که این عمل سبب ازدیاد زباله در جاده ها میگردد. از عید قربان تا اکنون زباله ها تراکم نموده اند. عدم ترمیم موتر های شاروالی در ورکشاپ های شهر کابل و نصب GPS و نداشتن دریوار های مجرب بنابر کمی معاش. نداشتن پرسونل توانمند در بخش نظیف به نسبت کمی معاش مبلغ 5 هزار افغانی یکی دیگر از چالش های فرا راه شاروالی است. عدم پرداخت عواید شاروالی از سوی اکثر مردم. در روز های تاریخی و کنفرانس های که در کابل برگزار میگردد برای کارمندان شاروالی اجازه کار در شهر داده نمیشود که این عمل باعث ازدیاد زباله ها در شهر میگردد. 2 ماه میشود که شاروالی کابل قرار داد تیل را منعقد نموده اما به نسبت مشکلات در پروسه تدارکات تا هنوز در اختیار این وزارت قرار نگرفته و اکثر وسایط متوقف است. تعداد زیادی از ساکنین کابل فرهنگ شهر نشینی را مراعات نمی کنند.

هم چنان مسئولین اداره ملی حفاظت محیط زیست گزارش کارکرد های خود را به اعضای کمیسیون چنین ارایه نمودند: در شهر کابل بیش از 120 شفاخانه و 200 دواخانه و لابراتوار ها وجود دارد که سبب تولید زباله های کلینیکی میگردد. و مخلوط نمودن آن با زباله های شاروالی با مشکلات محیط زیستی می افزاید. توريد تیل و گاز های غیر معیاری و موتر های استهلاک شده سبب آلوده گی محیط زیست میگردد. کندن چاه های زیر زمینی غیر استاندارد جذبی برای فاضلاب که سبب آلوده گی آب ها زیر زمین میشوند. سوختاندن مواد غیر معیاری مانند طیر های کهنه و ذغال سنگ توسط هتل ها و رستوران ها و اکثر حمام ها و منازل مسکونی. نبود سیستم کانالایزسیون در شهر کابل. ایجاد فابریکه های ریگ ریشن در کنار دریا کابل. عدم تدبیر جلسات کمیسیون عالی محیط زیستی که متشکل از 19 وزارت و ادارات دولتی تشکیل گردیده بسیار نقش موثر در بهبود وضعیت محیط زیست دارد که تشکیل نمیشوند. ایجاد سیستم عدم مرکزی شاروالی کابل و تقدیم آن به چهار زون مستقل در شهر کابل جهت پاسخگویی درست و شفافیت کامل. تسلسل کثافات در جریان پاک کاری مانند کشیدن کثافات از جویچه ها و انداختن آن بالای جاده ها و هم چنان انتقال کثافات در موتر های سرباز.

در جمع بندی، بعد از سمع مشکلات اراکین دعوت شده اعضای کمیسیون تصامیم ذیل را اتخاذ نمودند:

1. شاروالی کابل مکلف است که لست تمام افراد، شرکت ها و اسناد را که تا هنوز پول های این اداره را پرداخت ننموده اند تهیه و در اختیار رسانه قرار دهد.
2. شاروالی کابل مکلف است که حشر های عمومی را بمنظور پاک کاری شهر کابل سازماندهی نماید.
3. شاروالی کابل مکلف است راهی حل بیرون رفت آب هایکه در روی سرک های شهر کابل از اثر باران جمع میگردد و باعث مسدود شدن راه ها و اذیت مردم ما میشود جستجو نماید.
4. شاروالی کابل مکلف است که اداره سالم و شفاف را در جهت مصرف بودجه، ترمیم و فعال نگهداشتن وسایل این وزارت ایجاد نماید.

در ادامه وکلاء پرسش های شان را با مسئولین مطرح نمودند. و ذکر اینها (بدخشان) رئیس کمیسیون محیط زیستی سوالات را طور ذیل بیان نمود: کمیسیون عالی محیط زیست که متشکل از 19 اداره که اکثراً وزارت خانه ها میباشد تا هنوز چه اقدامات را بمنظور بهبود محیط زیستی انجام داده است و چه دستاورد های را داشته است؟ راه حل های شاروالی کابل برای بیرون رفت از وضعیت موجود که در داخل تمام جاده های شهر را زباله ها گرفته چه بود و چه تدابیر را در پیش گرفته اند؟ اداره ملی حفاظت محیط زیست چه اقدامات را بخاطر عدم توريد تیل های معیاری و غیر استاندارد و مواد سوختی که در هتل ها و رستوران ها، حوض های آبیاری و منازل مسکونی مورد استفاده قرار میگیرد چه انجام داده اند؟ طرح و پلان شاروالی کابل به ادارات ذیربط غرض انتقال زباله های کلینیکی که بسیار خطرناک میباشد چه بوده و مسئولیت این زباله ها به دوش کدام ارگان میباشد؟ در رابطه به استفاده از دخانیات و مخدر در ساحات تفریحی، مسئولیت کمیسیون عالی محیط زیست است چه اقداماتی را انجام داده اند؟

عبدالاحد واحد معین مسلکی و سرپرست شاروالی کابل: در قسمت کثافات فعلاً از طرف شاروالی یک حشر تنظیفی یک هفته ایی براه انداخته شده است، هم چنان شاروالی کابل توان برداشتن 4500 تن کثافات را در یک روز دارد که انشا الله تا ظرف 5 روز آینده تمام کثافات از شهر برداشته میشود. تمام توانمندی شاروالی 4500 تن است، متأسفانه هر روزیکه یک کنفرانس برگزار میشود برای کارمندان شاروالی اجازه کار داده نمیشود پس سه و یا چهار روز که اضافه شود شاروالی در یک ماه دیگر این مقدار کثافات جمع شده را برداشته نمیتواند بخاطریکه روزانه همانقدر که توان شان است میبردارند.

سرپرست شاروالی کابل در رابطه به پرسش های وکلاء گفت: محیط زیست زمانی سالم میشود که ما سرک ها را اعمار نمایم، در هیچ دوره سرپرست شاروالی

کابل 100 کیلومتر سرک قیر نشده بود ولی امسال در دوران سرپرستی من 165 کیلومتر سرک اعمار نمودیم، 15 هزار متر مربع پیاده رو ها را تهیه نموده ایم. وی اضافه نمود بلند منزل هایکه در شهر ساخته شده است طی یک سروی که دو سال قبل از سوی شاروالی کابل صورت گرفته بود، در ناحیه 2,4 10 که ساحات مرکزی شهر میباشد 48-50% ساختمان ها از نزد ما اجازه اعمار را نگرفته اند، کسای که زور و روابط دارند این کار های غیر قانونی خود را پیش بردند. بلند منزل ها که در کنار خانه های مسکونی اعمار گردیده است هیچ کدام شان به اساس فیصله شاروالی شهر کابل اعمار نشده است.

سرپرست شاروالی در اخیر اضافه نمود کمپنی روسی که قرار بود با شاروالی کابل قرار داد بکند جهت زباله برداری، لیکن از سوی وزارت مالیه عقد این قرارداد منع قرار داده شد. چون این کمپنی اظهار داشت تا از پرداخت مالیه معاف باشد ولی مسئولین وزارت مالیه در این مورد گفت که این وزارت کمپنی را از پرداخت مالیه معاف کرده نمیتواند بنا عقد قرارداد با این کمپنی از سوی وزارت مالیه منع شده است نه شاروالی کابل.

عبدالولی مدقق معین اداره ملی حفاظت محیط زیست موجودیت ذرات معلق کشنده در فضا را تأیید نموده دلیل آن را خرابی جاده ها و استفاده از تیل بدون کیفیت، قطع جنگلات عنوان نمود. وی گفت تخلیه فاضلاب در زمین های زراعتی صورت میگیرد که این کار سبب آلوده شدن آب های زیرزمینی میگردد.

مجیب الرحمن خطیر معاون تخنیکی اداره ملی استندرد در مورد سیستم گازی در افغانستان صحبت نموده، از کنترول شدن تیل که به صورت رسمی وارد افغانستان میگردد خبرداد. وی همچنان از رد شدن بیست میلیون و دوصد و هفتادوش هزار لیتر تیل بدون کیفیت نیز یادآوری نمود. علت وارد شدن تیل بدون کیفیت را در وارد شدن تیل به صورت قاچاق و سیستم معافیت دانست.

در اخیر محمد نذیر احمدزی در جمع بندی اخیر گفت: در مورد جمع شدن آب ها شاروالی کابل باید اقدام جدی نماید و در این زمینه یک طرح جامع ارسال نمایند و اداره محیط زیست طرح مشخص و اقدام عملی خویش را تایک هفته به ولسی جرگه ارسال کند. همچنان در رابطه به تیل هیئت تعیین گردد و بررسی صورت گیرد.

3.1.8. شاروالی

نشست جلسه عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/09/23 به ریاست عبدالروف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه تدویر گردید. که در این جلسه مطابق آجنداء از وزیر مالیه، وزیر امور شهرسازی نماینده فوق العاده رئیس جمهور در امور اصلاحات و حکومت داری خوب، مشاور حقوقی اسبق رئیس جمهور، رئیس دافغانستان بانک، مدیرتصفیه کابل بانک پیرامون تصفیه حسابات کابل

بانک، چگونگی اعمار و ارائه اسناد شهرک هوشمند استجواب گردید اند. در این نشست از احمد ضياء مسعود نماينده فوق الهاده رئيس جمهور در امور اصلاحات و حكومت داری خوب نیز دعوت بعمل آمده بود، اما بدليل اينكه ضياء مسعود در کشور جاپان طی سفر رسمی بسر میبرد در این جلسه حاضر شده نتوانست.

شهرک هوشمند که یکی از بزرگترین پروژه های مدرن در کشور خوانده میشود، در اوایل عقرب سال روان طی مراسم رسمی دولتی میان مقامات بلند رتبه دولتی از جمله وزیر شهرسازی، مشاور حقوقی رئیس جمهور، نماینده ویژه رئیس جمهور در امور حکومتداری خوب و شماری از اعضای پارلمان و خلیل الله فیروزی یکی از مقروضین کابل بانک که محکوم به ده سال حبس است افتتاح شد. این شهرک با هزینه ابتدایی 100 میلیون دالر افتتاح گردید. افتتاح این شهرک زمانی صورت گرفت که خلیل الله فیروزی از زندان رها گردیده و در مراسم افتتاح این شهرک اشتراک نموده بود. این اقدام حکومت اعتراضات زیادی را برانگیخت و پس از یک روز، رئیس جمهور قرار داد ساخت این شهرک را با خلیل الله فیروزی لغو اعلام کرد.

در پی انتقاد نمایندگان این مقامات حکومتی در جلسه عمومی دو شنبه استجواب گردیدند. و نمایندگان پرسشهای خود را در زمینه مطرح نمود اند. مهمترین پرسش های که از سوی نمایندگان مطرح گردید این بود که آیا اسناد شهرک هوشمند طی مراحل قانونی گردیده بود، ساخت شهرک هوشمند توسط کی فرمان داده شده بود، خلیل الله فیروزی توسط کی از زندان برای قرارداد شهرک هوشمند بیرون آورده شد، آیا کسانی که این قرار داد را امضاء نموده اند از قوانین کشور آگاهی داشته اند، هدف از اشتراک وزیر شهر سازی در افتتاح شهرک هوشمند چه بوده است. چنانچه الله گل مجاهد (نماینده ولایت کابل) گفت: "از پیش این حکومت، حکومت ملا نصرالدین درست شده، خلیل الله فیروزی به امر مشاور حقوقی رئیس جمهور از بند رها شده، رئیس جمهور هیچ خبر نداشته، در کجای قانون مشاور حقوقی رئیس جمهور چنین صلاحیتی دارد". همچنان عبیدالله بارکزی (نماینده ولایت ارزگان) نیز در این خصوص گفت: "در آزادی خلیل از زندان و امضای قرار داد، ۷ میلیون دالر رشوت گرفته شده است". او نیز مشاور حقوقی رئیس جمهور را متهم کرد و خاطرنشان ساخت که او چنین صلاحیتی را ندارد.

در ادامه ذوات دعوت شده به پرسشهای اعضای مجلس پاسخ ارایه نمود اند. عبدالعلی محمدی مشاور حقوقی اسبق رئیس جمهور در زمینه گفت: فیصله محکمه در قسمت خلیل الله فیروزی و شیرخان فرنود ده سال حبس و پرداخت مبلغ معینه قرض شان میباشد. وی همچنان تاکید ورزید که محکمه بر مصادره اموال آنان فیصله نکرده است و مطابق قانون این افراد میتوانند مثل بقیه افراد از اموال شان استفاده نمایند و این کار یک میکانیزم تشویقی برای مقروضین بوده تا آنان حاضر به پرداخت قرض شان گردند. که نباید با اتهامات ناحق جلو سرمایه گذاری را در کشور بگیریم. وی گفت طبق درخواست شرکت نبی زاده مکتوبی را عنوانی وزارت شهرسازی، لوی سارنوالی و شاروالی کابل ارسال نموده است و در آن ذکر کرده است تا مطابق قانون و مقررات کار انجام شود. وی اضافه نمود که بدهکاران کابل بانک

هیچ نوع جایدادی را به نام خودشان ثبت نکرده اند بعد از بررسی مدیریت کابل بانک معلوم گردید که آنان نزد خویش سرمایه دارند اما به آن دسترسی ندارند. آقای فیروزی مقدار از قرض خویش را پرداخت نموده و همچنان زمین، حویلی و سنگ های قیمتی را در بانک مرکزی به ضمانت گذاشته است تا آنها را دولت به فروش برساند و قرض خویش را حاصل نمایید.

وی اضافه نمود که با افتتاح شهرک هوشمند و قرار داد با خلیل الله فیروزی و رسانه ای شدن این موضوع از وی خواسته شد تا استعفا دهد و یا هم به پست دیگر تقرر حاصل کند، اما وی قبول نکرده است. از همینرو رییس جمهور وظیفه وی را به حالت تعلیق درآورده است.

در ادامه سید سعادت نادری وزیر امور شهرسازی گفت: این وزارت در رهایی خلیل الله فیروزی هیچ نوع نقشی ندارد. ما به اساس طرز العمل، لوایح و قانون با هر سرمایه گذار تفاهمنامه امضاء مینمایم. آقای نادری اضافه نمود: "در این قضیه همه ارگان های عدلی و قضایی در جریان بوده است و طی مکاتیب جدا گانه به امضای مشاور حقوقی رئیس جمهور و رئیس کمیته پیگیری تصفیه کابل بانک عنوانی این وزارت به افتتاح شهرک هوشمند اقدام صورت گرفته است. که بعد از بررسی قباله و اسناد با شرکت نبی زاده و خلیل الله فیروزی تفاهمنامه امضاء گردیده است" وی همچنان گفت که فعلا اسناد و قباله نزد این وزارت موجود است.

خان افضل هده وال، معاون بانک مرکزی افغانستان و عبدالواحد خراسانی رییس اداره تصفیه کابل بانک در رابطه به چگونگی روند تصفیه کابل بانک، جمع آوری پول از نزد مقروضین جریان دارد. وی گفت مقروضین سنگ های قیمتی و زمین نز به ضمانت گذاشته اند. اکیلل حکیمی وزیر مالیه نیز در زمینه تاکید ورزید که در قضایای که مطرح شد وزارت مالیه از نظر ارتباط کاری دخیل نبوده است. وی از افزایش عواید دولت از 99 میلیارد افغانی به 117 میلیارد افغانی خبر داد.

در اخیر رئیس ولسی جرگه با استناد بر سخنان عبدالعلی محمدی مشاور حقوقی اسبق رئیس جمهور که وظیفه اش به حالت تعلیق در آمده و سخنان وزیر شهر سازی با اظهار این مطلب که افتتاح شهرک هوشمند کار قانونی بوده است، نتوانست قناعت مجلس را فراهم سازد آقای ابراهیمی به کمیسیون تفتیش مرکزی وظیفه سپرد تا قضیه کابل بانک را به صورت جدی پیگیری نماید.

3.1.9. فساد اداری

جلسه استجوابیه کمیسیون صحت، جوانان، تربیت بدنی، کار و کارگر بتاريخ 1394/09/29 به ریاست مجیب الرحمان خمکنی (پکتیا) معاون این کمیسیون و به اشتراک نسرین اوریاخلیل وزیر کار و امور اجتماعی تدویر گردید. قابل یاد آوری است که از احمد مشاهد رییس کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی نیز دعوت به عمل آمده بود ولی وی در این جلسه حاضر نگردید که در

عوض محترم محمد نادر هوتک رییس بورد تعینات آن کمیسیون اشتراک داشتند. در این جلسه بحث روی موجودیت 23 هزار بست خالی در ادارات ملکی، مشکلات روند استخدام مامورین ملکی در ادارات دولتی کشور، موارد اعزام کارگران افغانی به کشور های خارجی و جمع آوری گدا های روی خیابانها بحث صورت گرفت.

در ابتدا محترم داکتر مجیب الرحمن خمکنی معاون کمیسیون حضور مهمانان را به جلسه خیر مقدم گفته و در مورد آجندای ذکر شده از مهمانان طالب وضاحت شدند که با وجود هزار ها بست خالی در ادارت دولتی، هنوز هم جوانان تحصیل کرده در وطن ما بیکار هستند. چرا روند استخدام مامورین جدید به کندی پیش میرود ؟ همچنان ظهیر سعاد (پنجشیر) عضو این کمیسیون در زمینه گفت که باید پروسه انتخاب اعزام کارگران به کشورهای خارجی شفاف باشد و همچنان قبل از رفتن برایشان کورسهای کوتاه مدت زبان آموزش داده شود.

نسرین اوریاخیل وزیر کار و امور اجتماعی در مورد بست های خالی در ادارات دولتی و کارکرد های این وزارت به کمیسیون معلومات داده گفت که در حال حاضر 23 هزار بست خالی در ادارات ملکی کشور موجود میباشد. ما به خاطر ایجاد شغل پلان های دراز مدت و کوتا مدت داریم. از جمله پلان های کوتا مدت ما جذب تعداد 23 هزار کارمند جدید میباشد که باید در مرکز و ولایات کشور جدیداً استخدام نمایم و این بست ها خالی است، اما کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی در زمینه مکلف است که این بست ها را به اعلان بگذارد. وی افزود اعزام کارگران افغانی به کشور های خارجی چون امارات متحده عرب، عربستان سعودی و قطر روی کار میباشد که ما در این پروسه 25 هزار نفر کارگران را در نظر گرفته ایم. و در آینده نزدیک عده ای از کارگران به کشورهای یاد شده فرستاده خواهند شد. و این کشور ها آماده پذیرش کارگران افغان اند. جمع آوری گدا های روی جاده ها از جمله کارهای است که این وزارت به آن تاکید نمود.

محمد نادر هوتک رئیس بورد تعینات کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی در زمینه گفت که در این اواخر مقرری ها مربوط وزارت خانه شده اند و ما صرف از این پروسه نظارت مینمایم. وزارتخانه ها باید طبق قانون عمل نمایند و وزارت مالیه در مورد تشکیل این کمیسیون همکاری لازم نمایند. با وجود هزار ها بست خالی در ادارات دولتی، هنوز هم تعداد از جوانان دارای تحصیلات عالی در کشور بیکار اند اما این وزارت در مورد توجه خاص مبذول نداشته است. وی افزود در بخش نظارت خویش ما به کمبود پرسونل مواجه هستیم، موصوف گفت که ما صرف 21 نفر ناظر داریم و این تعداد بسیار اندک میباشد، که نه تشکیل برای استخدام ناظرین داریم و نه بودجه لازم انرا داریم.

در اخیر این نشست کمیسیون از مسئولین خواست تا روند استخدام مامورین جدید را به پست های خالی ادارات افغانستان سرعت بخشیده و از مسئولین خواستند که راه های بیرون رفت از معضله موجود را جستجو نموده و

کمیسیون در زمینه با ایشان همکاری می‌باشد تا تعدادی از جوانان تحصیل کرده و بیکار وطن در این پست ها جذب شده و کمکی برای رفع معضل بیکاری نموده باشند.

3.2. جلسات استماعیه

مطابق اصول وظایف داخلی ولسی جرگه جلسه استماعیه شنیدن گزارشی است که به خواست جرگه، قوه قضاییه و حکومت در مجالس عمومی و کمیسیون ها ارایه میگردد. در این جلسات افراد مسول مکلف است که مشکلات و چالش هایی که در بخش مربوطه وجود دارد را برای ولسی جرگه تشریح نمایند. در این جلسات افراد مسول صرف گزارش کاری خویش را ارایه می نمایند و در صورت عدم قناعت، وکلا می توانند این افراد را استجواب و یا استیضاح نمایند. ولسی جرگه در این دوره تقینی خویش حدود 14 جلسه استماعی را در کمیسیون ها ی متخلف و در موضوعات مختلف برگزار کرده است.

3.2.1. گزارش ولایتی وکلا

بنابر مشاهدات فیفا، در نخستین جلسات ولسی جرگه به تاریخ 21 و 23 سنبله سال روان، نمایندگان مجلس گزارشات ولایات مربوطه شان را در جلسه عمومی ارایه نمودند که به تاریخ 21 سنبله مطابق آجندا قرار بود نماینده 17 ولایت گزارشات شان را در جلسه عمومی ارایه نمایند، اما در این مجلس فقط نمایندگان شش ولایت از جمله ذکیه سنگین نماینده ولایت پروان، قاضی عبدالرحیم نماینده ولایت بادغیس، محمد اکبری نماینده ولایت بامیان، میر بت خان منگل نماینده ولایت خوست، سارنوال عبدالروف انعامی نماینده ولایت بدخشان و محمد عبدوه نماینده مردم بلخ گزارش ولایتی شان را به مجلس ارایه نمودند.

در نشست 23 سنبله ولسی جرگه 13 تن از نمایندگان از جمله، نقیب الله فایق نماینده ولایت فاریاب، محمد صابر نماینده حوزه کوچی ها، فاطمه عزیز نماینده ولایت کندز، عبدالحی آخندزاده نماینده ولایت هلمند، عبدالقادر قلاتوال نماینده ولایت زابل، صالح محمد سلجوقی نماینده ولایت هرات، حضرت علی نماینده ولایت ننگرهار، مولوی موحد نماینده ولایت نورستان، نظیفه ذکی نماینده ولایت کابل، اکبر استانگزی نماینده ولایت لوگر، ابدالله مخدوم نماینده ولایت سمنگان، عزیزه جلیس نماینده ولایت سرپل و سید محمد آخند نماینده ولایت قندهار گزارش های ولایتی دوره تعطیل شان را به مجلس عمومی ارایه نمودند. در این مجالس، مشکلات امنیتی از عمده ترین مشکلات در سایر ولایات بود که از سوی نمایندگان مردم در این دو روز یادآوری گردید. بدین ترتیب، عبدالحی آخندزاده نماینده مردم (هلمند) اذعان نمود: «نبود امنیت در هلمند از بزرگترین چالش های است که مردم را نگران ساخته است شمار از ولسوالی ها در این ولایت در دست

طالبان میباشد دولت در این ولسوالی ها حاکمیت ندارد مردم این ولایت در جنگها خسارات مالی و جانی زیادی را متحمل شده اند. عوامل جنگ در هلمند ضعف حکومت و نهادهای امنیتی میباشد. مردم این ولایت به ارگانهای امنیتی اعتماد ندارند و از حکومت وحدت ملی ناامید اند، سرحد هلمند با پاکستان کنترل نمیگردد و طالبان در این ولایت از کشت مواد مخدر سود میبرند.»

مشکلات دیگری که از سوی نمایندگان مردم جدی عنوان شدند عبارت از مهاجرت جوانان به کشورهای منطقه و اروپا، بیکاری جوانان و رو آوردن آنان به مواد مخدر، فقر، بیکاری، فساد اداری، نبود سرکهای معیاری، کندی در کار سرک حلقوی، اعمار کلینکهای غیرمعیاری، خودسرانه و فاقد تجهیزات، بلند بودن میزان مرگ و میر مادران، عدم موجودیت آب آشامیدنی، کمبود مکاتب و معلمان مسلکی و نبود کلینیکهای تداوی معتادین میباشد.

رییس ولسی جرگه پس از سمع گزارشات ولایتی توسط شماری از وکلا، مشکلات موجود را با مراجع ذیربط راجع نمود تا مطابق به قانون به آن رسیدگی صورت گیرد. زیرا مطابق به قانون اساسی هر وکیل باید مشکلات ولایات خویش را با همکاری نهادهای ذیربط حل نمایند.

به همین گونه در نشست عمومی مجلس نمایندگان که به ریاست عبدالروف ابراهیمی (کنندز) رئیس این مجلس مورخ 1394/10/30 دایر گردید. طبق آجندا در این نشست فشرده گزارش کارکرد های ولسی جرگه طی اجلاس دهم از سوی عرفان الله عرفان منشی این جرگه ارائه گردید. در این گزارش آمده است که ولسی جرگه شورای ملی درین مدت، جمعا 51 جلسه عمومی را تدویر نموده که شامل (2) جلسه استیضاحیه، (15) جلسه استجوابیه، (3) جلسه استماعیه، (1) جلسه سری و (30) جلسه عادی میشود.

3.2.2. انتخابات

در جریان انتخابات ریاست جمهوری اخیر، کمیسیون انتخابات به تقلب گسترده متهم گردید و اختلافات میان نامزدان ریاست جمهوری چنان بالا گرفت که جامعه جهانی مجبور به مداخله شد و حتی بازشماری صد درصد آرا نیز نتوانست گره گشای این مشکل باشد. در قرارداد سیاسی حکومت وحدت ملی، توافق شد تا نظام انتخاباتی افغانستان اصلاح شود. بالاخره پس از کشمکش های زیاد میان رهبران حکومت وحدت ملی کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی طی فرمان رییس جمهور ایجاد گردید.

در جلسه عمومی استماعیه ولسی جرگه به تاریخ 25 سنبله، گزارش اختصاصی چگونگی کارکرد کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی شنیده شد. این مجلس به ریاست عبدالروف ابراهیمی رییس ولسی جرگه برگزار گردیده بود، مطابق آجندا، آقای اسدالله سعادت عضو کمیسیون تفتیش مرکزی ولسی جرگه و عضو کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی را پیرامون گزارش کمیسیون اصلاح نظام

انتخاباتی استماع نمود. بر بنیاد گزارش ارایه شده از سوی آقای سعادت، کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی ده پیشنهاد را مطرح ساخته که قرار ذیل می‌باشد:

1. تغییر در سیستم انتخاباتی (سیستم مختلط انتخاباتی) 2. تهیه فهرست رای‌دهندگان 3. ایجاد کمیته شفافیت 4. کاهش هزینه انتخابات 5. کاهش کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات از 9 به 7 کمیشنر 6. حضور دو تن از اعضای سازمان ملل متحد منحصراً اعضای ناظر بدون حق رای در کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی 7. اختصاص کرسی‌ها برای زنان در شورا های ولایتی و ولسوالی‌ها 8. ایجاد مراکز رای‌دهی مستقل 9. اختصاص کرسی به اهل هندو 10. در نظر گرفتن شرایط تحصیلی برای احراز کرسی‌های انتخابی.

کمیسیون اصلاحات انتخاباتی پیشنهاداتش برای اصلاح در نظام انتخاباتی را در ده ماده به رییس‌جمهور افغانستان سپرده تا این پیشنهادات در قوانین انتخاباتی جابجا شده و به عنوان فرمان تقنینی قابل اجرا گردد. اما نمایندگان ولسی جرگه روز چهارشنبه بر سر این پیشنهاد بحث کردند و بیشتر آن را غیرعملی خواندند. شماری از نمایندگان بحث در مورد اصلاح نظام انتخاباتی را غیرقانونی تلقی نموده و تاکید داشتند که تعدیل در مورد قانون تشکیل، وظایف و صلاحیت‌های کمیسیون‌های انتخاباتی صرف حق شورای ملی بوده و کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی که خود غیرقانونی ایجاد شده، نمی‌تواند در این مورد پیشنهاد و یا تعدیل وارد نماید. چنانچه آقای عبدالروف ابراهیمی ایجاد این کمیسیون را خلاف قانون انتخاباتی دانسته گفت: «اگر حکومت در برابر مردم صادق است، باید نظام انتخابات را اصلاح ساخته و روند توزیع تذکره الکترونیکی نیز هرچه عاجل آغاز گردد. همچنان حکومت مکلف است تا در خلال یک ماه تمام فرمان های تقنینی خود را به شورای ملی ارسال نماید و نیز در زمینه هیچ استثنای وجود نخواهد داشت.» رییس ولسی جرگه افزود: «در قانون انتخابات مشکل وجود ندارد، بلکه مشکل اصلی در کارکرد کمیشنرهای کمیسیون‌های انتخاباتی بوده است که باید در این زمینه اقدام مناسب روی دست گرفته شود.»

این در حالیست که شماری دیگر از نمایندگان مجلس، اصلاح نظام انتخاباتی را یک نیاز خوانده و تاکید جدی بر آوردن اصلاحات در نظام انتخاباتی طبق تفاهمنامه تشکیل حکومت وحدت ملی داشتند. عبدالقیوم سجادی نماینده مردم ولایت غزنی می‌گوید: «ایجاد این کمیسیون برای جلوگیری از فساد و اصلاح نظام انتخاباتی به صلاح کشور می‌باشد.» احمد بهزاد نماینده مردم هرات گفت: «تا زمانی که تذکره الکترونیکی صادر نشود، انتخابات آینده آزاد و عادلانه نخواهد بود حتی اگر فهرست رای‌دهندگان را داشته باشیم، راهی ثقلب باز خواهد بود.» این در حالیست که شماری از نمایندگان تاکید دارند تا نظام انتخاباتی بصورت کل اصلاح نگردد، برگزاری انتخابات عاری از ثقلب بدور خواهد بود.

پس از این، ولسی جرگه احمدیوسف نورستانی رئیس کمیسیون مستقل انتخابات را برای ارائه معلومات در مورد برگزاری انتخابات ولسی جرگه و شوراهای ولسوالی به این مجلس فراخوانده بود. جلسه ی 1394/10/26 به ریاست محمد نذیر احمد زی (کوچی) نایب دوم ولسی جرگه برگزار شد. مطابق به آجندا اعضای کمیسیون مستقل انتخابات و وزیر دولت در امور پارلمانی غرض تعیین اعلام تقویم انتخاباتی در جلسه حضور یافتند.

نخست محمد یوسف نورستانی ریس کمیسیون مستقل انتخابات گفت این کمیسیون آماده گی کامل به برای تدویر انتخابات را دارد. و کمیسیون طرحی را برای پیشبرد امور تهیه نموده است که شامل موارد ذیل میگردد.

تهیه لیست رای دهندگان در هر محل با کمک مسولین محلی، متوازن سازی مراکز رای دهی، اصلاحات در طرز العمل های داخلی و انتخاباتی، تطبیق پروسه عامه در سراسر کشور به طور همزمان، هماهنگ ساختن زمان برگزاری تاریخ انتخابات با نهادهای امنیتی، تنظیم و ترتیب تدارکات انتخاباتی وسایر موارد، آمادگی برای مصرف بودجه در وقت و زمان معین آن.

این درحالیست که آقای نورستانی روز دوشنبه، 28 جدی در یک نشست خبری در کابل اعلام کرد که انتخابات پارلمانی و شوراهای ولسوالی کشور به تاریخ 24 میزان سال 1395 برگزار خواهد شد. وی افزود ما در تقویم انتخاباتی خویش برگزاری انتخابات را به تطبیق اصلاحات انتخاباتی در نظر گرفتیم.

3.2.3. کمیته حالت اضطرار

وضعیت های اضطراری معمولاً به ندرت رخ می دهند و زمان وقوع آنها مشخص نمی باشد، از این رو لازم است برای مقابله با آنها فعالیت های هماهنگ و مناسب انجام شود.

ظهر روز دوشنبه مورخ 4 عقرب 1394 زلزله به شدت 7.7 ریکتر افغانستان و چند کشور دیگر آسیایی را تکان داد. گفته میشود که مرکز این زلزله در عمق 213 کیلومتری زمین و در حدود 73 کیلومتری جنوب شرق شهر فیض آباد مرکز ولایت بدخشان بوده است. بر اساس گزارشات موجود، در اثر این زلزله در افغانستان ۵۹ نفر کشته و ۲۶۵ نفر زخمی شده است. در این میان در بدخشان ۹ کشته و ۲۱ زخمی، در بغلان هشت زخمی، در کابل ۲۱ زخمی، در کنر ۲۲ کشته و ۶۴ زخمی، در لغمان چهار کشته، در ننگرهار هشت کشته و ۸۲ زخمی، در نورستان چهار کشته، در پروان ۳۰ زخمی و در تخار ۱۲ کشته و ۳۹ زخمی به ثبت رسیده است.

به همین منظور به روز چهارشنبه 6 عقرب 1394 مجلس نمایندگان کمیته اضطرار را مبنی بر رسیدگی به آسیب دیدگان زلزله روز دوشنبه در سطح کشور استماع نمود. این جلسه بریاست عبدالروف ابراهیمی رییس این مجلس

و با اشتراک وزیر دولت در امور رسیدگی به حوادث محترم ویس برمک، دوکتور فیروز الدین فیروز وزیر صحت عامه، محترم سید حسین عالمی بلخی وزیر امور مهاجرین و عودت کننده گان و احمد شاه وحید معین وزارت فواید عامه برگزار گردید. مهمانان در نخست گزارش را که در مورد متضررین زلزله ترتیب داده بودند به سمع اعضای ولسی جرگه پیشکش نمودند. چنانچه ویس احمد برمک رئیس کمیته عالی ملی مبارزه با حوادث در مورد روند رسیدگی به آسیب دیدگان زلزله روز دوشنبه در کشور به مجلس توضیحات داده، اظهار داشت که در مجموع در سطح کشور 115 شهید، 556 زخمی، 7680 منزل تخریب، هزار مواشی ازبین رفته اند. آقای برمک اضافه نمود که ما درسه مرحله برای آسیب دیدگان کمک رساندیم؛ در مرحله اول عرضه کمک های اولیه در مرحله دوم توزیع مواد غذایی و در مرحله سوم ایجاد سرپناه میباشد. چنانچه در جریان رایه گزارش ویس برمک وزیر دولت در امور رسیدگی به حوادث مورد اعتراض جدی یکی از اعضای ولسی جرگه انجنیر محمد کمال صافی نماینده مردم کندز قرار گرفت که منجر به تشنج لفظی بین ریس ولسی جرگه عبدالروف ابراهیمی (کندز) و نماینده مردم کندز در جلسه گردید، که در نتیجه مهمانان دعوت شده در مجلس نمایندگان مرخص گردیده و موضوع ناتکمیل ماند.

3.2.4. زنان

پروژه پروموت بزرگترین کمک نهاد توسعه ای ایالات متحده امریکا برای زنان کشور در تاریخ امریکا برای افغانستان میباشد. زیرا این نخستین باری است که ایالات متحده امریکا ۲۱۶ میلیون دالر را برای بهبود وضعیت زنان افغانستان و ارتقای ظرفیتهای آنها اختصاص می دهد کمیسیون امور زنان، جامعه مدنی و حقوق بشر ولسی جرگه بتاريخ 7 میزان وزیر و رییس پلان وزارت امور زنان و مسوولین پروژه پروموت را جهت بررسی کار پروژه پروموت استماع نمود. این جلسه که به ریاست خام فوزیه کوفی (بدخشان) رییس این کمیسیون برگزار گردیده بود، در ابتدا رییس جلسه در ارتباط به فعالیت های پروژه پروموت، کارکرد وزارت امور زنان در ولایات و بررسی پلان صد روز دوم آن وزارت از مهمانان وضاحت خواست. سپس وزیر امور زنان و رییس پروژه پروموت در افغانستان در زمینه به تفصیل صحبت نموده و به سوالات کمیسیون پاسخ رایه نمود که در نتیجه فیصله به عمل آمد تا به خاطر سهولت برای هموطنان، کمیسیون امور زنان هر سه ماه بعد با وزارت امور زنان و مسوولین پروموت جلسات مشترک را به راه خواهد انداخت.

در این اواخر، اکثریت زنان و دختران از آزار و اذیت در محیط کار و خارج از خانه بیشتر شکایت دارند، روی همین دلیل کمیسیون امور زنان، جامعه ی مدنی و حقوق بشر ولسی جرگه به منظور بحث روی مسوده قانون آزار و اذیت در محیط کار و قانون خانواده، داکتر عبدالصیر انور وزیر عدلیه را استماع نمود. این جلسه به تاریخ 1394/06/24 به ریاست فوزیه کوفی برگزار گردید. در ابتدا اعضای کمیسیون خشنودی خویش را از تصویب قانون خانواده از سوی شورای وزیران ابراز نموده، افزودند: تصویب این قانون یک گام مثبت در رفع معضلات خانوادگی میباشد. اعضای کمیسیون اظهار

داشتند که بخشی از مشکلات خشونت، آزار و اذیت‌ها برمی‌گردد به فرهنگ، اما بخشی دیگر آن برخاسته از خلای قانون و عدم تطبیق قانونیت در کشورمی‌باشد. اعضای کمیسیون از مسوولین خواستند تا هر چه عاجل این طرح را به شورای ملی غرض تصویب ارسال بدارند. به همین گونه وزیر عدلیه در پاسخ به پرسش اعضای کمیسیون پیرامون چگونگی قانون خانواده گفت: حکومت افغانستان در جلسه سام تعهد نموده است تا مقررہ منع آزار و اذیت جنسی را تصویب نماید. به همین دلیل این مقررہ در شورای وزیران تصویب گردید. دومین نشست سام به تاریخ چهارده سنبله در شهر کابل برگزار گردید. این نشست به خاطر تعیین چارچوب حسابدھی دولت افغانستان در مورد کمکها و تعهداتی که این کشور در کنفرانس لندن آنها را پذیرفته بود، برگزار شد. در این نشست یک روزه، جدا از حضور سران برخی از کشورهای تمویل‌کننده، سفیران، نماینده‌های سازمان‌های بین‌المللی، سران حکومت وحدت ملی، وزیران کابینه حکومت، اعضای جامعه مدنی و برخی از فعالان رسانه‌یی شرکت ورزید. در اخیر کمیسیون به ریاست تقنین وزارت امور عدلیه وظیفه سپرد تا مسوده پیشنهادی قانون منع آزار و اذیت جنسی کمیسیون امور زنان ولسی جرگه، طرح مقررہ منع آزار و اذیت جنسی پیشنهادی وزارت امور زنان، قانون منع خشونت علیه زنان و سایر قوانین را بررسی کرده و با توجه به موارد آزار و اذیت جنسی طرح را تهیه و در جلسه مشترک کمیسیون عالی منع خشونت علیه زنان و کمیسیون امور زنان ولسی جرگه، رایه نمایند. همچنان اعضای جلسه از مسوولین خواستند تا تعدیل پیشنهادی جرایم انترنتی که از سوی وزارت اطلاعات و فرهنگ به شورای وزیران رایه و از سوی شورای وزیران تصویب گردیده است، غرض تصویب به شورای ملی ارسال بدارند تا در رفع مشکلات اقدام جدی و عملی صورت گیرد.

به تاریخ 3 عقرب سال جاری در ولایت غور دختری به نام رخشانه به اتهام (زنا) از طرف ملایوسف یکی از فرمانده محلی طالبان مورد سنگسار قرار گرفت. رخشانه در 13 سالگی در عقد نکاح مردی کهن سالی که نه دست داشت و نه پا در آورده شد اما وی این نکاح را نپذیرفت و با پسری که از کودکی آرزوی پیوند با او را داشت از منطقه‌ای خود فرار کرد و آن دو به روستای مرغاب ولایت غور رفتند. اما از سوی ملایوسف یکی از فرمانده محلی طالبان بازداشت شدند. گزارش‌ها نشان می‌دهد که طالبان در بدل آزادی رخشانه ۵۰ لک افغانی خواستند، اما هنگامی که پدر رخشانه گفت توان پرداخت این پول را ندارد، ملا هاشم یک ملای این گروه حکم سنگسار رخشانه را صادر کرد. اعضای شورای علمای غور می‌گویند که حکم سنگسار این دختر از سوی کسانی صادر شد که خودشان از فاسدترین مردان این ولایت به شمار می‌روند. آنان می‌گویند که طالبان بدون شاهد و قرار یا سند معتبری به این دختر اتهام رابطه نا مشروع را زدند. کمیسیون امور زنان جامعه مدنی و حقوق بشر بتاريخ 1394/08/۱۷ به ریاست فوزیه کوفی (بدخشان) رییس کمیسیون تشکیل جلسه داده و مطابق آجندا فیض محمد عثمانی وزیر حج و اوقاف، دلبر نظری وزیر امور زنان، جنرال ظاهر ظاهر رییس تحقیقات وزارت امور داخله، جنرال مصطفی رییس قوماندان امنیه ولایت غور را در پیوند به قضیه سنگسار نمودن رخشانه استماع نمود. در این جلسه به نمایندگی از نهادهای جامعه مدنی «مرتضی صارم» از مرکز تعلیمی زنان افغان، حمیرا

«ثاقب مسوول» گروه کاری مشترک جامعه مدنی و سلطانه خانزاده از شبکه زنان اشتراک نموده بودند.

سوالات مهم که از سوی اعضای این کمیسیون و نمایندگان جامعه مدنی طی این جلسه مطرح شد قرار ذیل میباشد:

- این اولین قضیه نیست بلکه بارها همچو قضایا در ولایات مختلف رخ داده است و فتوا های بی مورد از سوی ملا امامان صادر گردیده ولی وزارت حج اوقاف تا اکنون نتوانسته مانع همچو قضایا شود چرا؟
 - چرا خانم رخشان به خانه امن تسلیم داده نشد؟
 - مشکلات را که مردم افغانستان متحمل میشوند ناشی از تفاسیر غلط و مردسالارانه دین توسط ملا ها میباشد وزارت حج اوقاف در این مورد چه اقدامات را در نظر دارد؟
 - برای جلوگیری از ایجاد روز افزون مدارس دینی در شهر کابل وزارت حج و اوقاف چه اقدامات را در پیش گرفته است؟ هم چنان برای آنعده آقایان که عنوان ملا امامان و یا عالم دین به منبر میروند و خطبه ها از آدرس پیغمبر (ص) و اسلام ارایه می نمایند این وزارت چه راهکار ار در نظر گرفته است؟
 - وزارت امور داخله برای دستگیر نمودن عاملین همچو قضایا چه پلان دارد؟
 - هنگامیه ساحه غلمین در ولایت غور از سه سال بدینسو تحت تسلط طالبان است چرا تا اکنون در این مورد از سوی ارگان های مربوطه عمل صورت نگرفته است؟
- در اخیر پس از اظهارات ذوات مربوطه در رابطه به موضوع سنگسار شدن خانم رخشان نتیجه گیری ذیل صورت گرفت:
- وزارت ارشاد حج و اوقاف از خطبه های مساجد راجستر شده و ناشده که برخلاف قانون اساسی و قانون منع خشونت اظهار موضع نموده شناسایی شده و از وظایف شان سبک دوش گردند.
 - یک پیام واحد با محتوای مختلف در مورد خطبه های ملا امامان به مساجد ارسال شود و برایشان گفته شود که خارج از این پیام سخنرانی ننمایند و هرچه زودتر این عمل صورت گیرد همانقدر موثر تمام خواهد شد.
 - وزارت امور زنان در رابطه به دستگیری عاملین سنگسار نمودن خانم رخشان هر چه عاجل عمل نماید.

- وزارت امور زنان تمام رییس های خود را که در ۳۴ ولایات اجرا وظیفه مینمایند و تجربه کاری آنها بیشتر از ۳ سال میباشد مورد ارزیابی قرار دهد بعدا به اساس قانون در مورد شان تصمیم اتخاذ نماید.
- وزارت امور داخله با تشکیل موجود سیستم کار خود را باید موثرتر بسازد و برای پاکسازی مناطق ناامن ولایت غور اقدام نمایند.
- مسولین وزارت امور داخله آگاهی هایشان در عرصه تطبیق قانون باید بیشتر شود.

هم چنان از سوی کمیسیون تصمیم اتخاذ شد تا در جلسه استماعیه روز یکشنبه بتاریخ 24 عقرب لوی سارنوال و یکی از اعضای با صلاحیت ستره محکمه، وزیر امور داخله، رئیس امنیت ملی، نماینده وزارت دفاع در رابطه به حادثه سنگسار خانم رخشانه، تجاوز قاضی ولایت سمنگان بالای دختر اندرش و قضیه قتل یک خانم در ناحیه یازدهم شهرکابل حضور یابند.

کمیسیون امور زنان جامعه مدنی و حقوق بشر به ریاست فوزیه کوفی (بدخشان) بتاریخ 24 عقرب یکبار دیگر جلسه استماعیه را در پیوند به قضیه سنگسار رخشانه، تجاوز قاضی ولایت سمنگان بالای دختر اندرش و قضیه قتل دیانا در ناحیه یازدهم شهر کابل برگزار نمود. این جلسه به ادامه جلسه کمیسیون که بتاریخ ۱۷ عقرب سال روان برگزار گردیده بود تدویر یافت. در این جلسه ایوب سالنگی معین ارشد وزارت امور داخله، جنرال ظاهر ظاهر رئیس کشف جرایم وزارت امور داخله، سارنوال رقیه نیازی مسئول ریاست منع خشونت علیه زن در سارنوالی کابل و عبدالمتین بیک معاون ولایتی ریاست امنیت ملی، زرقا یفتلی و سلطانه خانزاده به نمایندگی از نهاد های جامعه مدنی اشتراک نموده بودند.

عمده ترین پرسش هایکه از سوی وکلا و اشتراک کننده گان در این مجلس مطرح شد قرار ذیل میباشد:

- هنگامیکه خانم رخشانه از ولایت هرات آورده میشود چرا در یک محل که تحت تسلط طالبان میباشد به ورثه اش تسلیم داده میشود؟
 - در رابطه به اینکه پولیس حوزه ۱۱ شهر کابل در دستگیری عاملین قتل خانم دیانا غفلت نموده وزارت امور داخله در این مورد چه اقدامات را در نظر دارد؟
 - چرا افراد متهم به جرم و یا قتل از سوی سارنوالی به وساطت افراد زورمند رها میشوند؟
 - در رابطه به قضیه تجاوز در ولایت سمنگان چه اقدامات تا اکنون صورت گرفته است ؟
- در اخیر جلسه بعد از سمع گزارشات در رابطه به سه قضیه فوق از سوی ذوات مربوطه فیصله صورت گرفت که:

- با توجه به احیای اعتماد زنان به نهاد های امنیتی، عدلی و قضایی، این امر مهم است که اقدامات در قسمت دستگیری عاملین خشونت علیه زنان سریع و به موقع باشد بناً اعضای این کمیسیون فیصله نمودند تا در قسمت دستگیری عاملین سنگسار رخشانه در ولایت غور تا مدت یک ماه اقدامات عملی صورت گرفته و کمیسیون را از چگونگی اجراآت باخبر سازند.
- در جلسه ابراز شد به وساطت افراد، متهمین قضایای خشونت علیه زنان رها میشوند به ارگان های عدلی و قضایی یکبار دیگر توصیه شد که مافوق قانون عمل نکرده ضمانت برای عاملین خشونت علیه زنان پذیرفته نشود.
- در مورد کمیبودی های طب عدلی جلسه مشترک با وزارت صحت عامه ، امور زنان و کمیسیون امور زنان دایر گردد.
- وزارت امور دفاع پس از این در جلسات استماعیه کمیسیون امور زنان مسولین با صلاحیت خویش را معرفی نماید و فیصله متذکره طی مکتوب رسمی به وزارت خانه های فوق الذکر ارسال گردید.

شماره اسم	وظیفه	وزارت/ارگان مربوطه	موضوع مورد استماع	تاریخ برگزاری جلسه
1	عبدالبصیر انور	وزیر	عدلیه	1394/06/24
			مسوده قانون آزار و اذیت در محیط کار و قانون خانواده	
2	فیض محمد عثمانی	وزیر	حج و اوقاف	1394/08/18
			سنگسار خانم رخشانه	
3	دلبر نظری	وزیر	امور زنان	1394/08/18
			سنگسار خانم رخشانه	
3	جنرال ظاهر ظاهر	رییس تحقیقاتی	امور داخله	1394/08/18
			سنگسار خانم رخشانه	
4	جنرال مصطفی	قوماندان امنیه	ولایت غور	1394/08/18
			سنگسار خانم رخشانه	
5	محمد ایوب سالنگی	معین ارشد	امور داخله	1394/08/24
			سنگسار خانم رخشانه , قتل خانم دیانا در	

	حوزه 11 و تجاوز جنسی قاضی سمنگان				
1394/08/24	سنگسار خانم رخشانه , قتل خانم دیانا در حوزه 11 و تجاوز جنسی قاضی سمنگان	امور داخله	رییس تحقیقاتی	ظاهر	جنرال ظاهر
1394/08/24	سنگسار خانم رخشانه , قتل خانم دیانا در حوزه 11 و تجاوز جنسی قاضی سمنگان	سارنوالی کابل	مسول بخش خشونت علیه زنان	رقیه نیازی	
1394/08/24	سنگسار خانم رخشانه , قتل خانم دیانا در حوزه 11 و تجاوز جنسی قاضی سمنگان	ریاست امنیت ملی	معاون ولایتی	عبدالمتین بیگ	

3.2.5. اقتصاد

رهبران کشورهای ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هندوستان بتاريخ 22 قوس سال روان کار ساختمان پروژه پایپ لاین گاز "تاپی" را در شهر ماری ترکمنستان افتتاح کردند. برای تطبیق این پروژه حدود 10 میلیارد دالر هزینه میشود. طول این خط لوله یکهزار و هشتصد و چهارده کیلومتر را در بر میگیرد که از این میان 735 کیلومتر آن از خاک افغانستان عبور خواهد نمود.

بدین ملحوظ ولسی جرگه بتاريخ 28/09/1394 بریاست عبدالروف ابراهیمی رییس این مجلس داوود شاه صبا وزیر معادن و پترولیم را در رابطه به پروژه خط لوله گاز تاپی میان کشورهای ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند استماع نمود تا به نماینده گان مجلس معلومات ارایه نماید.

داود شاه صبا، وزیر معادن و پترولیم در زمینه گفت که کار سروی پروژه تاپی اوایل سال 2016 آغاز می شود و در سال 2017 کار عملی این پروژه آغاز میگردد. وی افزود که در سال 2020 افغانستان شاهد عبور خط لوله گاز خواهد بود. به گفته ای آقای صبا، خط لوله گاز تاپی از ولایت های هرات، فراه، نیمروز، هلمند و قندهار می گذرد و به پاکستان وصل می شود. بر اساس این قرارداد افغانستان سالانه 370 تا 450 میلیون دالر حق عبور می گیرد و همچنین در ده سال اول سالانه 500 هزار متر مکعب گاز دریافت خواهد کرد. و در هر ده سال 500 هزار متر مکعب گاز افزوده می شود. وزیر معادن همچنان گفت که دولت افغانستان نیز میتواند گاز بیشتر از نیاز خویش را به کشورهای همسایه صادر نماید.

آقای صبا در ادامه افزود، با عبور لوله گاز از کشور 7 هزار شغل دایمی ایجاد میشود و بیشتر از یک هزار تن دیگر برای حفاظت از مسیر که لوله گاز از آن عبور میکند به کار گماشته میشوند. و همچنین اعزام دانشجویان برای دوره لیسانس و ماستری به کشور ترکمنستان و اعمار یک انستیتیوت برای آموزش کارگران در کشور از دیگر مفاد پروژه تاپی است. وی آغاز کار پروژه تاپی را سر آغاز انکشاف اقتصادی و سیاسی در منطقه عنوان کرد. در حالیکه پروژه تاپی یکی از پروژه های نهایت مهم اقتصادی در منطقه است در عین حال میتواند نقشی حیاتی را در راستای برقراری صلح و روابط حسنه میان کشورهای منطقه منجر شود.

3.2.6. شاروالی

جلسه کمیسیون موصلات، مخابرات، امور انکشاف شهری، تهیه مسکن، تهیه آب و برق و امور شاروالی ها مورخ 22/09/1394 به ریاست موسی خان نصرت منشی آن کمیسیون و با اشتراک معین وزارت انکشاف شهری و رییس پروژه خوشحال خان مینه، پیرامون بحث در مورد مشکلات موجود در پروژه خوشحال مینه و قصبه برگزار گردید.

در ابتدا اعضای کمیسیون ضمن مطرح نمودن سوالات شان پیرامون آجندا، بیان نمودند که این کمیسیون طی جلسه استجوابیه که با وزیر شهر سازی 3 ماه قبل داشت. وزیر شهر سازی گفته بود که کار پروژه خوشحال خان از سال 1391 شروع شده است و قرار است در طول 18 ماه ختم گردد که نشد، وی همچنان گفته بود که الی 15 سنبله سال روان کار پروژه ختم میگردد. ولی تا حال که ماه قوس ختم میگردد، خانه های مردم برایشان تحویل داده نشده است. وزیر که برای مردم وعده میدهد چرا بر وعده هایش عمل نمی

نماید و چرا تا حال کار پروژه رهائشی بلاک های خوشحال خان مینه ختم نشده است. شما برای مشتریان تان چی وعده میدهید؟

در جواب معین وزارت شهر سازی و مسکن گفت که کار پروژه خوشحال خان مینه تکمیل است. صرف بعضی کمبودی ها دارد که انشا الله در آینده نزدیک تکمیل خواهد شد، و ما بعضی مشکلات با اداراتی مانند شاروالی کابل و وزارت آب و برق داریم این ادارات با ما هم کاری نمی کنند. و یکی از مشکلات اساسی ما پرداخت پول شرکت های ساختمانی است که مبلغ 7 میلیون افغانی از این شرکت ها قرض دار هستیم. و در میان بعضی مالکین این خانه ها به شمول وکلای پارلمان اقساط شانرا تحویل نداده اند که با تحویل اقساط مشتریان این معضله حل خواهد شد. همچنان در قسمت پروژه قصبه با مشکلات آب مواجه هستیم و در این خصوص با شرکت های خصوصی در تماس هستیم تا این معضله حل گردد و ما در سه شنبه آینده این پروژه را افتتاح مینمایم.

جواب ارایه شده از طرف معین وزارت شهر سازی و مسکن قناعت اعضای کمیسیون را فراهم ساخت و اعضای کمیسیون خواستار آن شدند تا کار پروژه را از نزدیک خودشان بررسی نموده و مشکلات را شناسایی و به رفع آن بپردازند. در ضمن فیصله گردید تا لست مقروضین که از وکلای پارلمان اند را تهیه و جهت حصول آن به کمیسیون ها ارسال نمایند.

3.3. جلسات استیضاحی

ولسی جرگه بار ها بدلیل اوضاع بغرنج امنیتی کشور اظهار نگرانی نموده و سکتور های امنیتی را در این مجلس جهت استجواب دعوت نموده است، ولی ارائه پاسخ از طرف این مسئولین قناعت مجلس را فراهم نساخته است. از همین رو مجلس نمایندگان به اساس ماده نودویکم قانون اساسی³⁴ فیصله نمودند تا نورالحق علومی وزیر امور داخله را استیضاح نمایند. بر بنیاد ماده نود و دوم قانون اساسی³⁵ افغانستان، مجلس نمایندگان به پیشنهاد بیست فیصد کل اعضا، می تواند هر یک وزراء را استیضاح کند. هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، مجلس نمایندگان موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند. همچنان به اساس ماده نود و نهم اصول وظایف داخلی، جرگه به پیشنهاد بیست فیصد کل اعضا (۵۰ تن) می تواند از هر یک از وزراء

³⁴ فقره اول ماده نودویکم قانون اساسی: ولسی جرگه دارای صلاحیت، اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هر یک از وزراء مطابق به حکم ماده نود و دوم این قانون اساسی میباشد.

³⁵ ماده نود و دوم قانون اساسی: ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد کل اعضا می تواند از هر یک از وزراء استیضاح به عمل آورد. هر گاه توضیح ارایه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند.

استیضاح به عمل آورد. پیشنهاد استیضاح به رییس جرگه تقدیم و توسط کمیته رؤسا شامل آجندا می گردد.

در جلسه استیضاحیه ولسی جرگه که به ریاست عبدالروف ابراهیمی (کندز) رییس این جرگه مورخ 1394/08/11 برگزار گردید. طبق آجندا نورالحق علومی وزیر امور داخله به جلسه استیضاحیه مجلس نمایندگان حضور آورد. به همین ترتیب وزیر امور داخله بنابر دلایل ذیل از سوی مجلس نمایندگان مورد استیضاح قرار گرفت: سقوط ولایت کندز بدست مخالفین دولت، قضیه فرار محبوسین ولایت غزنی و مقرری و تبدیلی های بی مورد در داخل وزارت امور داخله.

بر اساس اصول وظایف داخلی پنج تن از مجموع وکلای که خواهان استیضاح وزیر بودند برای مطرح نمودن پرسش از سوی مجلس نمایندگان انتخاب شدند و پرسش های شانرا مطرح نمودند. که در نخست قاضی نذیر احمد حنفی (هرات) سوالات خود را مطرح نمود سپس قدرت الله ذکی (تخار)، عزیزه جلیس (سرپل)، عبدالرحیم ایوبی (کندهار) که از سوی مجلس نمایندگان جهت رایحه پرسش انتخاب شده بود ولی کدام سوال مشخص را مطرح نداشت، وی در صحبت های خود وزیر امور داخله را متهم کرد که به برخوردهای قومی، سمتی و سلیقه ای رو آورده است. به همین ترتیب قرار بود که قیس حسن (کابل) نیز سوالات خویش را مطرح نماید اما قیس حسن خاطر نشان ساخت تعیینات که در وزارت امور داخله صورت گرفته است به خیر وطن نبوده و این تعیینات از سوی آقای حنیف اتمر صورت میگیرد نه وزیر امور داخله، وی افزود "با وجود اینکه از عملکرد های وزیر امور داخله راضی نیستم ولی امروز امضا خود را پس میگیرم، چون امروز وکلا به اساس فیصله بکتعداد از گروپ های سیاسی بیرون راضی به استیضاح وزیر امور داخله شدند، به این دلیل از امضای خود منصرف می شوم ولی وزیر را قبول ندارم."

سرانجام پس از رایحه پاسخ از سوی وزیر امور داخله، موضوع قناعت و عدم قناعت وکلا به رای گیری علنی گذاشته شد که در نتیجه توضیحات ارائه شده از سوی وزیر امور داخله، مورد قناعت اکثریت وکلاء قرار گرفت و موضوع رای عدم اعتماد منتفی اعلان گردید. گفتنی است که از مجموع ۱۵۱ نماینده که در داخل تالار حاضر بودند؛ تنها ۳۸ نماینده از پاسخ های وزیر داخله راضی نبود.

به همین ترتیب در جلسه ی عمومی ولسی جرگه مورخ 1394/10/14 به ریاست عبدالروف ابراهیمی، عبدالرزاق واحدی وزیر مخابرات و تکنالوژی معلوماتی کشور، در پیوند به موجودیت فساد گسترده اداری، مقرری های غیر قانونی و پرداخت معاشات و امتیازات بلند برای شماری از افراد در این وزارت استیضاح شده بود.

آقای واحدی اتهامات وارده از سوی وکلا را رد نموده گفت استخدام مطابق به مقرره ی خدمات ملکی و قانون کارکنان صورت گرفته است. و همچنان قراردادهایی که مربوط به بخش انترنت می باشند در گذشته بسیار با قیمت

بالا قرارداد شده بود که بعد از گرفتن قیمت از کشورهای روسیه، تاجکستان، ایران و پاکستان (از 250 دالر تا 100 دالر) کاهش یافته است. و این برای ما حایز اهمیت است. وی افزود عواید وزارت مخابرات در مجموع 30 فیصد افزایش یافته آیا کسی به شما گفت که بودجه مصرفی ما 56 فیصد بوده معلوماتی که در خدمت شما قرار گرفته منفی و کاملاً بی اساس است.

عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه نصاب حاضر در مجلس را 148 تن خوانده گفت که برای آقای واحدی 121 رای عدم تائید هدف تعیین شده است.

در یک رای گیری سری برای وزیر مخابرات 104 تن از وکیلان رای سلب اعتماد و 71 تن دیگر رای تائید دادند. بدین ترتیب وی به حیث وزیر مخابرات و تکنالوژی معلوماتی باقی بماند. این در حالیست که وی 9 ماه قبل از مجلس رای اعتماد بدست آورده بود.

شماره	اسم وزیر	وزارت	موضوع مورد استیضاح	تاریخ برگزاری جلسه	نتیجه جلسه
1	نورالحق علمی	امور داخله	سقوط ولایت کنندز، فضیه فرار محبوسین ولایت غزنی و مقرری و تبدیلی های بی مورد در داخل وزارت امور داخله	1394/08/11	توضیحات ارایه شده از سوی وزیر امور داخله مورد قناعت مجلس نمایندگان قرار گرفت و موضوع عدم رای اعتماد منتفی اعلان شد.
2	عبدالرزاق واحدی	مخابراتی و تکنالوژی معلوماتی	در پیوند به موجودیت فساد گسترده اداری، مقرری های غیر قانون و پرداخت معاشات و	1394/10/14	در نهات عبدالرزاق واحدی پس از رای گیری سری روی موضوع عدم رای اعتماد منحیث وزیر

برحال باقی ماند.		امتیازات بلند برای شماری از افراد در داخل این وزارت			
------------------------	--	--	--	--	--

3.4. اعضای کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی و یک عضو باقیمانده ستره محکمه

قانون اساسی به عنوان مادر قوانین و به عنوان یک وثیقه ملی حقوقی تنظیم کننده مناسبات و روابط قدرت سیاسی در کشور، از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است. قانون اساسی از یک سو حقوق اساسی و آزادی های عمومی شهروندان را تبیین میکند و از سوی دیگر وظایف و صلاحیت های دولت، چگونگی تفکیک قوا و مکلفیت ها و مسئولیت های دولت در مقابل مردم را تنظیم مینماید. بدین ترتیب برای اجرای درست قانون و جلوگیری از نقض و تخلفات، لازم است سازوکار خاصی در نظر گرفته شود که معمولاً در متن خود قوانین اساسی در همه کشورها این ضرورت پیشبینی شده و هر کشوری تدابیر و میکانیزم های خاص خود را دارد. در ماده 157 قانون اساسی³⁶ کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی به همین منظور تشکیل شده است. آنچه در این میان بیش از همه مهم و راهگشا است، جایگاه خاص کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی است. این کمیسیون چنانکه از نامش پیدا است اولاً یک کمیسیون مستقل و بی طرف است و ثانیاً وظیفه خطیر نظارت بر تطبیق قانون اساسی را بر عهده دارد.

در جلسه ای که بتاريخ 1394/09/09 به ریاست عبدالروف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه برگزار گردید، محمد سروردانش معاون دوم ریاست جمهوری و غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی در نشست عمومی اعضای کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی و یک عضو باقیمانده ستره محکمه را به ولسی جرگه معرفی نمودند. گفتنی است که عبدالحسیب احدی به حیث کاندید عضو ستره محکمه و داکتر محمد قاسم هاشم زی، داکتر عبدالله شفاهی، سید ابوبکر متقی، عبدالرئوف هروی، عارف حافظ و غزال حارس به عنوان نامزدان

³⁶ فقره اول و دوم ماده یکصد و پنجاه و هفتم قانون اساسی: کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی به احکام قانون تشکیل میگردد. اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تایید ولسی جرگه تعیین میگردند.

کمیسیون مستقل نظارت بر قانون اساسی از سوی معاون رئیس جمهور برای اخذ رای اعتماد بر اساس احکام ریاست جمهوری معرفی شدند.

سپس غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی سوانح همه اعضای معرفی شده را به مجلس ارایه کرده از ولسی جرگه خواست تا با در نظر داشت وضعیت کنونی کشور، به اعضای پیشنهاد شده رای تایید دهند.

جلسه ی روز دوشنبه 1394/10/07 به ریاست عبدالروف ابراهیمی ریس ولسی جرگه برگزار گردید. اعضای کمیسیون نظارت بر اجرای قانون اساسی از سوی غلام نبی فراهی وزیر دولت در امور پارلمانی هریک عبدالحسیب احدی نامزد عضویت در شورای عالی ستره محکمه، محمد قاسم هاشمی، عبدالله شفاهی، سید ابوبکر متقی، عبدالروف هروی، غزال حارث و محمد عارف حافظ نامزدان کمیسیون نظارت بر تطبیق قانون اساسی به مجلس معرفی گردید اند. سپس هریک از نامزدان متذکره برنامه های کاری خویش را مبنی بر اهداف ذیل در چارچوب وظایف قانونی و حاکمیت بخشیدن به قانون اساسی به مجلس ارایه نمود اند.

که از جمله تقویت بخشیدن حاکمیت قانون در کشور، ارتقای آگاهی عامه از قانون اساسی، حکومت داری سالم و مؤثر به منظور نهادینه شدن قانون اساسی در فرهنگ عمومی کشور، توازن، تفکیک و همکاری متقابل بین قوای ثلاثه به منظور رسیدن به اهداف، مطالعات و بررسی های تخصصی در مورد قانون و حقوق اساسی شهروندان در چارچوب قانون اساسی، تحقیق در مورد وضعیت تطبیق قانون اساسی در کشور، بررسی قضایای اختلافی مطروحه و محوله میان قوای ثلاثه در مورد احکام ناشی از قانون اساسی، مطالعه قانون جزا و اجرائات جزایی از حیث مطابقت آن با قانون اساسی، بررسی جهت پیشنهاد انکشاف قوانین برای تطبیق مواد پیش بینی شده در قانون اساسی و مطالعه و بررسی مقرره ها، لوایح و طرز العمل های ارگانهای دولتی و غیر دولتی مطابق اولویت ها از موضوعات بود که این نامزدان به آن اشاره نمود اند. پس از استماع برنامه های کاری آنان، رای گیری برای این اعضا صورت گرفت.

نام	رای تایید	رای رد	رای سفید	رای باطل	بست مربوطه
محمد هاشم قاسمی	113	41	30	2	عضویت در کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی
عبدالله شفاهی	125	47	13	1	عضویت در کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی
سید ابوبکر متقی	126	46	13	1	

عبدالروف هروی	128	42	16	0	عضویت در کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی
عزال حارث	132	40	12	2	عضویت در کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی
محمد عارف حافظ	131	43	13	0	
حسب احدی	149	26	12	0	عضویت در شورای عالی ستره محکمه

کمیسیون مستقل نظارت بر اجرای قانون اساسی کشور، بر اساس ماده 157 قانون کشور تشکیل می شود و بر اساس مواد هشتم و نهم این قانون، وظیفه اساسی نظارت بر اجرای قانون اساسی توسط رئیس جمهوری، هیات وزیران، نمایندگان مجلس، قوه قضائیه و همه دستگاه های دولتی و غیردولتی را به عهده دارد. بر اساس قانون اساسی، کمک به توازن و تفکیک قوا و همکاری متقابل بین قوای سه گانه کشور از وظایف دیگر این کمیسیون است.

3.5. جلسات عادی ولسی جرگه

مجلس عمومی ولسی جرگه طی اجلاس نهم سال پنجم دوره شانزدهم تقنینی 32 جلسه عادی تدویر نموده است. جلسات عادی ازجمله جلساتی اند که بشکل معمول تدویر میگردد. این جلسات شامل بخش قانون گذاری، تصویب قوانین، تصدیق موافقت نامه ها و تفاهمنامه های بین المللی، تصویب بودجه و قطعیه، دریافت رأی اعتماد و عدم اعتماد از سوی ولسی جرگه و فیصله ها، اعلامیه ها و پیام های مجلس میباشد. قوانین و موافقت نامه های که طی این دوره در ولسی جرگه مورد بحث قرار گرفت در بخش (3) و اعلامیه ها در بخش (4) این گزارش به تفصیل مورد بحث قرار گرفتند. درین بخش، گزارش سایر مباحث جلسات عادی مجلس عمومی و کمیسیون ها به تفصیل آمده است.

3.5.1. نمایندگان مردم در نخستین نشست خویش پس از تعطیلات تابستانی پیرامون موضوعات امنیتی کشور بحث نمودند

نمایندگان مردم در ولسی جرگه در نخستین جلسه خود روی اوضاع امنیتی کشور بحث نمودند. این اولین جلسه اجلاس دوم سال پنجم دور شانزدهم شورای ملی بود که هر دو اتاق شورای ملی، بعد از سپری نمودن ایام تعطیلی تابستانی به کار آغاز نمودند. طبق ماده 107 قانون اساسی افغانستان³⁷، شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند. این نشست که به ریاست

³⁷ ماده یکصد و هفتم: شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر میکند. مدت کار هر دو اجلاس شورا، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت اجاب، شورا می تواند این مدت را تمدید کند.

عبدالروف ابراهیمی (کندز) رئیس مجلس نمایندگان به تاریخ 16 سنبله برگزار شد، رئیس مجلس ضمن پیام خوش آمدید به اعضای مجلس، از وضعیت بد امنیتی در کشور ابراز نگرانی نموده و ترک کشور را از سوی شهروندان به مقصد پناهندگی به کشور های خارج، یک چالش بزرگ عنوان نموده گفت: «ما نمایندگان مردم مسولیت بیشتر داریم تا برای رفع مشکلات آنان تلاش نمایم و با ارایه یک طرح مفید و جامع به حکومت بتوانیم تا جای ممکن در رفع این چالش های موجود همکاری نماییم.» وی همچنان از وکلاء خواست تا گزارش های ولایتی خویش را روزهای بعدی در مجلس عمومی ارایه داشته و نیز مشکلات ولایت های مربوطه را به صورت کتبی در اختیار هیات اداری قرار دهند تا در زمینه اقدامات لازم صورت گیرد.

ظاهر قدیر (ننگرهار) نایب اول ولسی جرگه در مورد اوضاع بد امنیتی کشور صحبت نموده در مقابل گروه های مخالف مسلح دولت به خصوص داعش اعلام جنگ نموده گفت: «از همین جا اعلام جنگ می کنم، اگر تانک و طیاره ندارم؛ اما مردم همراهیم است.» وی ولایات مشرقی (کنر، ننگرهار، نورستان و لغمان) را دروازه کابل خوانده، علاوه نمود در صورتی که مشرقی ناامن شود، تمام کشور ناامن خواهد بود. وی افزود: در مشرقی آتش جنگ برافروخته است، ولسوالی شینوار به محل سربازگیری و مرکز داعش مبدل شده است؛ مسولین امنیتی و اجرایی، اکثرا در مراکز ولسوالی ها حضور دارند و مردم با آن ها نمی باشند.

اعضای مجلس نمایندگان، در نشست روز دوشنبه 30 سنبله به ریاست عبدالظاهر قدیر نایب اول ولسی جرگه، در پیوند به وضعیت امنیتی کشور ابراز نگرانی نموده و هشدار دادند که این ناامنی ها، روز به روز افزایش می یابند. در همین حال، شماری از نمایندگان، بر پاسخ گویی نهادهای امنیتی به این چالش ها تأکید نموده، می گویند که هر چه زودتر، باید به مشکلات امنیتی در سراسر کشور، رسیدگی شود. شریفی بلخابی عضو مجلس نمایندگان (سرپل) در این جلسه گفت: «راه ولسوالی های سرپل به مرکز، مسدود هستند و راه های مواصلاتی وجود ندارد. ولسوالی بلخاب در محاصره به سر می برد.» وکلا همچنین با اشاره به تهدیدات جدی امنیتی، از قتل و کشتار بی رحمانه داعش و سوزندان خانه های مردم در سمت مشرقی توسط این گروه تروریستی، به شدت ابراز نگرانی کردند. پیشتر، مخالفان مسلح دولت در یورش هایی، حتا توانسته اند اداره بخش هایی از کشور را به دست بگیرند و به گونه ای، توانایی شان را به نمایش بگذارند. هرچند، برخی از این بخش ها هم، به زودی در عملیات های نظامی، دوباره به تصرف دولت درآمده اند، اما تهدیدات هنوز هم در تمامی ولایت موجود است. ظاهر قدیر معاون اول مجلس نمایندگان گفت: «وضعیت تمام مشرقی، بسیار خراب است! به ویژه، بیشتر ولسوالی های ننگرهار، با خطر جدی داعش روبرو هستند. یک بار دیگر بر حکومت صدا می زنم که اگر عملیات راه اندازی می کنند، آن بخش های حساس را پوشش دهند که داعش در آن ها حضور دارد.» آقای قدیر در این نشست از حکومت و وزرای کابینه خواست تا در پیوند به تمامی مشکلات موجود اقدامات عملی و مؤثر را روی دست گیرند در غیر آن ولسی جرگه برای رفع مشکلات مردم و اصلاحات جدی روند استیضاح وزرای ناکام را بررسی خواهد کرد. در همین حال، از

حکومت خواسته شد تا نامزد وزیر دفاع ملی را به ولسی جرگه معرفی نموده و رییس جمهور نیز گزارش کاکرد خود را مطابق وعده، به ولسی جرگه ارائه نماید.

به تاریخ 23 سنبله میردادخان نجرابی (کاپیسا) رییس کمیسیون امور امنیت داخلی ولسی جرگه و شماری از نمایندگان ولایت غزنی، از حمله مسلحانه مخالفین بر زندان ولایت غزنی ابراز نگرانی نموده و فرار بیش از 355 تن مجرم از این زندان را برای امنیت کشور تهدید دانسته اند. این در حالیست که گروهی از مهاجمان مسلح طالب، دوشنبه، 23 سنبله ساعت دو شب بالای زندان ولایت غزنی حمله کرده و 355 زندانی را با خود بردند. مقام های محلی ولایت غزنی اعلام کردند که در جمع 355 زندانی فراری، 146 نفر کسانی هستند که به اتهام فعالیت علیه امنیت داخلی و خارجی بازداشت شده بودند. در زندان ولایت غزنی 436 نفر نگهداری می شدند اما پس از فرار 355 زندانی در این زندان تنها هشتادویک نفر باقی مانده اند. گزارش ها حاکی از آن است که اداره امنیت ملی از احتمال حمله بالای زندان ولایت غزنی به فرماندهی پولیس این ولایت اطلاع داده بود، اما فرماندهی پولیس این مساله را نادیده گرفته است. در همین حال، به تاریخ 25 سنبله نماینده گان مردم در ولسی جرگه تأکید نمودند که ولسی جرگه باید در پیوند به فرار زندانیان از محبس ولایت غزنی، موضع گیری مشخص داشته باشد و هیاتی را به خاطر بررسی موضوع به ولایت غزنی اعزام بدارند. به این منظور، نمایندگان در مجلس عمومی با انتقاد از حضور نیافتن وزیر امور داخله به کمیسیون امنیت داخلی جهت وضاحت پیرامون حادثه زندان ولایت غزنی، خواهان استجواب وزیر داخله جهت وضاحت پیرامون موضوع در جلسه عمومی شدند.

به همین منوال در نشست روز چهار شنبه ولسی جرگه به تاریخ 22 میزان سال روان، نمایندگان کشور یکبار دیگر روی موضوعات امنیتی کشور صحبت نمودند. آنان ضمن متهم نمودن کشور پاکستان به مداخله مستقیم در افغانستان، پیرامون عدم تطبیق موافقتنامه امنیتی و دفاعی کشور ایالات متحده آمریکا و افغانستان که در حال حاضر نافذ می باشد، صحبت نمودند. به گفته اعضای مجلس، این پیمان در حالی که میان این دو کشور به امضاء رسیده و نافذ می باشد، ولی به دلیل بی تفاوتی کشور آمریکا و سکتورهای امنیتی کشور، مفاد آن تطبیق نمی شود. به همین منوال، رییس مجلس در اخیر فیصله نمود تا پیرامون این موضوع ارگان های ذیربط باید در ولسی جرگه به غرض توضیحات لازم فراخوانده شوند.

3.5.2. ولسی جرگه عمل وحشیانه گروه داعش را در ولایت زابل محکوم کرد

در ماه حوت سال گذشته 31 تن از مسافرین زمانی که از ولایت هرات به سوی کابل سفر میکردند، در ولایت زابل از سوی افراد مسلح به گروگان گرفته شدند. گروگانگیران 19 تن از این مسافران را پس از حدود سه ماه از قید رها کردند، اما بقیه آنها را در گروگان نگهداشتند. بتاريخ 17

عقرب سال جاری 7 تن از این مسافریین به شمول دو زن و یک دختر نه ساله از سوی گروگانگیران سر بریده شدند. این عمل فجیع مخالفین مسلح موسوم به داعش با واکنش مردم، حکومت و پارلمان کشور مواجه گردید. رئیس جمهور اشرف غنی این عمل را نشانه ضعف و شکست دشمنان مردم افغانستان میداند. در اعلامیه ریاست جمهوری آمده است: "رئیس جمهوری اسلامی افغانستان به خاطر پیگیری و مجازات عاملین این جنایت بزرگ و غمشریکی و دلجویی به خانواده های قربانیان، امروز جلسه فوق العاده امنیتی را دایر می‌کند" اعلامیه گفته است که تروریستان در برابر نیروهای امنیتی شکست خورده اند و حالا دست به سر بریدن کودکان و زنان بی‌گناه می‌زنند.

در همین حال در جلسه که به ریاست عبدالروف ابراهیمی رئیس مجلس نمایندگان بتاريخ 94/08/20 برگزار گردید، اعضای مجلس عمل وحشیانه گروه داعش در ولایت زابل را با شدید ترین الفاظ محکوم نموده، این عمل را غیر انسانی دانستند. در ضمن اذهان داشتند که تروریستان دشمنان تمام اقوام افغانستان هستند و این گروه‌ها دین و مذهب و قوم نمی‌شناسند. شماری از نمایندگان گفتند که داعش در ولایت ننگرهار نیز جنایات بشری انجام داده اند.

چنانچه شماری از وکلاء سربریده شدن هفت تن را که از ملیت هزاره استند، برخاسته از بی تفاوتی حکومت در رهایی این هفت تن عنوان نموده، افزودند که حکومت و مسئولین درجه یک آن، در پیوند به این بی تفاوتی باید پاسخگوی خانواده های هفت شهید و ملت افغانستان باشند.

به گفته این نمایندگان طالبان همواره راه‌های ولسوالی‌های غزنی را ناامن می‌کنند، مسافران را می‌کشند و دست به گروگان گیری می‌زنند. چمن شاه اعتمادی (غزنی) یک تن از نمایندگان گفت: "آنچه که نباید اتفاق می‌افتاد، افتاد. مردم ولایت غزنی مخصوصاً ولسوالی جاغوری همیشه با حکومت همکار بوده اند، ولی در طول سه ماه اخیر هرچه تلاش کردند تا این گروگان‌ها آزاد شوند، متأسفانه نتیجه مطلوب به دست نیامد".

در جلسه، نماینده گان ملت در پیوند به وقوع این حادثه پیشنهاد نمودند که حکومت مکلف است تا عاملین این جنایت نابخشودنی را پیدا و به پنجه قانون بسپارند و نیز در تفاهم به مجلس سنا، جلسه مشترک مجلسین شورای ملی دایر شده و رئیس جمهور و رئیس اجرائیه غرض وضاحت به شورای ملی حضور یابند.

در پیوند به این رویداد بتاريخ 20 عقرب دهها تن در شهر کابل مظاهره کردند، مظاهره کننده گان اجساد هفت فردی را که در زابل سر بریده شده بودند، به پشتونستان وات کابل در مقابل ارگ ریاست جمهوری افغانستان آورده اند. مظاهره کننده گان با سردادن شعار ها مقام های حکومت را مقصر خوانده و بر ضد مخالفان مسلح نیز شعار سر میدادند.

3.5.3. از هشتمین سالگرد شهادت وکلاء در حادثه بغلان و سایر شهدای شورای ملی گرامی داشت به عمل آمد

در محفلی که با اشتراک عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه، فضل هادی مسلمیار رئیس مشرانو جرگه، هیئت اداری مجلسین شورای ملی، اعضای هر دو مجلس شورای ملی، نسیمه ارویاخیل وزیر کار، امور اجتماعی، شهداء و معلولین و معینان وزارتخانه ها، خانواده های شهداء، رؤسا و کارمندان دارالانشاهای ولسی جرگه و مشرانو جرگه در تالار الحاقیه شورای ملی مورخ 1394/08/16 برگزار شد، پس از قرائت آیاتی چند از کلام الله مجید، عبدالرؤف ابراهیمی رئیس ولسی جرگه سخنرانی نمود.

رئیس ولسی جرگه، از شهادت رئیس و پنج تن از اعضای کمیسیون اقتصاد ملی ولسی جرگه در دوره پانزدهم شورای ملی در حادثه سال 1386 در ولایت بغلان و شهادت سایر شهدای شورای ملی یادآوری نموده، با یادآوری از هر شهید شورای ملی از ولسی جرگه و همچنان مشرانو جرگه ضمن اینکه شهادت آنان را ضایعه بزرگ برای افغانستان خواند، برای شهداء بهشت برین و برای بازمانده گان شهداء صبر جمیل از بارگاه خداوند متعال استدعا نمود. رئیس ولسی جرگه از سایر شهدای شورای ملی که طی حوادث مختلف در راه خدمتگذاری به مردم از سوی دشمنان افغانستان به شهادت رسیدند، یادآوری نموده، از حکومت و نهادهای مسئول خواست تا تدابیر وقایوی را روی دست گرفته و عاملان قتل و کشتار مردم افغانستان را به پنجه قانون بسپارند.

پس از آن، فضل هادی مسلمیار رئیس مشرانو جرگه، ضمن اتحاف دعا به روان شهدای پانزدهم عقرب حادثه بغلان و سایر شهدای شورای ملی و شهدای کشور، یاد و خاطره ای شهدای شورای ملی و سایر شهداء را گرامی داشت.

در این محفل، از بی توجهی حکومت قبلی در عدم پیگیری دوسیه های ترور وکلاء و شخصیت های ملی کشور انتقاد صورت گرفت و از حکومت وحدت ملی خواسته شد تا برای شناسایی عاملین ترور وکلاء و شخصیت های ملی کشور اقدام جدی نموده، آنان را به پنجه ای قانون بسپارند. محفل با سخنرانی و دعائیه قاضی نذیر احمد حنفی رئیس کمیسیون امور تقنینی ولسی جرگه، به پایان رسید.

4. بررسی شکایات و رسیدگی به مشکلات مردم

در جلسه کمیسیون صحت که مورخ 1394/06/24 به ریاست محمدصالح سلجوقی (هرات) عضو این کمیسیون برگزار گردید، طبق اجندا شماری از نمایندگان جنبش جوانان علیه بیکاری در این جلسه اشتراک نموده، پیرامون مشکلات جوانان از نبود کار صحبت نمودند. شماری از جوانان در اعتراض به بیکاری که از چندین روز بدینسو در مقابل در ورودی مجلس نمایندگان تحصن کرده بودند، بر ادامه تحصنشان تاکید کردند. آنان از دولت خواهان فراهم نمودن زمینه کار و اشتغالزایی شدند. آنان از دولت وحدت ملی می‌خواهند

که در زمینه اشتغال برای شهروندان افغانستان دست به کار شود. به گفته آنان، افرادی که به سن تقاعد رسیده و هنوز هم در ادارات کار می‌کنند، باید به تقاعد سوق داده شوند و بست‌هایی که خالی می‌شود به منظور جلوگیری از فرار جوانان از افغانستان و افراد واجد شرایط کار داده شود. این جوانان می‌گویند ما خواستار حق خود هستیم و تا زمانی که که دولت به خواسته‌هایمان عمل نکند، با تمام قوت دست از تحصن برنخواهیم داشت. جنبش علیه بیکاری قطعنامه‌ی را در زمینه صادر نموده‌اند که در آن چنین آمده است:

1. اشتغال زایی از اولویتهای نخست دولت است، دولت مسوولیت دارد تا این وضع نابسامان را مدیریت نموده و زمینه اشتغال برای جوانان مساعد سازد؛
2. سوق دادن مامورین به تقاعد که از لحاظ سنی و یا زمان خدمت به تقاعد رسیده‌اند؛
3. فراهم ساختن زمینه کار و اشتغال برای نسل جوان و دانش‌آموخته‌های کشور؛
4. 4-تأمین امنیت شغلی و لغو قراردادهای موقت؛
5. رعایت استندردهای صحتی و ایمنی در محیط کار؛
6. توقف اخراج و بیکارسازی براساس تعلق سیاسی، سمتی، قومی و مذهبی؛
7. پرداخت بیمه بیکاری مناسب و کافی برای زندگی انسانی تا زمان اشتغال به کار؛
8. افزایش دستمزد و پرداخت فوری آن؛
9. ممنوعیت کار کودکان؛
10. روند کند و توأم با فساد اصلاحات اداری و خدمات ملکی در استخدام کارمندان دیگر پاسخده نیست، در این روند اصل شایسته‌سالاری، تخصص‌سازی و دانش‌آموختگی، قربانی تجربه کاری می‌شود که به سادگی قابل جعل است؛
11. توجه به وضعیت نا بسامان مهاجرین کارگر در خارج از کشور؛

در اخیر، محمد صالح سلجوقی رئیس جلسه به جوانان معترض وعده سپرد که این خواست برحقشان را در جلسه عمومی مجلس ولسی جرگه مطرح خواهد نمود. اعتراض جوانان از افزایش بیکاری در کشور در حالی انجام می‌شود که هزاران جوان واجد شرایط کار و با تحصیلات عالی در کشور بیکار می‌باشند و به خاطر فساد اداری نمی‌توانند در ادارات دولتی وظیفه بگیرند و روزانه هزاران جوان در پشت دروازه ریاست پاسپورت صف می‌گیرند تا به خارج از کشور بروند و بسیاری از این جوانان به طرف اروپا می‌روند.

5. پیشنهادات فیفا

1. وکلا بصورت فعال در جلسات حضور داشته و خواست های مردم را در موضوعات اساسی که از سوی شورا مطرح و یا تعقیب میگردد شامل و از این بابت برای موکلین خود پاسخگو باشند.
2. در خصوص غیرحاضری وکلا، پیشنهاد میگردد تا هیات اداری مجلس در ولسی جرگه باید ضمن اعلان نمودن لست وکلای غیرحاضر بصورت روزمره این لست را در وبسایت خود نیز به نشر برسانند. در ضمن روی میکانیزم که بتواند مردم ولایات را از بابت غیرحاضری وکلای شان آگاه بسازند نیز در همکاری با جامعه مدنی و سایر مراجع کار و آنرا تطبیق نمایند تا مردم در انتخابات آینده برای شان رای ندهند.
3. جهت نظارت از تطبیق درست قوانین ، پلان ها و برنامه های انکشافی ، شورای ملی باید مشترکا با حکومت افغانستان طرح و یک میکانیزم اساسی را ترتیب و تهیه نمایند. این امر باید از طریق کمیسیون های مربوطه در هر دو مجلس مورد پیگیری قرار گیرد. بدون شک که تطبیق چنین برنامه ها باعث خواهد گردید تا اعتماد مردم و جامعه جهانی به یک رویکرد شفاف پارلمانی بوجود آید و هم زمینه نظارت و بررسی در صورت عدم تطبیق آن از طرف مراجع مربوطه ، مساعد گردد.
4. شماری از قوانین که برای مدت طولانی در شورای ملی بدون سرنوشت می باشند ، هر چه عاجلتر شورای ملی در مورد آنها تصمیم اتخاذ و سرنوشت حقوقی آنها را مشخص نمایند. در صورت نیاز اعضای شورا باید از متخصصین امور نظریات مشورتی بخواهند.
5. مجموعه قوانین تصویب شده شامل جریده های رسمی گردد و باید در دسترس عام قرار گیرد، از یک سو مردم در مورد قوانین تصویب شده معلومات مفصل کسب خواهد نمود و از طرف دیگر باعث آن خواهد گردید که مردم خود در بخش جلوگیری از بی نظمی های اداری ، قانون گریزی ، و محو فساد اداری سهم خواهند شد.
6. شورای ملی باید با رییس جمهور صحبت و از ایشان بخواهند که هر چه زودتر خطوط اساسی سیاست کشور را تعیین و به تصویب شورای ملی برسانند. در عین حال طرح های حیاتی دیگر چون مسئله مدیریت آب ها را در اولویت کاری خود قرار داده با حکومت افغانستان در این راستا کار نمایند.
7. اعضای محترم شورای ملی با موکلین خویش جهت حل مشکلات شان به گونه های مختلف روابط مکرر و مستمر داشته باشد (گشایش دفاتر به سطح ولایات، تماس های تلفونی و باز دید از ولایات به صورت منظم، راه اندازی جلسات ، جمع آوری مشکلات و پاسخگویی در قسمت رسیده گی و یا عدم رسیدگی) . این امر میتواند تا حدی فاصله و فضای بی اعتمادی را بین مردم و شورای ملی کمتر سازد.

8. جهت آگاهی بیشتر و بهتر از وضعیت موکلین ، وکلای شورای ملی باید حکومت را تشویق نماید تا یک سلسله مجالس مشترک به سطح ملی و محلی میان وزرا ، والیان ، نماینده گان مردم در شورای ملی و شوراهای ولایتی را مساعد نمایند. متعاقبا وکلای مردم در شورای ملی و شوراهای ولایتی نتایج آنرا تعقیب و از اجرایی شدن آنها اطمینان حاصل نمایند.

9. شورای ملی در فصل کاری جدید خود باید به موضوع بیکاری جوانان و همچنان فراهم ساختن فرصت های کاری توسط حکومت، توجه بیشتر نمایند. این مسئله باید از جانب شورای ملی با حکومت و نهادهای بین المللی جدا تعقیب گردیده - پلان ها و طرح های لازم رویدست گرفته شود. همچنان در قسمت پیشرفت ها برای مردم اطلاع رسانی صورت گیرد و طرح های کوتاه مدت و درازمدت ترتیب و عملی گردد.

10. در قسمت کاهش خشونت علیه زنان ، شورای ملی از طریق کمیسیون های مربوطه آن ، باید با وزارت خانه ها به خصوص وزارت حج و اوقاف ، اطلاعات و فرهنگ ، وزارت امورزنان ، وزارت کار و امور اجتماعی، معارف و سایر نهادهای مربوطه کار نمایند تا پلان های لازم در این خصوص ترتیب و به منصفه اجرا قرار گیرد. شورای ملی در همکاری با نهادهای جامعه مدنی از اجرای چنین برنامه ها نظارت و از عملی شدن آن به صورت موثر اطمینان حاصل نمایند.

11. هیأت اداری باید از تعقیب مصوبات آن شورا که به آدرس حکومت و نهادهای مختلف راجع میگردد ، اطمینان حاصل نمایند و از بابت عملی شدن آنها به مجلس گزارش دهند. همچنان این موضوعات باید در وب سایت شورا نیز به نشر رسیده شود.

12. پیشنهاد میگردد که وکلای مجلس باید در قسمت تامین صلح و امنیت نقش برانزده داشته باشند. از اینکه وکلا دارای حمایت مردمی در گوشه های مختلف کشور می باشند میتوانند که مردم را در قسمت تامین صلح و ثبات دخیل و زمینه مشارکت شان را در تفاهم با حکومت و شورای عالی صلح مساعد سازند. در این صورت مردم خود را مالک پروسه صلح خواهند دانست و از آن حمایت خواهند کرد.

13. وکلا باید در قسمت تعمیم و گسترش روحیه وحدت ملی در شورا و در بین مردم پیشقدم و به آن متعهد باشند. این امر میتواند که محبوبیت وکلا را در گوشه های مختلف کشور بالا ببرد. یاد آوری صورت گرفت که در این صورت مردم آنها را به مثابه قهرمانان وحدت ملی خواهند شناخت.

